

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 6.8.2014
COM(2014) 504 final

ANNEX 1

BIJLAGEN

to the

Voorstel voor een besluit van de Raad

betreffende de ondertekening, namens de Europese Unie en haar lidstaten, en de voorlopige toepassing van het aanvullende protocol bij de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds, om rekening te houden met de toetreding van Kroatië tot de Europese Unie

BIJLAGE

AANVULLEND PROTOCOL

bij de Handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds; om rekening te houden met de toetreding van Kroatië tot de Europese Unie

HET KONINKRIJK BELGIË,
DE REPUBLIEK BULGARIJE,
DE TSJECHISCHE REPUBLIEK,
HET KONINKRIJK DENEMARKEN,
DE BONDSREPUBLIC DUITSLAND,
DE REPUBLIEK ESTLAND,
IERLAND, DE HELLEENSE REPUBLIEK,
HET KONINKRIJK SPANJE,
DE FRANSE REPUBLIEK,
DE REPUBLIEK KROATIË,
DE ITALIAANSE REPUBLIEK,
DE REPUBLIEK CYPRUS,
DE REPUBLIEK LETLAND,
DE REPUBLIEK LITOUWEN,
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
HONGARIJE,
DE REPUBLIEK MALTA,
HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN,
DE REPUBLIEK OOSTENRIJK,
DE REPUBLIEK POLEN,
DE PORTUGESE REPUBLIEK,
ROEMENIË,
DE REPUBLIEK SLOVENIË,
DE SLOWAAKSE REPUBLIEK,
DE REPUBLIEK FINLAND,
HET KONINKRIJK ZWEDEN,
HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITTANNIË EN NOORD-IERLAND,
partijen bij het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, hierna de "lidstaten van de Europese Unie" genoemd, vertegenwoordigd door de Raad van de Europese Unie,
en

DE EUROPESE UNIE,
enerzijds, en
DE REPUBLIEK COLOMBIA (hierna "Colombia" genoemd),
en
DE REPUBLIEK PERU (hierna "Peru" genoemd),
hierna "de overeenkomstsluitende Andeslanden" genoemd,
anderzijds,

OVERWEGENDE dat de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds (hierna "de Overeenkomst" genoemd), op 26 juni 2012 te Brussel is ondertekend en dat een aantal van haar bepalingen zijn toegepast op grond van artikel 330 ervan, tussen de EU en Peru sinds 1 maart 2013 en tussen de EU en Colombia sinds 1 augustus 2013;

OVERWEGENDE dat het Verdrag betreffende de toetreding van de Republiek Kroatië (hierna "Kroatië" genoemd) tot de Europese Unie (hierna het "Toetredingsverdrag" genoemd) op 9 december 2011 te Brussel is ondertekend en op 1 juli 2013 in werking is getreden;

OVERWEGENDE dat overeenkomstig artikel 6, lid 2, van de Akte van toetreding van Kroatië, gehecht aan het Toetredingsverdrag, zijn toetreding tot de Overeenkomst wordt geformaliseerd door de sluiting van een protocol bij de overeenkomst;

OVERWEGENDE dat artikel 6 van de overeenkomst bepaalt: "Voor de toepassing van deze overeenkomst wordt verstaan onder "partij": de Europese Unie of haar lidstaten of de Europese Unie en haar lidstaten, binnen de grenzen van hun respectieve bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna "EU" genoemd), of elk van de overeenkomstsluitende Andeslanden";

OVERWEGENDE dat artikel 9 van de overeenkomst bepaalt: "Deze overeenkomst is enerzijds van toepassing op elk grondgebied waarop het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie van toepassing is, onder de in die verdragen neergelegde voorwaarden, en anderzijds op het grondgebied van respectievelijk Colombia en Peru";

OVERWEGENDE dat de overeenkomst bepalingen omvat om voorzieningen te treffen ten aanzien van de gevolgen van een toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Unie voor deze overeenkomst;

OVERWEGENDE dat Kroatië is toegetreden tot de Europese Unie toen de overeenkomst nog niet werd toegepast in Colombia en dat de overeenkomst niet voorzag in een situatie waarin een land toetrad tot de Europese Unie voordat de overeenkomst zelf werd toegepast ten aanzien van de drie partijen;

OVERWEGENDE dat de partijen uit het voorwerp en de strekking van artikel 328 van de overeenkomst begrijpen dat het de toetreding van nieuwe lidstaten van de Europese Unie tot de overeenkomst toelaat in gevallen als dat van Kroatië;

OVERWEGENDE dat de partijen, in overeenstemming met het voorgaande, zijn overeengekomen de toetreding van Kroatië tot de Europese Unie alsmede eventuele gevolgen van die toetreding voor de overeenkomst aan te pakken bij wege van het onderhavige protocol,

ZIJN HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

AFDELING I

PARTIJEN

Artikel 1

Kroatië wordt hiermee partij bij de overeenkomst.

AFDELING II

OORSPRONGSREGELS

Artikel 2

Artikel 17, lid 4, en artikel 18, lid 2, bij de overeenkomst worden hierbij gewijzigd overeenkomstig de bepalingen van bijlage I bij dit protocol.

Artikel 3

Aanhangsel 4 van bijlage II bij de overeenkomst wordt vervangen door bijlage II bij dit protocol.

Artikel 4

1. De bepalingen van de overeenkomst worden toegepast op goederen die hetzij van Colombia of Peru naar Kroatië, hetzij van Kroatië naar Colombia of Peru worden uitgevoerd, wanneer die goederen voldoen aan de bepalingen van bijlage II bij de overeenkomst, en op de datum van inwerkingtreding van dit protocol hetzij in doorvoer waren hetzij in tijdelijke opslag waren in een douane-entrepot of in een vrije zone in Colombia, Peru of Kroatië.
2. In die gevallen wordt een preferentiële behandeling toegekend, mits binnen twaalf maanden na de datum van inwerkingtreding van dit protocol een bewijs van oorsprong dat a posteriori is afgegeven of opgesteld in de partij van uitvoer, wordt ingediend bij de douaneautoriteiten van de partij van invoer, tezamen met, desgevraagd, de documenten waaruit blijkt dat de goederen rechtstreeks zijn vervoerd overeenkomstig artikel 13 van bijlage II bij de overeenkomst.

AFDELING III

HANDEL IN DIENSTEN, VESTIGING EN ELEKTRONISCHE HANDEL

Artikel 5

Sectie B van bijlage VII bij de overeenkomst wordt vervangen door bijlage III bij dit protocol.

Artikel 6

Sectie B van bijlage VIII bij de Overeenkomst wordt vervangen door bijlage IV bij dit protocol.

Artikel 7

Deel B van aanhangsel 1 van bijlage IX bij de overeenkomst wordt vervangen door bijlage V bij dit protocol.

Artikel 8

Deel B van aanhangsel 2 van bijlage IX bij de overeenkomst wordt vervangen door bijlage VI bij dit protocol.

Artikel 9

Bijlage X bij de overeenkomst wordt vervangen door bijlage VII bij dit protocol.

AFDELING IV

Overheidsopdrachten

Artikel 10

1. De entiteiten van Kroatië, vermeld in bijlage VIII bij dit protocol, worden toegevoegd aan de relevante onderafdelingen van afdeling B van aanhangsel 1 van bijlage XII bij de overeenkomst.
2. Kroatië is opgenomen voor de lijst van goederen en materiaal aangekocht door ministeries van Defensie en agentschappen voor defensie- of beveiligingsactiviteiten in onderafdeling 1 van afdeling B van aanhangsel 1 van bijlage XII bij de overeenkomst.
3. De in bijlage IX bij dit protocol vermelde publicaties van Kroatië worden toegevoegd aan aanhangsel 2 van bijlage XII bij de overeenkomst.

AFDELING V

WTO

Artikel 11

Colombia en Peru verbinden zich ertoe in verband met de toetreding van Kroatië tot de Europese Unie geen claims of verzoeken in te dienen of beroep in te stellen, noch concessies uit hoofde van artikel XXIV, lid 6, en artikel XXVIII van de GATT 1994 of artikel XXI van de GATS te wijzigen of in te trekken.

AFDELING VI

ALGEMENE EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 12

1. Dit protocol wordt gesloten door de EU, Colombia en Peru, overeenkomstig hun respectieve interne procedures.
2. De EU en elk overeenkomstsluitend Andesland stelt alle andere partijen en de in lid 5 genoemde depositaris schriftelijk in kennis van de voltooiing van haar

respectievelijk zijn interne procedures die nodig zijn om dit protocol in werking te doen treden.

3. Dit protocol treedt tussen de EU en elk overeenkomstsluitend Andesland in werking op de eerste dag van de maand na de ontvangst van de laatste van de in lid 2 bedoelde kennisgevingen door de EU en het desbetreffende overeenkomstsluitende Andesland.
4. In afwijking van lid 3 komen de partijen overeen dat, in afwachting van de afronding van de interne procedures van de EU voor de inwerkingtreding van dit protocol, zij dit protocol voorlopig kunnen toepassen¹. Elke partij stelt de depositaris en alle andere partijen in kennis van de voltooiing van de interne procedures die nodig zijn om dit protocol dienovereenkomstig toe te passen. De toepassing van dit protocol tussen de EU en een overeenkomstsluitend Andesland gaat in op de tiende dag na de datum van ontvangst door de depositaris van de laatste kennisgeving door de EU en dat overeenkomstsluitende Andesland.
5. Deze kennisgevingen wordt gericht aan de secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie, die depositaris van dit Protocol is.
6. Indien een bepaling uit de overeenkomst in overeenstemming met lid 4 door de partijen in afwachting van de inwerkingtreding van dit protocol wordt toegepast, wordt elke verwijzing in die bepaling naar de datum van inwerkingtreding van dit protocol beschouwd als verwijzing naar de datum met ingang waarvan de partijen overeenkomen die bepaling overeenkomstig lid 4 toe te passen.

Artikel 13

Dit protocol is opgesteld in drievoud, in de volgende talen: Bulgaars, Kroatisch, Tsjechisch, Deens, Nederlands, Engels, Ests, Fins, Frans, Duits, Grieks, Hongaars, Italiaans, Lets, Litouws, Maltees, Pools, Portugees, Roemeens, Slowaaks, Sloveens, Spaans en Zweeds, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek.

De Europese Unie communiceert aan Colombia en Peru de Kroatische taalversie van de overeenkomst. Onder voorbehoud van de inwerkingtreding van dit protocol wordt de Kroatische taalversie authentiek onder dezelfde voorwaarden als de versies die zijn opgesteld in de huidige talen van dit protocol. Artikel 337 van de overeenkomst wordt dienovereenkomstig gewijzigd.

Artikel 14

Dit protocol maakt integrerend deel uit van de overeenkomst.

De bijlagen bij dit protocol vormen een integrerend deel ervan.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit protocol hebben ondertekend.

Gedaan te....., deze..... dag van... in het jaar...

VOOR DE EUROPESE UNIE EN HAAR LIDSTATEN

VOOR DE REPUBLIEK COLOMBIA

VOOR DE REPUBLIEK PERU

¹ Deze bepaling wordt door elke partij na de afronding van haar respectieve interne procedures toegepast.

BIJLAGE I

Nieuwe taalversies van de administratieve vermeldingen in bijlage II bij de handelsovereenkomst

1. Artikel 17, lid 4, komt als volgt te luiden:

(...)

"Op een a posteriori afgegeven certificaat inzake goederenverkeer EUR.1 wordt een van de volgende vermeldingen aangebracht:

BG "ИЗДАДЕН ВПОСЛЕДСТВИЕ"

ES "EXPEDIDO A POSTERIORI"

CS "VYSTAVENO DODATEČNE"

DA "UDSTEDT EFTERFØLGENDE"

DE "NACHTRÄGLICH AUSGESTELLT"

ET "TAGANTJÄRELE VÄLJA ANTUD"

EL "ΕΚΔΟΘΕΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ"

EN "ISSUED RETROSPECTIVELY"

FR "DÉLIVRÉ A POSTERIORI"

HR "NAKNADNO IZDANO"

IT "RILASCIATO A POSTERIORI"

LV "IZSNIEGTS RETROSPEKTĪVI"

LT "RETROSPEKTYVUSIS IŠDAVIMAS"

HU "KIADVA VISSZAMENŐLEGES HATÁLLYAL"

MT "MAHRUG RETROSPETTIVAMENT"

NL "AFGEGEVEN A POSTERIORI"

PL "WYSTAWIONE RETROSPEKTYWNIE"

PT "EMITIDO A POSTERIORI"

RO "EMIS A POSTERIORI"

SK "VYDANÉ DODATOČNE"

SL "IZDANO NAKNADNO"

FI "ANNETTU JÄLKIKÄTEEN"

SV "UTFÄRDAT I EFTERHAND"

2. Artikel 18, lid 2, komt als volgt te luiden:

(...)

"Op het ingevolge lid 1 afgegeven duplicaat wordt een van de volgende vermeldingen aangebracht:

BG "ДУБЛИКАТ"
ES "DUPLICADO"
CS "DUPLIKÁT"
DA "DUPLIKAT"
DE "DUPLIKAT"
ET "DUPLIKAAT"
EL "ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ"
EN "DUPLICATE"
FR "DUPLICATA"
HR "DUPLIKAT"
IT "DUPLICATO"
LV "DUBLIKĀTS"
LT "DUBLIKATAS"
HU "MÁSODLAT"
MT "DUPLIKAT"
NL "DUPLICAAT"
PL "DUPLIKAT"
PT "SEGUNDA VIA"
RO "DUPLICAT"
SK "DUPLIKÁT"
SL "DVOJNIK"
FI "KAKSOISKAPPALE"
SV "DUPLIKAT"

BIJLAGE II

"AANHANGSEL 4

FACTUURVERKLARING

Voorwaarden voor het opstellen van een factuurverklaring

De factuurverklaring wordt opgesteld in een van onderstaande taalversies overeenkomstig het interne recht van de partij van uitvoer. Indien de factuurverklaring met de hand wordt geschreven, moet dit met inkt en in blokletters geschieden. Bij de opstelling van de factuurverklaring moeten de respectieve voetnoten in acht worden genomen. De tekst van de voetnoten behoeft niet te worden overgenomen.

Bulgaarse versie

Износителят на продуктите, обхванати от този документ (разрешение № ... от митница или от друг компетентен държавен орган ⁽¹⁾) декларира, че освен където ясно е отбелязано друго, тези продукти са с ... ⁽²⁾ преференциален произход.

Spaanse versie

El exportador de los productos incluidos en el presente documento (autorización aduanera o de la autoridad gubernamental competente n° ... ⁽¹⁾) declara que, salvo indicación en sentido contrario, estos productos gozan de un origen preferencial ... ⁽²⁾.

Tsjechische versie

Vývozce výrobků uvedených v tomto dokumentu (číslo povolení celního nebo příslušného vládního orgánu ... ⁽¹⁾) prohlašuje, že kromě zřetelně označených, mají tyto výrobky preferenční původ v ... ⁽²⁾.

Deense versie

Eksportøren af varer, der er omfattet af nærværende dokument, (toldmyndighedernes eller den kompetente offentlige myndigheds tilladelse nr. ... ⁽¹⁾) erklærer, at varerne, medmindre andet tydeligt er angivet, har præferenceoprindelse i ... ⁽²⁾.

Duitse versie

Der Ausführer (Ermächtigter Ausführer; Bewilligung der Zollbehörde oder der zuständigen Regierungsbehörde Nr. ... ⁽¹⁾) der Waren, auf die sich dieses Handelspapier bezieht, erklärt, dass diese Waren, soweit nicht anders angegeben, präferenzbegünstigte Ursprungswaren ... ⁽²⁾ sind.

Estse versie

Käesoleva dokumendiga hõlmatud toodete eksportija (tolliameti või pädeva valitsusasutuse luba nr. ... ⁽¹⁾) deklareerib, et need tooted on ... ⁽²⁾ sooduspäritoluga, välja arvatud juhul kui on selgelt näidatud teisiti.

Griekse versie

Ο εξαγωγέας των προϊόντων που καλύπτονται από το παρόν έγγραφο (άδεια τελωνείου ή της καθύλην αρμόδιας αρχής, υπ' αριθ. ... ⁽¹⁾) δηλώνει ότι, εκτός εάν δηλώνεται σαφώς άλλως, τα προϊόντα αυτά είναι προτιμησιακής καταγωγής ... ⁽²⁾.

Engelse versie

The exporter of the products covered by this document (customs [or competent governmental] authorisation No ... ⁽¹⁾) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of ... preferential origin ⁽²⁾.

Franse versie

L'exportateur des produits couverts par le présent document (autorisation douanière ou de l'autorité gouvernementale compétente n° ... ⁽¹⁾) déclare que, sauf indication claire du contraire, ces produits ont l'origine préférentielle ... ⁽²⁾.

Kroatische versie

Izvoznik proizvoda obuhvaćenih ovom ispravom (carinsko ovlaštenje br. ... ⁽¹⁾) izjavljuje da su, osim ako je drukčije izričito navedeno, ovi proizvodi ... ⁽²⁾ preferencijalnog podrijetla.'

Italiaanse versie

L'esportatore delle merci contemplate nel presente documento (autorizzazione doganale o dell'autorità governativa competente n. ... ⁽¹⁾) dichiara che, salvo indicazione contraria, le merci sono di origine preferenziale ... ⁽²⁾.

Letse versie

Eksportētājs produktiem, kuri ietverti šajā dokumentā (muitas vai kompetentu valsts iestāžu pilnvara Nr. ... ⁽¹⁾), deklarē, ka, izņemot tur, kur ir citādi skaidri noteikts, šiem produktiem ir preferenciāla izcelsme no ... ⁽²⁾.

Litouwse versie

Šiame dokumente išvardintų prekių eksportuotojas (muitinės arba kompetentingos viešosios valdžios institucijos liudijimo Nr. ... ⁽¹⁾) deklaruoja, kad, jeigu kitaip nenurodyta, tai yra ... ⁽²⁾ preferencinės kilmės prekės.

Hongaarse versie

A jelen okmányban szereplő áruk exportőre (vámfelhatalmazási szám: ... ⁽¹⁾) vagy az illetékes kormányzati szerv által kiadott engedély száma: ...) kijelentem, hogy eltérő jelzs hiányában az áruk kedvezményes ... származásúak ⁽²⁾.

Maltese versie

L-esportatur tal-prodotti koperti b'dan id-dokument (awtorizzazzjoni kompetenti tal-gvern jew tad-dwana nru. ...⁽¹⁾) jiddikjara li, hlief fejn indikat b'mod car li mhux hekk, dawn il-prodotti huma ta' origini preferenzjali ...⁽²⁾.

Nederlandse versie

De exporteur van de goederen waarop dit document van toepassing is (douanevergunning of vergunning van de competente overheidsinstantie nr. ...⁽¹⁾) verklaart dat, behoudens uitdrukkelijke andersluidende vermelding, deze goederen van preferentiële ... oorsprong zijn⁽²⁾.

Poolse versie

Eksporter produktów objętych tym dokumentem (upoważnienie władz celnych lub upoważnienie właściwych władz nr ...⁽¹⁾) deklaruje, że z wyjątkiem gdzie jest to wyraźnie określone, produkty te mają ...⁽²⁾ preferencyjne pochodzenie.

Portugese versie

O abaixo assinado, exportador dos produtos cobertos pelo presente documento (autorização aduaneira ou da autoridade governamental competente n.º ...⁽¹⁾) declara que, salvo indicação expressa em contrário, estes produtos são de origem preferencial ...⁽²⁾.

Roemeense versie

Exportatorul produselor ce fac obiectul acestui document (autorizația vamală sau a autorității guvernamentale competente nr. ...⁽¹⁾) declară că, exceptând cazul în care în mod expres este indicat altfel, aceste produse sunt de origine preferențială ...⁽²⁾.

Slowaakse versie

Vývozca výrobkov uvedených v tomto dokumente (číslo povolenia colnej správy alebo príslušného vládneho povolenia ...⁽¹⁾) vyhlasuje, že okrem zreteľne označených, majú tieto výrobky preferenčný pôvod v ...⁽²⁾.

Sloveense versie

Izvoznik blaga, zajetega s tem dokumentom, (pooblastilo carinskih ali pristojnih državnih organov št. ...⁽¹⁾) izjavlja, da, razen če ni drugače jasno navedeno, ima to blago preferencialno ...⁽²⁾ poreklo.

Finse versie

Tässä asiakirjassa mainittujen tuotteiden viejä (tullin tai toimivaltaisen julkisen viranomaisen lupa nro ...⁽¹⁾) ilmoittaa, että nämä tuotteet ovat, ellei toisin ole selvästi merkitty, etuuskohteluun oikeutettuja ... alkuperätuotteita⁽²⁾.

Zweedse versie

Exportören av de varor som omfattas av detta dokument (tullmyndighetens tillstånd eller behörig statlig myndighet nr. __.⁽²⁾) försäkrar att dessa varor, om inte annat tydligt markerats, har förmånsberättigande __ ursprung⁽³⁾

² Wanneer de factuurverklaring door een toegelaten exporteur in de zin van artikel 21 van deze bijlage wordt opgesteld, wordt het vergunningnummer van die exporteur hier ingevuld. Wanneer de factuurverklaring niet door een toegelaten exporteur wordt opgesteld, wordt het gedeelte tussen haakjes weggelaten of wordt niets ingevuld.

³ Aanduiding van de oorsprong van de producten. Wanneer de factuurverklaring geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op producten van oorsprong uit Ceuta en Melilla in de zin van artikel 36 van deze

.....⁽⁴⁾

(Plaats en datum)

.....⁽⁵⁾

(Handtekening van de exporteur en diens naam in
blokletters)

bijlage, geeft de exporteur dit door middel van de letters "CM" duidelijk aan op het document waarop de verklaring wordt gesteld.

⁴ Deze aanduiding kan achterwege blijven indien deze gegevens al in het document zelf voorkomen.

⁵ Zie artikel 20, lid 5, van deze bijlage. Indien de exporteur niet hoeft te tekenen, hoeft ook zijn naam niet te worden vermeld

BIJLAGE III

(Sectie B van bijlage VII bij de overeenkomst als bedoeld in artikel 114 van de overeenkomst)

LIJST VAN VERBINTENISSEN INZAKE VESTIGING

(bedoeld in artikel 114 van deze overeenkomst)

"Sectie B

EU

Er worden de volgende afkortingen gebruikt:

AT	Oostenrijk
BE	België
BG	Bulgarije
CY	Cyprus
CZ	Tsjechië
DE	Duitsland
DK	Denemarken
ES	Spanje
EE	Estland
EU	Europese Unie, met inbegrip van al haar lidstaten
FI	Finland
FR	Frankrijk
EL	Griekenland
HR	Kroatië
HU	Hongarije
IE	Ierland
IT	Italië
LV	Letland
LT	Litouwen
LU	Luxemburg
MT	Malta
NL	Nederland
PL	Polen
PT	Portugal
RO	Roemenië
SK	Slowakije
SI	Slovenië

SE Zweden
UK Verenigd Koninkrijk

1. In onderstaande lijst van verbintenissen zijn de economische activiteiten opgenomen die overeenkomstig artikel 114 van deze overeenkomst zijn geliberaliseerd, alsmede, door middel van voorbehouden, de beperkingen ten aanzien van markttoegang en nationale behandeling die van toepassing zijn op vestigingen en investeerders van de overeenkomstsluitende Andeslanden in die activiteiten. De lijsten bevatten de volgende elementen:
 - a) een eerste kolom, waarin de sector of subsector wordt vermeld waarin de partij de verbintenis is aangegaan, en de liberalisering waarop de voorbehouden van toepassing zijn; en
 - b) een tweede kolom, waarin de toepasselijke voorbehouden worden beschreven.Wanneer de in b) bedoelde kolom slechts voor lidstaten van de Europese Unie specifieke voorbehouden bevat, gaan de lidstaten die er niet in worden vermeld, in de betrokken sector verbintenissen zonder voorbehouden aan⁶.
Voor niet in onderstaande lijst vermelde sectoren of subsectoren zijn geen verbintenissen aangegaan.
2. Voor de vaststelling van de afzonderlijke sectoren en subsectoren:
 - a) wordt onder "ISIC rev. 3.1" verstaan de "International Standard Industrial Classification of all Economic Activities" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 4, ISIC REV 3.1, 2002" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties;
 - b) wordt onder "CPC" verstaan de "Central Products Classification" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 77, CPC prov, 1991" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties; en
 - c) wordt onder "CPC ver. 1.0" verstaan de "Central Products Classification", zoals vastgesteld in "Statistical Papers, Series M, N° 77, CPC ver. 1.0, 1998" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties.
3. Onderstaande lijst bevat geen maatregelen met betrekking tot kwalificatievereisten en procedures, technische normen, en vergunningsvereisten en procedures die geen beperking ten aanzien van markttoegang of nationale behandeling in de zin van de artikelen 112 en 113 van deze overeenkomst vormen. Deze maatregelen (zoals een vergunningsverplichting, universeledienstverplichting, verplichte erkenning van kwalificaties in gereguleerde sectoren, verplichting om specifieke examens (inclusief taalexamens) af te leggen, niet-discriminerende verplichting dat bepaalde activiteiten niet mogen worden uitgeoefend in beschermde milieugebieden of gebieden van bijzonder historisch en artistiek belang), zijn steeds van toepassing op investeerders van de overeenkomstsluitende Andeslanden, ook al zijn zij niet in de lijst opgenomen.
4. In overeenstemming met artikel 107, lid 3, van deze overeenkomst bevat onderstaande lijst geen maatregelen betreffende door de partijen verleende subsidies.

⁶ Het ontbreken van voor lidstaten van de Europese Unie specifieke voorbehouden in een bepaalde sector doet geen afbreuk aan horizontale voorbehouden of aan eventuele voor de hele EU geldende sectorspecifieke voorbehouden.

5. In overeenstemming met artikel 112 van deze overeenkomst zijn niet-discriminerende vereisten ten aanzien van de soorten rechtsvormen van een vestiging niet in onderstaande lijst opgenomen.
6. De uit deze lijst van verbintenissen voortvloeiende rechten en verplichtingen hebben geen directe werking, zodat er voor individuele natuurlijke of rechtspersonen niet rechtstreeks rechten uit voortvloeien.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
ALLE SECTOREN	Vastgoed AT, BG, CY, CZ, DK, EE, ES, EL, FI, HR, HU, IE, IT, LT, LV, MT, PL, RO, SI, SK: beperking van de aankoop van grond en onroerend goed door buitenlandse investeerders⁷
ALLE SECTOREN	Openbare nutsvoorzieningen EU: economische activiteiten die op nationaal of lokaal niveau als openbare nutsbedrijven worden beschouwd, kunnen voorbehouden zijn aan overheidsmonopolies; ook kunnen hiervoor exclusieve rechten aan particuliere exploitanten zijn verleend⁸.
ALLE SECTOREN	Soorten vestiging EU: de behandeling die wordt toegepast ten aanzien van dochterondernemingen (van vennootschappen uit een derde land) die in overeenstemming met de wetgeving van een lidstaat van de Europese Unie zijn opgericht en hun statutaire zetel, hoofdbestuur of hoofdvestiging binnen de Europese Unie hebben, geldt niet voor filialen of agentschappen die door een vennootschap uit een derde land in een lidstaat van de Europese Unie worden opgericht. BG: voor de oprichting van filialen is een vergunning vereist. EE: minstens de helft van de leden van de raad van bestuur moet zijn verblijfplaats in de Europese Unie hebben. FI: een buitenlander die handel drijft als vennoot in een Finse commanditaire vennootschap of vennootschap onder firma, heeft een handelsvergunning nodig en moet permanent ingezetene van de Europese Unie zijn. Voor alle sectoren, behalve telecommunicatiediensten, is er een nationaliteits- en ingezetenschapsvereiste voor ten minste de helft van de gewone en plaatsvervangende leden van de raad van bestuur. Voor bepaalde ondernemingen kan echter een uitzondering worden gemaakt. Indien een buitenlandse organisatie een onderneming of handelsonderneming wil beginnen door een filiaal in Finland op te richten, heeft zij een handelsvergunning nodig. Indien een buitenlandse organisatie of een particulier die geen burger van de Europese Unie is, een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid wil oprichten, heeft zij/hij een vergunning nodig. Voor telecommunicatiediensten moeten de helft van de oprichters en de helft van de leden van de raad van bestuur permanent ingezetene zijn. Indien de oprichter een rechtspersoon is, moet deze in Finland gevestigd zijn. IT: voor de toegang tot industriële, commerciële en ambachtelijke activiteiten zijn een verblijfsvergunning en speciale toestemming vereist. BG, PL: het activiteitengebied van een vertegenwoordiging mag alleen de reclame en de promotie voor de vertegenwoordigde buitenlandse

⁷ Wat de dienstensectoren betreft, gaan deze beperkingen niet verder dan de beperkingen in de bestaande GATS-verbintenissen.

⁸ Er kan geen gedetailleerde, volledige lijst per sector worden opgesteld omdat openbare nutsbedrijven vaak ook op lagere niveaus dan het centrale niveau bestaan. Voor een beter begrip zullen specifieke voetnoten in deze lijst van verbintenissen op een illustratieve en niet-exhaustieve manier die sectoren markeren waar openbare nutsbedrijven een belangrijke rol spelen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	moederonderneming omvatten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	PL: met uitzondering van financiële diensten, niet geconsolideerd voor filialen. Investeerders van buiten de Europese Unie mogen uitsluitend economische activiteiten uitoefenen in de vorm van een commanditaire vennootschap, een commanditaire vennootschap op aandelen, een besloten vennootschap of een naamloze vennootschap (in het geval van juridische diensten uitsluitend in de vorm van een geregistreerde vennootschap of een commanditaire vennootschap). RO: de enige bestuurder of de voorzitter van de raad van bestuur en de helft van het totale aantal bestuurders van commerciële ondernemingen moeten Roemeens staatsburger zijn, tenzij anders is bepaald in het contract of de statuten van de onderneming. De meerderheid van de accountants van een commerciële onderneming en hun plaatsvervangers moeten Roemeens staatsburger zijn. SE: een buitenlandse onderneming (zonder rechtspersoonlijkheid in Zweden) dient haar handelstransacties te laten verlopen via een in Zweden gevestigd filiaal met een onafhankelijke leiding en gescheiden rekeningen. Bouwprojecten met een duur van minder dan een jaar zijn vrijgesteld van de verplichting een filiaal op te richten of een in Zweden gevestigde vertegenwoordiger aan te wijzen. Een besloten of naamloze vennootschap kan een of meer oprichters hebben. Een oprichter moet hetzij in Zweden wonen hetzij een Zweedse rechtspersoon zijn. Een vennootschap onder firma kan alleen als oprichter fungeren als iedere partner in Zweden woont. Vergelijkbare voorwaarden gelden voor de oprichting van alle andere soorten rechtspersonen. Ten minste 50% van de leden van de raad van bestuur moeten in Zweden wonen. Niet in Zweden woonachtige buitenlanders of Zweedse burgers die handelstransacties willen uitvoeren in Zweden, moeten een ingezetene als voor deze activiteiten verantwoordelijke vertegenwoordiger aanwijzen en deze laten registreren bij de lokale autoriteiten. Ontheffing van deze voorwaarden is mogelijk als kan worden aangetoond dat ingezetenschap in een bepaald geval niet noodzakelijk is. SI: voor de vestiging van filialen door buitenlandse ondernemingen geldt als voorwaarde dat de moederonderneming in het land van oorsprong ten minste één jaar in een handelsregister is opgenomen. SK: buitenlandse natuurlijke personen wier naam in het handelsregister moet worden opgenomen als gemachtigde die namens een ondernemer mag optreden, moeten een vergunning tot verblijf in Slowakije aanvragen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
ALLE SECTOREN	Investerings ES: voor investeringen in Spanje door buitenlandse overheden en buitenlandse overheidsinstellingen (waarbij doorgaans naast economische ook niet-economische belangen voor deze instanties een rol spelen), direct of via ondernemingen of andere instellingen die direct of indirect onder zeggenschap van een buitenlandse overheid staan, dient de overheid vooraf toestemming te verlenen. BG: bij ondernemingen waarvan meer dan 30% van de aandelen in handen is van de overheid (de staat of de gemeente) is toestemming vereist voor het overdragen van deze aandelen aan een derde partij. Voor bepaalde economische activiteiten met betrekking tot de exploitatie of het gebruik van staats- of overheidseigendommen moet toestemming worden verleend krachtens de Concessiewet. Buitenlandse investeerders kunnen niet deelnemen aan privatisering. Buitenlandse investeerders en Bulgaarse rechtspersonen met een buitenlands controlebelang moeten toestemming hebben voor a) prospectie, ontwikkeling of winning van natuurlijke hulpbronnen uit de territoriale wateren, het continentaal plat of de exclusieve economische zone en b) het verwerven van een controlebelang in ondernemingen die bij één van de onder a) genoemde activiteiten betrokken zijn. FR: voor buitenlandse aankopen van meer dan 33,33% van de aandelen in het kapitaal of van het stemrecht in bestaande Franse ondernemingen of van meer dan 20% in op de beurs genoteerde Franse ondernemingen gelden de volgende voorschriften: - investeringen van minder dan 7,6 miljoen euro in ondernemingen met een omzet van niet meer dan 76 miljoen euro zijn vrij, na verloop van 15 dagen na de aanmelding en nadat de bedragen in orde zijn bevonden; - nadat na de aanmelding één maand is verstreken, wordt stilzwijgend toestemming verleend voor nieuwe investeringen, tenzij de minister van Economische Zaken, in uitzonderlijke omstandigheden, zijn recht heeft uitgeoefend om de investeringen uit te stellen. Buitenlandse participatie in recent geprivatiseerde ondernemingen kan worden beperkt tot een bepaald deel van de uitgegeven aandelen, dat door de Franse regering van geval tot geval wordt vastgesteld. Wanneer een vestiging betrekking heeft op bepaalde commerciële, industriële of ambachtelijke activiteiten, is speciale toestemming vereist indien de algemeen directeur geen permanente verblijfsvergunning heeft. FI: de aankoop van aandelen door buitenlandse kopers die daardoor meer dan een derde van de stemrechten in een grote Finse vennootschap of onderneming (met meer dan 1000 werknemers, een omzet van meer dan 168 miljoen euro of een balanstotaal van meer dan 168 miljoen euro) verwerven, moet worden goedgekeurd door de Finse overheid; deze goedkeuring kan alleen worden geweigerd als er grote nationale belangen op het spel staan. Deze beperkingen zijn niet van toepassing op telecommunicatie.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	HU: niet geconsolideerd voor buitenlandse participaties in recent geprivatiseerde ondernemingen. IT: exclusieve rechten kunnen worden toegekend aan of gehandhaafd voor recent geprivatiseerde ondernemingen. In sommige gevallen kan het stemrecht in dergelijke ondernemingen worden beperkt. Gedurende een periode van vijf jaar kan voor de verwerving van een groot aandeel in ondernemingen met activiteiten op het gebied van defensie, vervoer, telecommunicatie en energie toestemming van de bevoegde instanties vereist zijn.
ALLE SECTOREN	Geografische zones FI: op de Åländeilanden, beperkingen van het recht van vestiging voor natuurlijke personen die geen regionaal burger van Åland zijn of voor rechtspersonen zonder toestemming van de bevoegde instanties van de Åländeilanden.
1. LANDBOUW, JACHT, BOSBOUW	
A. Landbouw, jacht (ISIC rev. 3.1: 011, 012, 013, 014, 015) m.u.v. adviseurs en consulenten ⁹	AT, HR, HU, MT, RO: niet geconsolideerd voor landbouwactiviteiten. CY: een participatie van buiten de Europese Unie van ten hoogste 49% is toegestaan. FR: voor de vestiging van landbouwbedrijven door onderdanen van landen die geen lid zijn van de Europese Unie en de aankoop van wijngaarden door investeerders van buiten de Europese Unie is toestemming vereist. IE: voor de vestiging van graanmolens door ingezetenen van landen die geen lid zijn van de Europese Unie is toestemming vereist.
Bosbouw en de exploitatie van bossen (ISIC rev. 3.1: 020) m.u.v. adviseurs en consulenten	BG: niet geconsolideerd voor bosexploitatieactiviteiten.
2. VISSERIJ EN AQUACULTUUR ISIC rev. 3.1: 0501, 0502) m.u.v. adviseurs en consulenten	AT: minstens 25% van de schepen moet in Oostenrijk geregistreerd zijn. BE, FI, IE, LV, NL, PT, SK: buitenlandse investeerders die geen rechtspersoonlijkheid hebben in respectievelijk België, Finland, Ierland, Letland, Nederland, Portugal en Slowakije en er hun hoofdkantoor niet hebben, kunnen geen eigenaar zijn van schepen onder respectievelijk de Belgische, Finse, Ierse, Letse, Nederlandse, Portugese en Slowaakse vlag. CY, EL: een participatie van buiten de Europese Unie van ten hoogste 49% is toegestaan. DK: ingezetenen van landen die geen lid zijn van de Europese Unie kunnen geen eigenaar zijn van een derde of meer van de aandelen van een bedrijf dat zich bezighoudt met commerciële visserij. Ingezetenen van landen die geen lid zijn van de Europese Unie kunnen uitsluitend via een

⁹ Landbouw-, jacht-, bosbouw- en visserijadviseurs en -consulenten zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.f) en 6.F.g).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	volgens Deens recht opgerichte onderneming eigenaar zijn van schepen onder Deense vlag. FR: onderdanen van landen die geen lid zijn van de Europese Unie kunnen niet participeren in kwekerijen voor vis, schelpdieren of algen op maritiem staatseigendom. Buitenlandse investeerders die in Frankrijk geen rechtspersoonlijkheid hebben en er hun hoofdkantoor niet hebben, kunnen hoogstens eigenaar zijn van 50% van een schip onder Franse vlag.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	DE: een vergunning om op zee te vissen wordt alleen toegekend aan schepen die onder Duitse vlag mogen varen. Het betreft vissersvaartuigen waarvan het merendeel van de aandelen in handen is van burgers van de Europese Unie of bedrijven die overeenkomstig de regels van de Europese Unie gevestigd zijn in een lidstaat van de Europese Unie en daar hun hoofdvestiging hebben. Het gebruik van dergelijke schepen moet geleid en gecontroleerd worden door personen die in Duitsland wonen. Om een visvergunning te krijgen, moeten alle vissersvaartuigen geregistreerd worden bij de betreffende kuststaten waarin de schepen hun thuishaven hebben. EE: schepen mogen onder Estse vlag varen indien hun thuishaven in Estland ligt en hun eigenaren in meerderheid Ests staatsburger zijn in een algemene vennootschap of een besloten vennootschap of een andere in Estland gevestigde vennootschap waar de meerderheid van de stemmen in de raad van bestuur aan Estse staatsburgers toebehoort. BG, HR, HU, LT, MT, RO: niet geconsolideerd. IT: ingezetenen van landen die geen lid zijn van de Europese Unie kunnen geen meerderheidsbelang hebben in schepen onder Italiaanse vlag, noch een controlebelang in scheepvaartmaatschappijen die hun hoofdvestiging in Italië hebben. Visserij in de Italiaanse territoriale wateren is voorbehouden aan schepen onder Italiaanse vlag. SE: buitenlandse investeerders die in Zweden geen rechtspersoonlijkheid hebben en er hun hoofdkantoor niet hebben, kunnen hoogstens eigenaar zijn van 50% van een schip onder Zweedse vlag. Voor de aankoop door buitenlandse investeerders van 50% of meer van de aandelen in firma's die zich bezighouden met commerciële visserij in Zweedse wateren is toestemming vereist. SI: schepen mogen onder Sloveense vlag varen indien meer dan de helft van het schip eigendom is van burgers van de Europese Unie of van rechtspersonen die hun hoofdvestiging in een lidstaat van de Europese Unie hebben. UK: Voorbehoud wat betreft de aankoop van schepen onder de vlag van het Verenigd Koninkrijk, tenzij de investering voor ten minste 75% gedaan wordt door Britse staatsburgers en/of bedrijven die voor ten minste 75% in handen zijn van Britse staatsburgers, die in beide gevallen ingezetene moeten zijn van het Verenigd Koninkrijk. De schepen moeten beheerd, bestuurd en gecontroleerd worden vanuit het Verenigd Koninkrijk.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
3. WINNING VAN DELFSTOFFEN¹⁰ A. Winning van steen- en bruinkool; winning van turf (ISIC rev. 3.1: 10) B. Winning van aardolie en aardgas¹¹ (ISIC rev. 3.1: 1110) C. Winning van metaalertsen (ISIC rev. 3.1: 13) D. Overige winning van delfstoffen (ISIC rev. 3.1: 14)	EU: het kan investeerders uit landen die energieleveranciers zijn, worden verboden controle over de activiteit te verkrijgen. Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). Niet geconsolideerd voor de winning van aardolie en aardgas. ES: niet geconsolideerd voor buitenlandse investeringen in delfstoffen van strategisch belang.
4. INDUSTRIE ¹²	
A. Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken (ISIC rev. 3.1: 15)	Geen
B. Vervaardiging van tabaksproducten (ISIC rev. 3.1: 16)	Geen
C. Vervaardiging van textiel (ISIC rev. 3.1: 17)	Geen
D. Vervaardiging van kleding; bereiden en verven van bont (ISIC rev. 3.1: 18)	Geen
E. Looien en bereiden van leer; vervaardiging van koffers, tassen, zadel- en tuigmakerswerk en schoeisel (ISIC rev. 3.1: 19)	Geen

¹⁰ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

¹¹ Omvat niet de diensten in verband met de mijnbouw voor een vast bedrag of op contractbasis op olie- en gasvelden, die zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.A.

¹² Hieronder vallen niet de adviseurs en consultants in verband met de industrie, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.h).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
F. Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout en van kurk, exclusief meubelen; vervaardiging van artikelen van riet en van vlechtwerk (ISIC rev. 3.1: 20)	Geen
G. Vervaardiging van papier en papierwaren (ISIC rev. 3.1: 21)	Geen
H. Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media ¹³ (ISIC rev. 3.1: 22), m.u.v. voor een vast bedrag of op contractbasis ¹⁴	IT: nationaliteitsvereiste voor eigenaren van uitgeverijen en drukkerijen.
I. Vervaardiging van cokesovenproducten (ISIC rev. 3.1: 231)	Geen
J. Vervaardiging van geraffineerde aardolieproducten ¹⁵ (ISIC rev. 3.1: 232)	EU: het kan investeerders uit landen die energieleveranciers zijn, worden verboden controle over de activiteit te verkrijgen. Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist).
K. Vervaardiging van andere chemische producten dan springstoffen (ISIC rev. 3.1: 24 m.u.v. vervaardiging van springstoffen)	Geen
L. Vervaardiging van producten van rubber of kunststof (ISIC rev. 3.1: 25)	Geen
M. Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale	Geen

¹³ De sector is beperkt tot de vervaardiging. Hij omvat geen audiovisuele activiteiten of activiteiten met een culturele inhoud.

¹⁴ Uitgeven en drukken voor een vast bedrag of op contractbasis zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.p).

¹⁵ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
producten (ISIC rev. 3.1: 26)	
N. Vervaardiging van metalen in primaire vorm (ISIC rev. 3.1: 27)	Geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
O. Vervaardiging van producten van metaal, m.u.v. machines en apparaten (ISIC rev. 3.1: 28)	Geen
P. Vervaardiging van machines	
a) Vervaardiging van machines voor algemeen gebruik (ISIC rev. 3.1: 291)	Geen
b) Vervaardiging van machines voor specifieke doeleinden, andere dan wapens en munitie (ISIC rev. 3.1: 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2929)	Geen
c) Vervaardiging van huishoudapparaten, n.e.g. (ISIC rev. 3.1: 293)	Geen
d) Vervaardiging van kantoormachines, boekhoudmachines en computers (ISIC rev. 3.1: 30)	Geen
e) Vervaardiging van elektrische machines en toestellen, n.e.g. (ISIC rev. 3.1: 31)	Geen
f) Vervaardiging van radio-, televisie- en communicatieapparatuur en toestellen (ISIC rev. 3.1: 32)	Geen
Q. Vervaardiging van medische, optische en precisie-instrumenten en uurwerken (ISIC rev. 3.1: 33)	Geen
R. Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers (ISIC rev. 3.1: 34)	Geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
S. Vervaardiging van andere (niet-militaire) transportmiddelen (ISIC rev. 3.1: 35 m.u.v. de vervaardiging van oorlogsschepen, oorlogsvliegtuigen en andere transportmiddelen voor militair gebruik)	Geen
T. Vervaardiging van meubelen; industrie n.e.g. (ISIC rev. 3.1: 361, 369)	Geen
U. Recycling (ISIC rev. 3.1: 37)	Geen
5. PRODUCTIE; TRANSMISSIE EN DISTRIBUTIE VOOR EIGEN REKENING VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN WARM WATER ¹⁶ (BEHALVE DE PRODUCTIE VAN ELEKTRICITEIT MET KERNENERGIE)	
A. Productie van elektriciteit; transmissie en distributie van elektriciteit voor eigen rekening (deel van ISIC rev. 3.1: 4010) ¹⁷	EU: het kan investeerders uit landen die energieleveranciers zijn, worden verboden controle over de activiteit te verkrijgen. Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist).
B. Productie van gas; distributie voor eigen rekening van gasvormige brandstoffen via leidingen (deel van ISIC rev. 3.1: 4020) ¹⁸	EU: het kan investeerders uit landen die energieleveranciers zijn, worden verboden controle over de activiteit te verkrijgen. Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist).
C. Productie van stoom en	EU: het kan investeerders uit landen die energieleveranciers zijn, worden

¹⁶ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

¹⁷ Omvat niet de exploitatie van elektriciteitstransmissie- en distributiesystemen voor een vast bedrag of op contractbasis, die is opgenomen in ENERGIEDIENSTEN.

¹⁸ Omvat niet het transport van aardgas en gasvormige brandstoffen via pijpleidingen, de transmissie en distributie van gas voor een vast bedrag of op contractbasis en de verkoop van aardgas en gasvormige brandstoffen, die zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
warm water; distributie voor eigen rekening van stoom en warm water (deel van ISIC rev. 3.1: 4030) ¹⁹	verboden controle over de activiteit te verkrijgen. Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist).

¹⁹ Omvat niet de transmissie en distributie van stoom en warm water voor een vast bedrag of op contractbasis en de verkoop van stoom en warm water, die zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
6. ZAKELIJKE DIENSTEN	
A. Vrije beroepen	
a) Rechtskundige diensten (CPC 861) ²⁰ (m.u.v. rechtskundig advies, juridische documentatie en certificering die worden verstrekt door beoefenaars van juridische beroepen die met publieke functies zijn belast, zoals notarissen, gerechtsdeurwaarders of andere ambtenaren)	AT: de participatie van buitenlandse advocaten (die in hun eigen land volledig gekwalificeerd moeten zijn) in het aandelenkapitaal van een advocatenkantoor en hun aandeel in het bedrijfsresultaat mogen maximaal 25 % bedragen. Zij mogen in de besluitvorming geen beslissende invloed hebben. BE: om in andere dan strafzaken voor het Hof van Cassatie te verschijnen, gelden quota's. FR: voor de toegang van advocaten tot het beroep van "avocat auprès de la Cour de Cassation" en "avocat auprès du Conseil d'Etat" gelden quota's. DK: uitsluitend juristen met een Deense vergunning tot uitoefening van het beroep van advocaat en in Denemarken geregistreerde advocatenkantoren mogen aandeelhouder zijn van een Deens advocatenkantoor. Uitsluitend juristen met een Deense vergunning tot uitoefening van het beroep van advocaat mogen bestuurder of beheerder van een Deens advocatenkantoor zijn. Om een Deense vergunning te verkrijgen, moet een juridisch examen worden afgelegd. FR: bepaalde rechtsvormen ("association d'avocats" en "société en participation d'avocat") zijn voorbehouden aan advocaten die in FR ten volle tot de balie zijn toegelaten. In een advocatenkantoor dat diensten verstrekt met betrekking tot Frans recht of recht van de Europese Unie, moeten minstens 75 % van de partners, die 75 % van de aandelen in handen hebben, advocaten zijn die in FR ten volle tot de balie zijn toegelaten. HR: Vertegenwoordiging van partijen voor de rechtbank kan alleen worden verricht door leden van de Kroatische balie (in het Kroatisch: "odvjetnici"). Om lid te worden van de balie is ingezetenschap verplicht. HU: commerciële aanwezigheid moet de vorm aannemen van een partnerschap met een Hongaarse advocaat (ügyvéd), een Hongaars advocatenkantoor (ügyvédi iroda) of een vertegenwoordiging. PL: hoewel voor advocaten uit de Europese Unie andere soorten rechtsvormen beschikbaar zijn, hebben buitenlandse advocaten uitsluitend toegang tot de rechtsvormen geregistreerde vennootschap of commanditaire vennootschap.

²⁰

Omvat advies en vertegenwoordiging, arbitrage en bemiddeling in juridische aangelegenheden, juridische documentatie en certificering. Verstrekking van rechtskundige diensten is uitsluitend toegestaan met betrekking tot internationaal publiekrecht, recht van de Europese Unie en het recht van de jurisdicties waar de investeerder of zijn personeel gekwalificeerd is als advocaat, en is, net als andere diensten, onderworpen aan vergunningsvereisten en -procedures die van toepassing zijn in de lidstaten van de Europese Unie. Voor advocaten die rechtskundige diensten verlenen met betrekking tot internationaal publiekrecht en buitenlands recht, kunnen die vereisten en procedures onder meer de vorm aannemen van de naleving van plaatselijke beroepscode, gebruik van de titel uit het eigen land (tenzij erkenning met de titel in het gastland werd verkregen), vereisten in verband met verzekeringen, gewone registratie bij de balie van het gastland of een vereenvoudigde toegang tot de balie van het gastland via een bekwaamheidstest en een wettelijk of professioneel domicilie in het gastland. Rechtskundige diensten met betrekking tot recht van de Europese Unie moeten in principe worden

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
b) 1. Boekhouders (CPC 86212 andere dan auditors, CPC 86213, CPC 86219 en CPC 86220)	AT: de participatie van buitenlandse accountants (die bevoegd moeten zijn verklaard overeenkomstig de wetten van hun land van oorsprong) in het aandelenkapitaal van een Oostenrijkse rechtspersoon en hun aandeel in het bedrijfsresultaat mogen maximaal 25 % bedragen, wanneer zij geen lid zijn van de Oostenrijkse beroepsvereniging. CY: alvorens toegang wordt verleend, wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. Belangrijkste criterium: de werkgelegenheid in de subsector. DK: buitenlandse accountants kunnen na toestemming van het Deense agentschap voor handel en bedrijven (Danish Commerce and Companies Agency) partnerschappen met in Denemarken officieel erkende accountants aangaan.
b) 2. Accountants (CPC 86211 en 86212 andere dan boekhouders)	AT: de participatie van buitenlandse auditors (die bevoegd moeten zijn verklaard overeenkomstig de wetten van hun land van oorsprong) in het aandelenkapitaal van een Oostenrijkse rechtspersoon en hun aandeel in het bedrijfsresultaat mogen maximaal 25 % bedragen, wanneer zij geen lid zijn van de Oostenrijkse beroepsvereniging. CY: alvorens toegang wordt verleend, wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. Belangrijkste criterium: de werkgelegenheid in de subsector. CZ, SK: minimaal 60% van het kapitaal of de stemrechten moet in handen van staatsburgers zijn. DK: buitenlandse accountants kunnen na toestemming van het Deense agentschap voor handel en bedrijven (Danish Commerce and Companies Agency) partnerschappen met in Denemarken officieel erkende accountants aangaan. FI: minstens één van de accountants van een Finse vennootschap moet ingezetene zijn. HR: geen, behalve dat audits uitsluitend door rechtspersonen kunnen worden uitgevoerd. LV: in een handelsonderneming van beëdigde auditors moet meer dan 50 % van de aandelen met stemrecht in handen zijn van beëdigde auditors of handelsondernemingen van beëdigde auditors in de Europese Unie. LT: minstens 75 % van de aandelen moet in handen zijn van accountants of accountancy-ondernemingen uit de Europese Unie. SE: alleen in Zweden erkende auditors mogen audits uitvoeren voor bepaalde entiteiten met rechtspersoonlijkheid, zoals alle vennootschappen

uitgevoerd door of via een volledig gekwalificeerde advocaat die in de Europese Unie tot de balie is toegelaten en persoonlijk optreedt, en rechtskundige diensten met betrekking tot het recht van een lidstaat van de Europese Unie moeten in principe worden uitgevoerd door of via een volledig gekwalificeerde advocaat die in die lidstaat persoonlijk tot de balie is toegelaten en optreedt. Voor vertegenwoordiging voor rechtbanken en andere bevoegde instanties in de Europese Unie kan daarom volledige toelating tot de balie in de betrokken lidstaat van de Europese Unie noodzakelijk zijn aangezien dat de beoefening van het nationale en het procesrecht van de Europese Unie inhoudt. Niettemin mogen buitenlandse advocaten die niet volledig tot de balie zijn toegelaten, in bepaalde lidstaten van de Europese Unie in civielrechtelijke procedures een partij vertegenwoordigen die onderdaan is van of behoort tot de staat waarin de advocaat gemachtigd is zijn beroep uit te oefenen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	met beperkte aansprakelijkheid. Alleen zij mogen aandeelhouder zijn van of partner zijn in ondernemingen die erkende audits (voor officiële doeleinden) uitvoeren. Ingezetenschap is verplicht voor erkenning. SI: buitenlanders mogen maximaal 49% van het aandelenkapitaal van een accountancy-onderneming bezitten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
c) Belastingconsulenten (CPC 863) ²¹	AT: de participatie van buitenlandse belastingconsulenten (die bevoegd moeten zijn verklaard overeenkomstig de wetten van hun land van oorsprong) in het aandelenkapitaal van een Oostenrijkse rechtspersoon en hun aandeel in het bedrijfsresultaat mogen maximaal 25 % bedragen. Dit geldt alleen voor degenen die geen lid zijn van de Oostenrijkse beroepsvereniging. CY: alvorens toegang wordt verleend, wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. Belangrijkste criterium: de werkgelegenheid in de subsector.
d) Architecten en e) Stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten (CPC 8671 en CPC 8674)	BG: voor projecten van nationaal of regionaal belang moeten buitenlandse investeerders werken in partnerschap met of als onderaannemers van plaatselijke investeerders. LV: voor architecten geldt dat om een vergunning te krijgen drie jaar werkervaring in Letland op het gebied van ontwerpen en een universitair diploma vereist zijn; met de vergunning is het mogelijk zakelijke activiteiten op te zetten en daarbij de volledige juridische aansprakelijkheid te aanvaarden en contracten aan te gaan.
f) Ingenieurs en g) Ingenieurs: geïntegreerde diensten (CPC 8672 en CPC 8673)	BG: voor projecten van nationaal of regionaal belang moeten buitenlandse investeerders werken in partnerschap met of als onderaannemers van plaatselijke investeerders.
h) Artsen (psychologen daaronder begrepen) en tandartsen (CPC 9312 en deel van CPC 85201)	AT: niet geconsolideerd, behalve voor tandartsen en voor psychologen en psychotherapeuten, waar: geen DE: onderzoek naar de economische behoefte voor artsen en tandartsen die bij publieke ziektekostenverzekeringen aangesloten patiënten mogen behandelen. Belangrijkste criterium: tekort aan artsen en tandartsen in de betrokken regio. FI: niet geconsolideerd. FR: hoewel voor investeerders uit de Europese Unie andere soorten rechtsvormen beschikbaar zijn, hebben buitenlandse investeerders uitsluitend toegang tot de rechtsvormen "société d'exercice liberal" en "société civile professionnelle". LV: onderzoek naar de economische behoefte. Belangrijkste criterium: tekort aan artsen en tandartsen in de betrokken regio. BG, LT: voor dienstverlening is toestemming nodig, waarbij wordt uitgegaan van een vraaggestuurd gezondheidszorgplan op basis van de bevolkingsomvang en de reeds aanwezige artsen en tandartsen. SI: niet geconsolideerd voor sociale geneeskunde, hygiënische, epidemiologische en medisch-ecologische diensten; levering van bloed, bloedpreparaten en transplantaten; autopsie.

²¹

Omvat niet rechtskundig advies en rechtskundige vertegenwoordiging in belastingaangelegenheden, die zijn opgenomen onder 1.A.a). Rechtskundige diensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	UK: vestiging van artsen in het kader van de National Health Service is afhankelijk van een bezettingsplan voor medisch personeel.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
i) Dierenartsen (CPC 932)	AT: niet geconsolideerd. BG: onderzoek naar de economische behoefte. Belangrijkste criteria: bevolking en concentratie van bestaande ondernemingen. HU: onderzoek naar de economische behoefte. Belangrijkste criterium: arbeidsvoorwaarden in de sector. FR: hoewel voor investeerders uit de Europese Unie andere soorten rechtsvormen beschikbaar zijn, hebben buitenlandse investeerders uitsluitend toegang tot de rechtsvormen "société d'exercice liberal" en "société civile professionnelle".
j) 1. Verloskundigen (deel van CPC 93191)	BG, FI, MT, SI: niet geconsolideerd. FR: hoewel voor investeerders uit de Europese Unie andere soorten rechtsvormen beschikbaar zijn, hebben buitenlandse investeerders uitsluitend toegang tot de rechtsvormen "société d'exercice liberal" en "société civile professionnelle". LT: er kan een onderzoek naar de economische behoefte worden uitgevoerd. Voornaamste criterium: de werkgelegenheid in de subsector.
j) 2. Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel (deel van CPC 93191)	AT: buitenlandse investeerders zijn uitsluitend in de volgende activiteiten toegelaten: verpleegkundigen, fysiotherapeuten, ergotherapeuten, logopedisten, diëtisten en voedingsdeskundigen. BG, MT: niet geconsolideerd. FI, SI: niet geconsolideerd voor fysiotherapeuten en paramedisch personeel. FR: hoewel voor investeerders uit de Europese Unie andere soorten rechtsvormen beschikbaar zijn, hebben buitenlandse investeerders uitsluitend toegang tot de rechtsvormen "société d'exercice liberal" en "société civile professionnelle". LT: er kan een onderzoek naar de economische behoefte worden uitgevoerd. Voornaamste criterium: de werkgelegenheid in de subsector. LV: onderzoek naar de economische behoefte voor buitenlandse fysiotherapeuten en paramedisch personeel. Voornaamste criterium: de werkgelegenheid in de betrokken regio.
k) Detailhandel in geneesmiddelen en detailhandel in medische en orthopedische goederen (CPC 63211) en andere door apothekers verstrekte diensten ²²	AT, BG, CY, FI, MT, PL, RO, SE, SI: niet geconsolideerd. BE, DE, DK, EE, ES, FR, IT, HR, HU, IE, LV, PT, SK: hiervoor wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. Voornaamste criteria: bevolking en geografische concentratie van bestaande apotheken.

²²

Het verstrekken van geneesmiddelen aan het grote publiek is, net als andere diensten, onderworpen aan de vergunnings- en kwalificatie-eisen en -procedures die in de lidstaten van de Europese Unie gelden. In de regel is deze activiteit aan apothekers voorbehouden. In een aantal lidstaten van de Europese Unie is alleen het verstrekken van geneesmiddelen op voorschrift aan apothekers voorbehouden.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
B. Diensten in verband met computers (CPC 84)	geen.
C. Speur- en ontwikkelingswerk ²³ a) Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van natuurwetenschappen (CPC 851) b) Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van de maatschappij- en geesteswetenschappen (CPC 852 m.u.v. psychologen) ²⁴ c) Interdisciplinair speur- en ontwikkelingswerk (CPC 853)	Voor a) en c): EU: voor door de overheid gefinancierd speur- en ontwikkelingswerk kunnen exclusieve rechten en/of vergunningen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen uit de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben. Voor b): geen.
D. Exploitatie van en handel in onroerend goed ²⁵	
a) Van eigen of geleased onroerend goed (CPC 821)	geen.
b) Voor een vast bedrag of op contractbasis (CPC 822)	geen.
E. Verhuur/lease zonder bedieningspersoneel	
a) Schepen (CPC 83103)	LT: schepen moeten eigendom zijn van Litouwse natuurlijke personen of in Litouwen gevestigde ondernemingen. SE: buitenlandse eigenaren mogen alleen onder Zweedse vlag varen wanneer zij kunnen aantonen dat het Zweedse belang doorslaggevend is.
b) Luchtvaartuigen	EU: luchtvaartuigen die door maatschappijen uit de Europese Unie worden gebruikt, moeten in de lidstaat van de Europese Unie die de

²³ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

²⁴ Deel van CPC 85201 dat is opgenomen onder 6.A.h) - Artsen en tandartsen.

²⁵ De betrokken dienst houdt verband met het beroep van makelaar in onroerend goed en heeft geen gevolgen voor de rechten van en/of beperkingen voor natuurlijke en rechtspersonen die onroerend goed kopen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(CPC 83104)	maatschappij vergunning heeft verleend, of elders in de Europese Unie zijn geregistreerd. Het luchtvaartuig moet eigendom zijn van natuurlijke personen die aan specifieke nationaliteitscriteria voldoen, of van rechtspersonen die voldoen aan specifieke criteria betreffende eigendom van kapitaal en zeggenschap (de nationaliteit van directieleden inbegrepen). In uitzonderlijke omstandigheden of voor kortlopende leasecontracten kan ontheffing worden verleend.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
c) Andere transportmiddelen (CPC 83101, CPC 83102 en CPC 83105)	geen.
d) Andere machines en werktuigen (CPC 83106, CPC 83107, CPC 83108 en CPC 83109)	geen.
e) Consumentenartikelen (CPC 832)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: niet geconsolideerd voor CPC 83202.
f) Telecommunicatieapparatuur (CPC 7541)	geen.
F. Andere zakelijke diensten	
a) Reclame (CPC 871)	geen.
b) Markt- en opinieonderzoek (CPC 864)	geen.
c) Advies op het gebied van bedrijfsbeheer (CPC 865)	geen.
d) Diensten in verband met advies op het gebied van bedrijfsbeheer (CPC 866)	HU: niet geconsolideerd voor arbitrage en bemiddeling (CPC 86602).
e) Technische testen en toetsen ²⁶ (CPC 8676)	geen.
f) Adviseurs en consultants in verband met landbouw, jacht en bosbouw (deel van CPC 881)	CY, CZ, EE, LT, MT, SI, SK: niet geconsolideerd.
g) Adviseurs en consultants in verband met visserij	geen.

²⁶

De horizontale beperking op openbare nutsbedrijven is van toepassing voor technische testen en toetsen die verplicht zijn voor de toekenning van vergunningen voor het in de handel brengen of voor gebruiksvergunningen (zoals autokeuring, voedingsmiddeleninspectie).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(deel van CPC 882)	

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
h) Adviseurs en consultants in verband met de industrie (deel van CPC 884 en deel van CPC 885)	geen.
i) Arbeidsbemiddeling en personeelsvoorziening	
i) 1. Werving en selectie van leidinggevend personeel (CPC 87201)	BG, CY, CZ, DE, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI: niet geconsolideerd.
i) 2. Plaatsing van personeel (CPC 87202)	AT, BG, CY, CZ, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK: niet geconsolideerd. BE, FR, IT: staatsmonopolie. DE: hiervoor wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. Belangrijkste criterium: situatie op en ontwikkeling van de arbeidsmarkt.
i) 3. Leveren van kantoorpersoneel (CPC 87203)	AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI: niet geconsolideerd. IT: staatsmonopolie.
i) 4. Modellenagentschappen (deel van CPC 87209)	Geen.
j) 1. Opsporingsdiensten (CPC 87301)	BE, BG, CY, CZ, DE, ES, EE, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI: niet geconsolideerd.
j) 2. Beveiligingsdiensten (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 en CPC 87305)	DK: nationaliteit en ingezetenschap vereist voor de leden van de raad van bestuur. Niet geconsolideerd voor de bewaking van vliegvelden. BG, CY, CZ, EE, FI, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: de vergunning wordt soms alleen verleend aan onderdanen en in het land geregistreerde organisaties. ES: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). Alleen toegang met voorafgaande vergunning. HR: niet geconsolideerd.
k) Aanverwante wetenschappelijke en technische adviezen ²⁷ (CPC 8675)	FR: buitenlandse investeerders hebben een specifieke vergunning nodig voor exploratie en prospectie.

²⁷

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing op bepaalde activiteiten met betrekking tot mijnbouw (mineralen, olie, gas enz.).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
l) 1. Onderhoud en reparatie van schepen (deel van CPC 8868)	geen.
l) 2. Onderhoud en reparatie van spoorwegmaterieel (deel van CPC 8868)	LV: staatsmonopolie. SE: een onderzoek naar de economische behoefte wordt ingesteld wanneer een investeerder zijn eigen terminalinfrastructuurfaciliteiten wil opzetten. Belangrijkste criterium: beschikbare ruimte en capaciteit.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
l) 3. Onderhoud en reparatie van auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en wegtransportmiddelen (CPC 6112, CPC 6122, deel van CPC 8867 en deel van CPC 8868)	SE: een onderzoek naar de economische behoefte wordt ingesteld wanneer een investeerder zijn eigen terminalinfrastructuurfaciliteiten wil opzetten. Belangrijkste criterium: beschikbare ruimte en capaciteit.
l) 4. Onderhoud en reparatie van luchtvaartuigen en delen daarvan (deel van CPC 8868)	geen.
l) 5. Onderhoud en reparatie van producten van metaal, machines (m.u.v. kantoormachines), toestellen (m.u.v. transportmiddelen en kantoortoestellen) en consumentenartikelen ²⁸ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 en CPC 8866)	geen.
m) Reiniging van gebouwen (CPC 874)	geen.
n) Fotografie (CPC 875)	CY, EE, MT: niet geconsolideerd.
o) Verpakkingsdiensten (CPC 876)	geen.
p) Drukkerijen en uitgeverijen (CPC 88442)	LT, LV: alleen nationale rechtspersonen (geen filialen) mogen een uitgeverij oprichten. PL: nationaliteitsvereiste voor de hoofdredacteur van kranten en tijdschriften. SE: Ingezetenschap verplicht voor uitgevers en eigenaren van uitgeverijen of drukkerijen.
q) Organisatie van congressen (deel van CPC 87909)	geen.

²⁸ Onderhoud en reparatie van transportmiddelen (CPC 6112, 6122, 8867 en CPC 8868) zijn opgenomen onder 6.F. l) 1 tot en met 6.F.l) 4. Onderhoud en reparatie van kantoormachines en -toestellen, inclusief computers, (CPC 845) zijn opgenomen onder 6.B. Diensten in verband met computers.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
r) 1. Vertalers en tolken (CPC 87905)	DK: Bij de erkenning als vertaler of tolk kan het activiteitengebied worden beperkt. HR: Niet geconsolideerd voor vertalers en tolken voor Kroatische rechterlijke instanties. PL: niet geconsolideerd voor beëdigde tolken. BG, HU, SK: niet geconsolideerd voor officiële vertalingen en vertolkingen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
r) 2. Binnenhuisarchitecten en andere gespecialiseerde designers (CPC 87907)	geen.
r) 3. Incassobureaus (CPC 87902)	IT, PT: nationaliteitsvereiste voor investeerders.
r) 4. Kredietrapportage (CPC 87901)	BE: voor consumentenkredietgegevensbanken, nationaliteitsvereiste voor investeerders. IT, PT: nationaliteitsvereiste voor investeerders.
r) 5. Vermenigvuldigen van teksten (CPC 87904) ²⁹	geen.
r) 6. Advies inzake telecommunicatie (CPC 7544)	geen.
r) 7. Telefoonbeantwoording (CPC 87903)	geen.

²⁹ Omvat geen drukkerijen, die onder CPC 88442 vallen en onder 6.F p) zijn opgenomen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
7. COMMUNICATIE	
A. Post- en koeriersdiensten (Diensten in verband met het verwerken ³⁰ van postzendingen ³¹ volgens onderstaande lijst van subsectoren, naar binnen- en buitenlandse bestemmingen: i) verwerking van op enigerlei fysieke drager aangebrachte schriftelijke geadresseerde mededelingen ³² , waaronder hybride postdiensten en direct mail, ii) verwerking van geadresseerde pakjes en pakketten ³³ , iii) verwerking van geadresseerd drukwerk ³⁴ , iv) verwerking van onder i) tot en met iii) genoemde poststukken als aangetekende of verzekerde zendingen, v) expresbesteldiensten ³⁵ voor onder i) tot en met iii) bedoelde zendingen, vi) verwerking van nietgeadresseerde zendingen, vii) uitwisseling van documenten ³⁶	Geen ³⁷ .

³⁰ Het begrip "verwerken" omvat ophalen, sorteren, vervoeren en bezorgen.

³¹ Het begrip "postzending" omvat alle poststukken die door een bedrijf worden verwerkt, ongeacht of dit bedrijf publiek of particulier is.

³² Bijvoorbeeld brieven of briefkaarten.

³³ Met inbegrip van boeken en catalogi.

³⁴ Kranten en tijdschriften.

³⁵ Expresbesteldiensten bieden naast snellere en betrouwbaardere verzending extra dienstverlening in de vorm van ophalen vanaf het verzendpunt, persoonlijke aflevering bij de geadresseerde, het volgen en opsporen van zendingen, de mogelijkheid om het adres of de geadresseerde tijdens het vervoer te wijzigen, ontvangstbevestiging.

³⁶ Levering van middelen, met inbegrip van het verschaffen van ad-hocruimte alsmede vervoer door derden, voor zelfbestelling door de wederzijdse uitwisseling van postzendingen tussen gebruikers die zich op deze dienst abonneren. Het begrip "postzending" omvat alle poststukken die door een bedrijf worden verwerkt, ongeacht of dit bedrijf publiek of particulier is.

³⁷ Voor de subsectoren i) tot en met iv) kunnen afzonderlijke vergunningen die specifieke universeledienstverplichtingen en/of een financiële bijdrage aan een compensatiefonds opleggen, vereist zijn.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
Subsectoren i), iv) en v) blijven buiten beschouwing wanneer zij onder diensten vallen die kunnen worden voorbehouden voor brievenpost die minder dan 2,5 keer het publieke basistarief kost, mits de brieven minder dan 50 gram wegen³⁸, en voor aangetekende zendingen bij gerechtelijke of administratieve procedures.) (deel van CPC 751, deel van CPC 71235³⁹ en deel van CPC 73210⁴⁰)	
B. Telecommunicatie Het leveren van inhoud die via telecommunicatiediensten wordt verzonden, valt hier niet onder.	

³⁸ "Brievenpost": een op enigerlei fysieke drager aangebrachte schriftelijke mededeling die wordt vervoerd en besteld op het door de afzender op de zending zelf of op de omslag daarvan vermelde adres. Boeken, catalogi, kranten en tijdschriften worden niet als brievenpost aangemerkt.

³⁹ Vervoer van post voor eigen rekening via elke vorm van vervoer over land.

⁴⁰ Vervoer van post voor eigen rekening via de lucht.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
a) Alle diensten die bestaan uit de elektromagnetische transmissie en ontvangst van signalen ⁴¹ , m.u.v. radio- en televisieomroep ⁴² .	Geen ⁴³ .
b) Transmissie van programma's via satelliet ⁴⁴	EU: dienstverleners in deze sector kunnen onderworpen zijn aan verplichtingen om de doelstellingen van algemeen belang te beschermen die verband houden met inhoud die via hun netwerk wordt getransfereerd, in overeenstemming met het regelgevingskader van de Europese Unie voor elektronische communicatie. BE: niet geconsolideerd.
8. BOUWNIJVERHEID EN CIVIELTECHNISCHE DIENSTEN IN VERBAND DAARMEE (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 en CPC 518)	BG: voor projecten van nationaal of regionaal belang moeten buitenlandse investeerders werken in partnerschap met of als onderaannemers van plaatselijke investeerders. CY, CZ, HU, MT, SK: niet geconsolideerd.
9. HANDEL (m.u.v. de handel in wapens, munitie, springstoffen en ander oorlogsmaterieel) Alle hieronder vermelde subsectoren ⁴⁵	AT: niet geconsolideerd voor de handel in pyrotechnische producten, ontvlambare producten, explosieven en giftige stoffen. Voor de handel in geneesmiddelen en tabaksproducten kunnen exclusieve rechten en/of vergunningen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen uit de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben. FI: niet geconsolideerd voor de handel in alcoholhoudende dranken en farmaceutische producten. HR: Niet geconsolideerd voor de handel in tabaksproducten.

⁴¹ Deze diensten omvatten niet online-informatie en/of gegevensverwerking (met inbegrip van de verwerking van transacties) (deel van CPC 843), die zijn opgenomen onder 1.B. Diensten in verband met computers.

⁴² Een omroep is de ononderbroken transmissieketen die vereist is voor de distributie van televisie- en radioprogrammasignalen naar het grote publiek. Het begrip omvat niet de toeleveringskoppelingen tussen exploitanten.

⁴³ Voetnoot ter verduidelijking: enkele lidstaten van de Europese Unie handhaven een overheidsdeelname in bepaalde telecommunicatie-exploitanten. De lidstaten van de Europese Unie behouden zich het recht voor deze overheidsdeelname ook in de toekomst te handhaven. Dit is geen beperking van de markttoegang. In België zijn de overheidsdeelname en stemrechten in Belgacom vastgesteld in het kader van wettelijke bevoegdheden, die momenteel zijn vastgelegd in de Wet van 21 maart 1991 inzake de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.

⁴⁴ Hieronder valt de telecommunicatiedienst die bestaat in de transmissie en ontvangst van radio- en televisieprogramma's via satelliet (de ononderbroken transmissieketen via satelliet die vereist is voor de distributie van televisie- en radioprogrammasignalen naar het grote publiek). De verkoop van satellietdiensten valt hieronder, maar niet de verkoop van pakketten televisieprogramma's aan huishoudens.

⁴⁵ De horizontale beperking op openbare nutsbedrijven is van toepassing op de handel in chemische producten, geneesmiddelen, producten voor medisch gebruik zoals medische en chirurgische instrumenten, geneeskundige stoffen en voorwerpen voor medisch gebruik, militaire uitrusting en edele metalen (en edelstenen) en in een aantal lidstaten van de Europese Unie eveneens de handel in tabak en tabaksproducten en alcoholische dranken.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
A. Handelsbemiddeling	
a) Handelsbemiddeling in auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en delen en toebehoren daarvan (deel van CPC 61111, deel van CPC 6113 en deel van CPC 6121)	Geen
b) Andere handelsbemiddeling (CPC 621)	Geen
B. Groothandel	
a) Groothandel in auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en delen en toebehoren daarvan (deel van CPC 61111, deel van CPC 6113 en deel van CPC 6121)	Geen
b) Groothandel in telecommunicatie-eindapparatuur (deel van CPC 7542)	geen.
c) Overige groothandel (CPC 622 m.u.v. groothandel in energieproducten ⁴⁶)	FR, IT: staatstabaksmonopolie. FR: voor vergunningen voor de groothandel in farmaceutische producten wordt een onderzoek naar de economische behoefte gedaan. Voornaamste criteria: bevolking en geografische concentratie van bestaande apotheken.

⁴⁶ Deze diensten, die CPC 62271 omvatten, zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.D.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
C. Detailhandel⁴⁷ Detailhandel in auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en delen en toebehoren daarvan (CPC 61112, deel van CPC 6113 en deel van CPC 6121) Detailhandel in telecommunicatie-eindapparatuur (deel van CPC 7542) Detailhandel in voedingsmiddelen (CPC 631) Detailhandel in andere (niet-energie)goederen, behalve detailhandel in geneesmiddelen en medische en orthopedische goederen⁴⁸ (CPC 632 m.u.v. CPC 63211 en 63297)	ES, FR, IT: staatstabaksmonopolie. BE, BG, DK, FR, IT, MT, PT: voor vergunningen voor warenhuizen (in FR alleen voor grote warenhuizen) wordt een onderzoek naar de economische behoefte gedaan. Belangrijkste criteria: het aantal bestaande warenhuizen en de gevolgen daarvoor, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding, de gevolgen voor het verkeer en potentiële nieuwe werkgelegenheid. IE, SE: niet geconsolideerd voor detailhandel in alcoholhoudende dranken. SE: onderzoek naar de economische behoefte kan worden ingesteld voor de tijdelijke handel in kleding, schoeisel en voedingsmiddelen die niet op de plaats van verkoop worden geconsumeerd. Belangrijkste criterium: het effect op de bestaande winkels in de betrokken geografische zone.
D. Franchising (CPC 8929)	Geen

⁴⁷ Omvat niet onderhoud en reparatie, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.B. en 6.F.I).

Omvat geen detailhandel in energieproducten, die is opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.E en 18.F.

⁴⁸ Detailhandel in farmaceutische producten en medische en orthopedische goederen zijn opgenomen onder VRIJE BEROEPEN in I.A.k).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
10. ONDERWIJS (alleen indien particulier gefinancierd)	
A. Basisonderwijs (CPC 921) B. Voortgezet onderwijs (CPC 922) C. Hoger onderwijs (CPC 923) D. Volwasseneneducatie (CPC 924)	EU: een concessie is vereist voor participatie van particuliere operatoren in het onderwijsnetwerk. AT: niet geconsolideerd voor het hoger onderwijs. Niet geconsolideerd voor volwasseneneducatie via radio of televisie. BG: niet geconsolideerd voor basis- en/of voortgezet onderwijs door buitenlandse natuurlijke personen en verenigingen en voor hoger onderwijs. CZ, SK: nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de bestuursleden. Niet geconsolideerd voor hoger onderwijs, behalve voor post-secundair technisch en beroepsonderwijs (CPC 92310). CY, FI, MT, RO, SE: niet geconsolideerd. EL: nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de bestuursleden van scholen van het basis- en het voortgezet onderwijs. Niet geconsolideerd voor hogeronderwijsinstellingen die erkende staatsdiploma's afgeven. ES, IT: onderzoek naar behoefte voor het openen van particuliere universiteiten die erkende diploma's of graden mogen toekennen. De procedure omvat een advies van het parlement. Belangrijkste criterium: bevolking en concentratie van bestaande instellingen. HR: niet geconsolideerd voor basisonderwijs (CPC 921). Voor voortgezet onderwijs: geen voor rechtspersonen. HU, SK: het aantal scholen dat wordt opgericht kan worden beperkt door de plaatselijke overheid (of door de centrale overheid in geval van een instelling voor hoger onderwijs) die bevoegd is om vergunningen te verlenen. LV: niet geconsolideerd voor voortgezet technisch en beroepsonderwijs voor gehandicapte leerlingen (CPC 9224). SI: niet geconsolideerd voor basisscholen. Nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de bestuursleden van scholen van het voortgezet en het hoger onderwijs.
E. Overig onderwijs (CPC 929)	AT, BE, BG, CY, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. CZ, SK: een concessie is vereist voor participatie van particuliere operatoren in het onderwijsnetwerk. Nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de bestuursleden.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
11. MILIEUDIENSTEN⁴⁹ A.) Diensten in verband met afvalwater (CPC 9401)⁵⁰ B. Beheer van vaste en gevaarlijke afvalstoffen, m.u.v. grensoverschrijdend vervoer van gevaarlijke afvalstoffen a) Afvalverzameling en verwerking (CPC 9402) b) Hygiënediensten en vergelijkbare diensten (CPC 9403) C. Bescherming van luchtkwaliteit en klimaat (CPC 9404)⁵¹ D. Sanering en reiniging van bodem en water a) Behandeling en sanering van verontreinigde bodem en verontreinigd water (deel van CPC 9406)⁵² E. Lawaaibestrijding en reductie van trillingen (CPC 9405) F. Bescherming van de biodiversiteit en het landschap a) Bescherming van natuur en landschap (deel van CPC 9406) G. Overige diensten in verband met het milieu en aanverwante diensten (CPC 9409)	geen.

⁴⁹ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

⁵⁰ Stemt overeen met afvalwaterinzameling en -behandeling.

⁵¹ Stemt overeen met reiniging van uitlaatgassen.

⁵² Stemt overeen met delen van Bescherming van natuur en landschap.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
12. FINANCIËLE DIENSTEN	
A. Verzekeringen en aanverwante diensten	AT: vergunningen voor filialen van buitenlandse verzekeringsmaatschappijen moeten worden geweigerd indien de verzekeraar in zijn land van herkomst geen rechtsvorm heeft die overeenstemt met of vergelijkbaar is met die van een naamloze vennootschap of een onderlinge verzekeringsmaatschappij. BG, ES: voordat een buitenlandse verzekeraar in Bulgarije of Spanje een filiaal of agentschap kan oprichten met het oog op de aanbidding van bepaalde soorten verzekeringen, moet hij in zijn land van oorsprong al minstens vijf jaar over een vergunning voor het aanbieden van dezelfde soorten verzekeringen beschikken. EL: het recht van vestiging strekt zich niet uit tot de oprichting van kantoren of andere permanente vertegenwoordigingen van verzekeringsmaatschappijen, behalve wanneer dergelijke kantoren als agentschappen, filialen of hoofdkantoren worden gevestigd. FI: minstens de helft van de financiers en de leden van de raad van bestuur en de raad van toezicht van een verzekeringsmaatschappij moeten in de Europese Unie wonen, tenzij de bevoegde instantie ontheffing verleent. Buitenlandse verzekeraars kunnen in Finland geen vergunning verkrijgen voor de oprichting van een filiaal om wettelijke pensioenverzekeringen aan te bieden. IT: de toestemming tot oprichting van filialen is in laatste instantie aan het oordeel van de toezichthoudende autoriteiten onderworpen. BG, PL: verzekeringsintermediairs moeten hun activiteiten verrichten via een lokale vennootschap (geen filialen). PT: buitenlandse verzekeringsondernemingen die een filiaal in Portugal willen oprichten, moeten minstens vijf jaar praktijkervaring kunnen aantonen. De oprichting van rechtstreekse filialen is niet toegestaan voor verzekeringsintermediairs, maar is voorbehouden aan ondernemingen die overeenkomstig de wetgeving van een lidstaat van de Europese Unie zijn opgericht. SK: buitenlanders mogen een verzekeringsmaatschappij in de vorm van een naamloze vennootschap oprichten of via een dochteronderneming met statutaire zetel in Slowakije verzekeringsactiviteiten verrichten (geen filialen). SE: niet in Zweden geregistreerde verzekeringsmakelaars mogen zich alleen via een filiaal vestigen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
B. Bankdiensten en andere financiële diensten (m.u.v. verzekeringen)	EU: alleen bedrijven met statutaire zetel in de Europese Unie kunnen als bewaarder van activa van beleggingsfondsen optreden. Voor het beheer van unit trusts en beleggingsfondsen moet een gespecialiseerde beheermaatschappij worden opgericht met hoofdkantoor en statutaire zetel in dezelfde lidstaat van de Europese Unie. BG: pensioenverzekeringen kunnen worden aangeboden via participatie in naar Bulgaars recht opgerichte verzekeringsmaatschappijen (geen filialen). De voorzitters van de raad van beheer en de raad van bestuur moeten hun vaste verblijfplaats in Bulgarije hebben. CY: alleen leden van de Cypriotische effectenbeurs (makelaars) mogen het effectenbedrijf op Cyprus uitoefenen. Een makelaarsbedrijf kan alleen als lid van de Cypriotische effectenbeurs worden geregistreerd als het is opgericht en in een register is ingeschreven overeenkomstig de bedrijvenwet van Cyprus (geen filialen). FI: minstens de helft van de oprichters, de leden van de raad van bestuur, minstens één gewoon en één plaatsvervangend lid van de raad van toezicht en de persoon die gemachtigd is namens de kredietinstelling te ondertekenen moeten hun vaste verblijfplaats in de Europese Unie hebben. De bevoegde instanties kunnen vrijstelling van deze verplichtingen verlenen. HR: geen, behalve voor vereffenings- en verrekeningsdiensten waarbij het Centraal agentschap voor bewaringsdiensten de enige aanbieder in Kroatië is. Toegang tot de diensten van het agentschap wordt op niet-discriminerende wijze verleend aan niet-ingezetenen. HU: voor filialen van buitenlandse instellingen is het niet toegestaan de activa van particuliere pensioenfondsen te beheren, noch aan beheer van risicokapitaal te doen. Minstens twee leden van de raad van bestuur van een financiële instelling moeten Hongaars onderdaan zijn, ingezetenen zijn in de zin van de van toepassing zijnde deviezenregelgeving en sinds ten minste één jaar een vaste verblijfplaats hebben in Hongarije. IE: voor collectieve beleggingsfondsen die als unit trust of vennootschap met variabel kapitaal zijn opgezet (andere dan fondsen voor collectieve beleggingen in effecten, ICBE's), moeten de trustee/bewaarder en de beheermaatschappij maatschappijen zijn die naar Iers recht of naar het recht van een andere lidstaat van de Europese Unie zijn opgericht (geen filialen). In het geval van een commanditaire beleggingsvennootschap moet minstens één algemene partner een naar Iers recht opgerichte onderneming zijn. Om lid te worden van een Ierse effectenbeurs moet een entiteit hetzij I) een vergunning hebben verkregen in Ierland, hetgeen veronderstelt dat deze entiteit een naar Iers recht opgerichte onderneming is of een partnerschap is aangegaan en over een hoofdkantoor/maatschappelijke zetel in Ierland beschikt of II) in een andere lidstaat van de Europese Unie een vergunning hebben gekregen overeenkomstig de richtlijn van de Europese Unie inzake beleggingsdiensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	IT: om met een vestiging in Italië het effectenafwikkelingssysteem te mogen beheren, moet een onderneming naar Italiaans recht zijn opgericht (geen filialen). Om met een vestiging in Italië centrale depositodiensten voor effecten te mogen beheren, moeten ondernemingen naar Italiaans recht zijn opgericht (geen filialen). Voor andere collectieve beleggingsfondsen dan overeenkomstig wetgeving van de Europese Unie geharmoniseerde icbe's, moeten de trustee/bewaarder in Italië geregistreerd zijn of een in een andere lidstaat van de Europese Unie geregistreerde onderneming zijn met een filiaal in Italië. Beheermaatschappijen van niet overeenkomstig de wetgeving van de Europese Unie geharmoniseerde icbe's moeten eveneens naar Italiaans recht zijn opgericht (geen filialen). Alleen banken, verzekeringsmaatschappijen, investeringsmaatschappijen en ondernemingen die overeenkomstig wetgeving van de Europese Unie geharmoniseerde icbe's beheren en hun hoofdkantoor in de Europese Unie hebben, alsook naar Italiaans recht opgerichte icbe's, mogen de middelen van pensioenfondsen beheren. In geval van huis-aan-huis-verkoop moet gebruik worden gemaakt van de diensten van erkende verkopers van financiële producten die ingezetene zijn van een lidstaat van de Europese Unie. Vertegenwoordigingen van buitenlandse tussenpersonen mogen geen activiteiten in verband met beleggingsdiensten verrichten. LT: voor het beheer van de activa moet een gespecialiseerde beheermaatschappij worden opgericht (geen filialen). Enkel bedrijven met statutaire zetel in Litouwen kunnen als bewaarder van activa optreden. PT: pensioenfondsen mogen uitsluitend worden beheerd door gespecialiseerde ondernemingen die met dat doel naar Portugees recht zijn opgericht, door verzekeringsondernemingen die in Portugal zijn gevestigd en gemachtigd zijn levensverzekeringen aan te bieden of door entiteiten die in andere lidstaten van de Europese Unie pensioenfondsen mogen beheren (niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen vanuit landen die geen lid zijn van de Europese Unie). RO: voor filialen van buitenlandse instellingen is het niet toegestaan activa te beheren. SK: investeringsdiensten in Slowakije kunnen worden verleend door banken, investeringsbedrijven, investeringsfondsen en effectenhandelaren met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap met eigen vermogen (geen filialen). SI: niet geconsolideerd voor particuliere pensioenfondsen (niet-verplichte pensioenfondsen). SE: de oprichter van een spaarbank moet een in de Europese Unie ingezetene natuurlijke persoon zijn.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
13. GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING ⁵³ (alleen particulier gefinancierde diensten)	
A. Ziekenhuizen (CPC 9311) B. Ambulances (CPC 93192) C. Intramurale gezondheidszorg, andere dan verpleging in een ziekenhuis (CPC 93193) D. Maatschappelijke dienstverlening (CPC 933)	EU: een concessie is vereist voor de participatie van particuliere operatoren in het netwerk van gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening. Er kan een onderzoek naar de economische behoefte worden uitgevoerd. Belangrijkste criterium: het aantal bestaande instellingen en de gevolgen daarvoor, de vervoersinfrastructuur, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding en potentiële nieuwe werkgelegenheid. AT, SI: niet geconsolideerd voor ambulances. BG: niet geconsolideerd voor ziekenhuizen, ambulances en intramurale gezondheidszorg, andere dan verpleging in een ziekenhuis. CZ, FI, MT, SE, SK: niet geconsolideerd. HU, SI: niet geconsolideerd voor maatschappelijke dienstverlening. PL: niet geconsolideerd voor ambulances, intramurale gezondheidszorg andere dan verpleging in een ziekenhuis, en voor maatschappelijke dienstverlening. BE, UK: niet geconsolideerd voor ambulances, intramurale gezondheidszorg andere dan verpleging in een ziekenhuis, en voor maatschappelijke dienstverlening andere dan herstellingsoorden, verpleegtehuizen en bejaardenhuizen. CY: niet geconsolideerd voor ziekenhuizen, ambulances, intramurale gezondheidszorg andere dan verpleging in een ziekenhuis, en voor maatschappelijke dienstverlening andere dan herstellingsoorden, verpleegtehuizen en bejaardenhuizen.
14. TOERISME EN DIENSTEN IN VERBAND MET REIZEN	
A. Hotels, restaurants en catering (CPC 641, CPC 642 en CPC 643) m.u.v. catering in de luchtvaart ⁵⁴	BG: oprichting naar Bulgaars recht is vereist (geen filialen). IT: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte gedaan voor bars, cafés en restaurants. Belangrijkste criteria: bevolking en concentratie van bestaande instellingen.
B. Reisbureaus en reisorganisatoren (inclusief reisleiders)	BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). PT: oprichting van een onderneming met hoofdkantoor in Portugal

⁵³

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

⁵⁴

Catering in de luchtvaart is opgenomen in HULPDIENTEN IN VERBAND MET VERVOER onder 17.D.a) Grondafhandelingsdiensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(CPC 7471)	verplicht (niet geconsolideerd voor filialen). CZ: Onderzoek naar de economische behoefte op basis van bevolkingsomvang.
C. Toeristengidsen (CPC 7472)	BG, CY, HU, LT, MT en PL: niet geconsolideerd.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
15. CULTUUR, SPORT EN RECREATIE (andere dan audiovisuele diensten)	
A. Amusement (inclusief theater, concerten, circussen en discotheken) (CPC 9619)	CY, CZ, FI, MT, PL, RO, SI, SK: niet geconsolideerd. BG: niet geconsolideerd, behalve voor theaterproducenten, zanggroepen, bands en orkesten (CPC 96191), auteurs, componisten, beeldhouwers, entertainers en andere individuele artiesten (CPC 96192), en aanverwante theaterdiensten (CPC 96193). EE: niet geconsolideerd voor ander amusement (CPC 96199) behalve voor bioscopen. LV: niet geconsolideerd behalve voor bioscopen (deel van CPC 96199).
B. Nieuws- en persagentschappen (CPC 962)	FR: de participatie van buitenlanders in ondernemingen die publicaties in het Frans uitgeven, mag niet meer bedragen dan 20% van het kapitaal van of de stemrechten in de onderneming. Voor de vestiging van persagentschappen door buitenlandse investeerders is wederkerigheid vereist.
C. Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele diensten ⁵⁵ (CPC 963)	BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. AT, LT: voor de participatie van particuliere exploitanten in bibliotheken, archieven, musea en andere netwerken van culturele diensten is een concessie of vergunning vereist.
D. Sport (CPC 9641)	AT, SI: niet geconsolideerd voor skischolen en berggidsen. BG, CY, CZ, EE, LV, MT, PL, RO, SK: niet geconsolideerd.
E. Recreatieparken en stranden (CPC 96491)	geen.
16. VERVOER	
A. Zeevaart ⁵⁶	
a) Internationaal personenvervoer (CPC 7211 zonder nationale cabotage) b) Internationaal goederenvervoer (CPC 7212 zonder nationale cabotage)⁵⁷	EU: niet geconsolideerd voor de oprichting van een geregistreerde onderneming om een vloot te laten varen onder de vlag van de staat waar de onderneming gevestigd wordt. BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). BG, CY, DE, EE, ES, FR, FI, EL, IT, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SI, SE: feedering met vergunning.

⁵⁵ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

⁵⁶ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing op havens en andere diensten met betrekking tot de zeevaart waarvoor het publiek domein moet worden gebruikt.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
B. Binnenvaart ⁵⁸	
a) Personenvervoer (CPC 7221) b) Goederenvervoer (CPC 7222)	EU: in maatregelen gebaseerd op bestaande of toekomstige overeenkomsten over de toegang tot binnenwateren (waaronder overeenkomsten inzake het Rijn-Main-Donau-kanaal) worden bepaalde verkeersrechten gereserveerd voor maatschappijen in de betrokken landen die voldoen aan de nationaliteitsvereisten voor eigenaren. Regelingen voortvloeiende uit de Akte van Mannheim inzake de Rijnvaart. EU: niet geconsolideerd voor de oprichting van een geregistreerde onderneming om een vloot te laten varen onder de vlag van de staat waar de onderneming gevestigd wordt. AT: natuurlijke personen moeten aan de nationaliteitsvereiste voldoen om een scheepvaartmaatschappij op te richten. Bij vestiging als rechtspersoon geldt de nationaliteitsvereiste voor de raad van bestuur en de raad van toezichthouders. Een geregistreerde onderneming of permanente vestiging in Oostenrijk is vereist. Daarnaast moet de meerderheid van de aandelen in handen zijn van burgers van landen van de Europese Unie. BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). FI: diensten mogen alleen worden verstrekt door schepen die onder Finse vlag varen. HR: niet geconsolideerd.
C. Vervoer per spoor ⁵⁹ a) Personenvervoer (CPC 7111) b) Goederenvervoer (CPC 7112)	BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). HR: niet geconsolideerd.
D. Vervoer over de weg ⁶⁰	
a) Personenvervoer (CPC 7121 en CPC 7122)	EU: buitenlandse investeerders mogen binnen een lidstaat geen vervoer aanbieden (cabotage), behalve voor verhuur van busdiensten met chauffeur, zonder dienstregeling. EU: onderzoek naar de economische behoefte voor taxi's. Belangrijkste criteria: het aantal bestaande ondernemingen en de gevolgen daarvoor, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding, de gevolgen voor het verkeer en potentiële nieuwe werkgelegenheid. AT, BG: exclusieve rechten en/of vergunningen kunnen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen

⁵⁷ Omvat feedering en het verplaatsen van materieel door verleners van diensten op het gebied van het internationale zeevervoer tussen havens in dezelfde staat wanneer er geen inkomsten zijn.

⁵⁸ De horizontale beperking op openbare nutsbedrijven is van toepassing op havens en andere diensten met betrekking tot de binnenvaart waarvoor het publieke domein moet worden gebruikt.

⁵⁹ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing op vervoer per spoor waarvoor het publieke domein moet worden gebruikt.

⁶⁰ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	van de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben. BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). FI, LV: vergunning vereist; deze is niet geldig voor in het buitenland geregistreerde voertuigen. LV, SE: gevestigde ondernemingen zijn verplicht nationaal geregistreerde voertuigen te gebruiken.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	ES: onderzoek naar de economische behoefte voor CPC 7122. Belangrijkste criterium: plaatselijke vraag. IT, PT: onderzoek naar de economische behoefte voor limousines. Belangrijkste criteria: het aantal bestaande ondernemingen en de gevolgen daarvoor, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding, de gevolgen voor het verkeer en potentiële nieuwe werkgelegenheid. ES, IE, IT: onderzoek naar de economische behoefte voor intercitybussen. Belangrijkste criteria: het aantal bestaande ondernemingen en de gevolgen daarvoor, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding, de gevolgen voor het verkeer en potentiële nieuwe werkgelegenheid. FR: niet geconsolideerd voor intercitybussen.
b) Goederenvervoer ⁶¹ (CPC 7123, m.u.v. vervoer van post voor eigen rekening ⁶²).	AT, BG: exclusieve rechten en/of vergunningen kunnen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen van de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben. BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). FI, LV: vergunning vereist; deze is niet geldig voor in het buitenland geregistreerde voertuigen. LV, SE: gevestigde ondernemingen zijn verplicht nationaal geregistreerde voertuigen te gebruiken. IT, SK: onderzoek naar de economische behoefte. Het belangrijkste criterium is de plaatselijke vraag.
E. Vervoer van andere goederen dan brandstof, via pijpleidingen ^{63 64} (CPC 7139)	AT: exclusieve rechten kunnen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen van de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben.
17 HULPDIENTEN VOOR VERVOER ⁶⁵	

⁶¹ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing in een aantal lidstaten van de Europese Unie.

⁶² Deel van CPC 71235, dat is opgenomen in COMMUNICATIE onder 7.A. Post- en koeriersdiensten.

⁶³ Het vervoer van brandstoffen via pijpleidingen is opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.B.

⁶⁴ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

⁶⁵ Omvat niet onderhoud en reparatie van transportmiddelen, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.1) 1 tot en met 6.F.1) 4.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
A. Hulpdiensten voor zeevervoer⁶⁶ a) Behandeling van zeevracht b) Opslag (deel van CPC 742) c) In- en uitklaring d) Diensten in verband met de opslag van containers e) Diensten van scheepsagenten f) Maritieme expediteursdiensten	EU: niet geconsolideerd voor de verhuur van schepen met bemanning, voor duwen en slepen en voor hulpdiensten voor het zeevervoer. IT: onderzoek naar de economische behoefte voor de behandeling van zeevracht. Belangrijkste criteria: het aantal bestaande ondernemingen en de gevolgen daarvoor, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding en potentiële nieuwe werkgelegenheid. BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). Participatie in Bulgaarse ondernemingen is beperkt tot 49%. SI: in- en uitklaring alleen door in Slovenië gevestigde rechtspersonen (geen filialen). HR: niet geconsolideerd voor c) in- en uitklaring en voor d) diensten in verband met de opslag van containers, e) diensten van scheepsagenten en f) maritieme expediteursdiensten. Voor a) behandeling van zeevracht, b) opslag, j) andere ondersteunende en bijbehorende diensten (met inbegrip van catering), h) duwen en slepen en i) ondersteunende diensten in verband met zeevaart: geen, behalve dat van buitenlandse rechtspersonen vereist wordt dat zij een onderneming vestigen in Kroatië, waaraan op grond van een openbare aanbestedingsprocedure een concessie moet worden verleend door de havenautoriteit. Het aantal dienstverleners kan worden beperkt overeenkomstig de beperkingen van de havencapaciteit.

⁶⁶

De horizontale beperking op openbare nutsbedrijven is van toepassing op havens, op hulpdiensten voor zeevervoer waarvoor openbare ruimte moet worden gebruikt en op duwen en slepen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
g) Verhuur van schepen met bemanning (CPC 7213) h) Duwen en slepen (CPC 7214) i) Hulpdiensten voor het zeevervoer (deel van CPC 745) j) Andere ondersteunende en hulpdiensten (inclusief catering) (deel van CPC 749)	
B. Hulpdiensten voor de binnenvaart ⁶⁷ a) Vrachtbehandeling (deel van CPC 741) b) Opslag (deel van CPC 742) c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748) d) Verhuur van schepen met bemanning (CPC 7223) e) Duwen en slepen (CPC 7224) f) Hulpdiensten voor de binnenvaart (deel van CPC 745) g) Andere ondersteunende en hulpdiensten (deel van CPC 749)	EU: in maatregelen gebaseerd op bestaande of toekomstige overeenkomsten over de toegang tot binnenwateren (waaronder overeenkomsten inzake het Rijn-Main-Donau-kanaal) worden bepaalde verkeersrechten gereserveerd voor maatschappijen in de betrokken landen die voldoen aan de nationaliteitsvereisten voor eigenaren. Regelingen voortvloeiende uit de Akte van Mannheim inzake de Rijnvaart. EU: niet geconsolideerd voor de verhuur van schepen met bemanning, voor duwen en slepen en voor hulpdiensten voor de binnenvaart. AT: natuurlijke personen moeten aan de nationaliteitsvereiste voldoen om een scheepvaartmaatschappij op te richten. Bij vestiging als rechtspersoon geldt de nationaliteitsvereiste voor de raad van bestuur en de raad van toezichthouders. Een geregistreerde onderneming of permanente vestiging in Oostenrijk is vereist. Daarnaast moet de meerderheid van de aandelen in handen zijn van burgers van landen die lid zijn van de Europese Unie. BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). Participatie in Bulgaarse ondernemingen is beperkt tot 49%. HU: overheidsparticipatie in een onderneming kan vereist zijn. SI: in- en uitklaring alleen door in Slovenië gevestigde rechtspersonen (geen filialen). HR: niet geconsolideerd.

⁶⁷

De horizontale beperking op openbare nutsbedrijven is van toepassing op havens, op hulpdiensten voor zeevervoer waarvoor openbare ruimte moet worden gebruikt en op duwen en slepen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
C. Hulpdiensten voor vervoer per spoor⁶⁸ a) Vrachtbehandeling (deel van CPC 741) b) Opslag (deel van CPC 742) c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748) d) Trekken en opduwen (CPC 7113) e) Hulpdiensten voor vervoer per spoor (CPC 743) f) Andere ondersteunende en hulpdiensten (deel van CPC 749) g) In- en uitklaring	BG: Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). Participatie in Bulgaarse ondernemingen is beperkt tot 49%. SI: in- en uitklaring alleen door in Slovenië gevestigde rechtspersonen (geen filialen). HR: niet geconsolideerd voor d) duwen en slepen en g), in- en uitklaring. HU: niet geconsolideerd voor in- en uitklaring PL: nationale beperkingen ten aanzien van directe vertegenwoordiging bij in- en uitklaring: directe vertegenwoordiging kan alleen geschieden door douane-expediteurs die hun verblijfplaats in de Europese Unie hebben. FR: niet geconsolideerd tenzij volledige wederkerigheid is gewaarborgd. FI: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen. NL: of natuurlijke dan wel rechtspersonen worden toegelaten als douane-expediteurs staat ter discretionaire beoordeling van de inspecteur, zoals bepaald in artikel 1, leden 3 en 9, van de Algemene douanewet. Toelating wordt geweigerd indien de aanvrager in de laatstverlopen vijf jaren wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld. Douane-expediteurs die niet in Nederland wonen of zijn gevestigd, zijn gehouden in Nederland woonplaats te kiezen of een vaste inrichting op te richten alvorens zij werkzaamheden als toegelaten douane-expediteur gaan verrichten
D. Hulpdiensten voor vervoer over de weg⁶⁹ a) Vrachtbehandeling (deel van CPC 741) b) Opslag (deel van CPC 742) c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748) d) Verhuur van vrachtauto's met chauffeur (CPC 7124) e) Hulpdiensten in verband met het vervoer over de weg (CPC 744) f) Andere ondersteunende en hulpdiensten	AT: voor de verhuur van vrachtauto's met chauffeur kunnen exclusieve rechten en/of vergunningen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen uit de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben. BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). Participatie in Bulgaarse ondernemingen is beperkt tot 49%. FI: voor de verhuur van vrachtauto's met chauffeur is een vergunning vereist; er worden geen vergunningen verleend voor in het buitenland geregistreerde voertuigen. SI: in- en uitklaring alleen door in Slovenië gevestigde rechtspersonen (geen filialen). HR: niet geconsolideerd voor d) de verhuur van vrachtauto's met chauffeur en g) in- en uitklaring. HU: niet geconsolideerd voor in- en uitklaring PL: nationale beperkingen ten aanzien van directe vertegenwoordiging bij in- en uitklaring: directe vertegenwoordiging kan alleen geschieden door douane-expediteurs die hun verblijfplaats in de Europese Unie hebben.

⁶⁸ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing op diensten waarvoor de openbare ruimte moet worden gebruikt.

⁶⁹ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing op diensten waarvoor de openbare ruimte moet worden gebruikt.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(deel van CPC 749) g) In- en uitklaring	FR: niet geconsolideerd tenzij volledige wederkerigheid is gewaarborgd. FI: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen. NL: of natuurlijke dan wel rechtspersonen worden toegelaten als douane-expediteurs staat ter discretionaire beoordeling van de inspecteur, zoals bepaald in artikel 1, leden 3 en 9, van de Algemene douanewet. Toelating wordt geweigerd indien de aanvrager in de laatstverlopen vijf jaren wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld. Douane-expediteurs die niet in Nederland wonen of zijn gevestigd, zijn gehouden in Nederland woonplaats te kiezen of een vaste inrichting op te richten alvorens zij werkzaamheden als toegelaten douane-expediteur gaan verrichten

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
E. Hulpdiensten voor luchtvaartdiensten	
a) Grondafhandelingsdiensten (inclusief catering)	EU: de categorieën activiteiten hangen af van de grootte van de luchthaven. Het aantal dienstverleners in een luchthaven kan worden beperkt naar gelang van de beschikbare ruimte; bij beperkingen om andere redenen moet het aantal dienstverleners minimaal twee bedragen. BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). HR: niet geconsolideerd.
b) Opslag (deel van CPC 742)	BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). PL: voor opslag van diepgevroren of gekoelde goederen en bulkopslag van vloeistoffen of gassen, hangen de categorieën activiteiten af van de grootte van de luchthaven. Het aantal dienstverleners in een luchthaven kan worden beperkt naar gelang van de beschikbare ruimte; bij beperkingen om andere redenen moet het aantal dienstverleners minimaal twee bedragen.
c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748)	BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). HU: niet geconsolideerd. SI: in- en uitklaring alleen door in Slovenië gevestigde rechtspersonen (geen filialen).
d) Verhuur van luchtvaartuigen met bemanning (CPC 734)	EU: luchtvaartuigen die door maatschappijen uit de Europese Unie worden gebruikt, moeten zijn geregistreerd in een lidstaat van de Europese Unie die de maatschappij vergunning heeft verleend of, indien de vergunningverlenende lidstaat van de Europese Unie zulks toestaat, elders in de Europese Unie. Soms worden alleen luchtvaartuigen geregistreerd die eigendom zijn van natuurlijke personen die aan specifieke nationaliteitscriteria voldoen, of van rechtspersonen die voldoen aan specifieke criteria betreffende eigendom van kapitaal en zeggenschap. Het luchtvaartuig moet worden geëxploiteerd door een luchtvaartmaatschappij die eigendom is van natuurlijke personen die aan specifieke nationaliteitscriteria voldoen, of van rechtspersonen die voldoen aan specifieke criteria betreffende eigendom van kapitaal en zeggenschap.
e) Verkoop en marketing	EU: specifieke verplichtingen voor investeerders die geautomatiseerde boekingssystemen runnen die eigendom zijn van luchtvaartmaatschappijen of waarover luchtvaartmaatschappijen zeggenschap hebben.
f) Geautomatiseerd boekingssysteem (CRS)	EU: specifieke verplichtingen voor investeerders die geautomatiseerde boekingssystemen runnen die eigendom zijn van luchtvaartmaatschappijen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	of waarover luchtvaartmaatschappijen zeggenschap hebben.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
g) Beheer van luchthavens ⁷⁰	BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). PL: de buitenlandse aandelenparticipatie mag maximaal 49% bedragen. HR: niet geconsolideerd.
h) In- en uitklaring	BG: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist). SI: in- en uitklaring alleen door in Slovenië gevestigde rechtspersonen (geen filialen). HR, HU: niet geconsolideerd. PL: nationale beperkingen ten aanzien van directe vertegenwoordiging bij in- en uitklaring: directe vertegenwoordiging kan alleen geschieden door douane-expediteurs die hun verblijfplaats in de Europese Unie hebben. FR: niet geconsolideerd tenzij volledige wederkerigheid is gewaarborgd. FI: niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen. NL; of natuurlijke dan wel rechtspersonen worden toegelaten als douane-expediteurs staat ter discretionaire beoordeling van de inspecteur, zoals bepaald in artikel 1, leden 3 en 9, van de Algemene douanewet. Toelating wordt geweigerd indien de aanvrager in de laatstverlopen vijf jaren wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld. Douane-expediteurs die niet in Nederland wonen of zijn gevestigd, zijn gehouden in Nederland woonplaats te kiezen of een vaste inrichting op te richten alvorens zij werkzaamheden als toegelaten douane-expediteur gaan verrichten
E. Hulpdiensten voor vervoer van andere goederen dan brandstof, via pijpleidingen⁷¹ a) Opslag van andere goederen dan brandstof, vervoerd via pijpleidingen⁷² (deel van CPC 742)	geen.

⁷⁰ De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

⁷¹ Hulpdiensten voor het vervoer van brandstoffen via pijpleidingen zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.C.

⁷² De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
18. ENERGIEDIENSTEN	
A. Diensten in verband met de mijnbouw ⁷³ (CPC 883) ⁷⁴	geen.
B. Vervoer van brandstoffen via pijpleidingen ⁷⁵ (CPC 7131)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd.
C. Opslag van via pijpleidingen vervoerde brandstoffen ⁷⁶ (deel van CPC 742)	CY, CZ, MT, PL, SK: het kan investeerders uit landen die energieleveranciers zijn, worden verboden controle over de activiteit te verkrijgen. Niet geconsolideerd voor de oprichting van rechtstreekse filialen (oprichting als vennootschap is vereist).
D. Groothandel in vaste, vloeibare en gasvormige brandstoffen en aanverwante producten (CPC 62271) en groothandel in elektriciteit, stoom en warm water ⁷⁷	EU: niet geconsolideerd voor de groothandel in elektriciteit, stoom en warm water.
E. Detailhandel in motorbrandstoffen (CPC 613) F. Detailhandel in stookolie, flessengas, steenkool en brandhout (CPC 63297) en detailhandel in elektriciteit, gas (niet in flessen), stoom en warm water ⁷⁸	EU: niet geconsolideerd voor de detailhandel in motorbrandstoffen, elektriciteit, gas (niet in flessen), stoom en warm water. BE, BG, DK, FR, IT, MT, PT: voor de detailhandel in motorbrandstoffen, flessengas, steenkool en brandhout wordt voor vergunningen voor warenhuizen (in Frankrijk alleen voor grote warenhuizen) een onderzoek naar de economische behoefte gedaan. Belangrijkste criteria: het aantal bestaande warenhuizen en de gevolgen daarvoor, de bevolkingsdichtheid, de geografische spreiding, de gevolgen voor het verkeer en potentiële nieuwe werkgelegenheid.

⁷³

⁷⁴

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

Omvat de volgende diensten verleend voor een vast bedrag of op contractbasis: adviseurs en consultants met betrekking tot de mijnbouw, het exploitatierijp maken van terreinen, het installeren van booruitrusting aan land, boren, boorkronen, bekledingsbuizen en exploitatiebuizen, modder-engineering en bevoorrading, controle van vaste stoffen, vissen en speciale operaties in de boorput, geologie van de bronnen en boorcontrole, het nemen van bodemonsters, het testen van bronnen, kabels, bevoorrading met en gebruik van opvulvloeistoffen (pekel), bevoorrading met en installatie van opvulinrichtingen, cementeren (pompen onder druk), stimulatie (breken, verzuren en pompen onder druk), nazicht en herstel van bronnen, het opvullen en het uit gebruik nemen van bronnen. Omvat niet de directe toegang tot of de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen. Omvat niet het exploitatierijp maken van terreinen voor de winning van andere grondstoffen dan aardolie en gas (CPC 5115), dat is opgenomen onder 8. BOUWNIJVERHEID.

⁷⁵

⁷⁶

⁷⁷

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden

⁷⁸

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
G. Diensten in verband met de distributie van energie ⁷⁹ (CPC 887)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, HU, IT, LU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, UK: niet geconsolideerd, behalve voor advies, waarvoor: geen. SI: niet geconsolideerd behalve voor diensten in verband met gasdistributie, waarvoor: geen.
19. OVERIGE DIENSTEN, NIET ELDERS INGEDEELD	
a) Wassen, reinigen en verven (CPC 9701)	geen.
b) Haarverzorging (CPC 97021)	IT: er wordt op nationaal niveau een onderzoek naar de economische behoefte gedaan. Een eventueel onderzoek naar de economische behoefte betreft een beperking van het aantal ondernemingen. Belangrijkste criteria: bevolking en concentratie van bestaande ondernemingen.
c) Cosmetische behandeling, manicure en pedicure (CPC 97022)	IT: er wordt op nationaal niveau een onderzoek naar de economische behoefte gedaan. Een eventueel onderzoek naar de economische behoefte betreft een beperking van het aantal ondernemingen. Belangrijkste criteria: bevolking en concentratie van bestaande ondernemingen.
d) Overige schoonheidsverzorging n.e.g. (CPC 97029)	IT: er wordt op nationaal niveau een onderzoek naar de economische behoefte gedaan. Een eventueel onderzoek naar de economische behoefte betreft een beperking van het aantal ondernemingen. Belangrijkste criteria: bevolking en concentratie van bestaande ondernemingen.
Diensten van kuuroorden en niettherapeutische massages, voor zover die met het oog op ontspanning en lichamelijk welzijn en niet voor medische of revalidatiedoeleinden worden verstrekt ^{80 81} (CPC ver. 1.0 97230)	Geen
g) Telecommunicatieverbinding (CPC 7543)	Geen

"

⁷⁹ Behalve voor advies is de horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven van toepassing.

⁸⁰ Therapeutische massages en thermale kuren vallen onder 6.A.h) Artsen en tandartsen, 6.A.j) 2 Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel, en 13.A en 13.C Gezondheidszorg.

⁸¹ De horizontale beperking op openbare nutsbedrijven is van toepassing op diensten van kuuroorden en niettherapeutische massages verstrekt in ruimten van openbaar nut zoals bepaalde waterbronnen.

BIJLAGE IV

(Sectie B van bijlage VIII bij de overeenkomst als bedoeld in artikel 118 van de overeenkomst)

LIJST VAN VERBINTENISSEN INZAKE GRENSOVERSCHRIJDENDE DIENSTVERLENING

(bedoeld in artikel 118 van deze overeenkomst)

"SECTIE B

EU

Er worden de volgende afkortingen gebruikt:

AT	Oostenrijk
BE	België
BG	Bulgarije
CY	Cyprus
CZ	Tsjechië
DE	Duitsland
DK	Denemarken
ES	Spanje
EE	Estland
EU	Europese Unie, met inbegrip van al haar lidstaten
FI	Finland
FR	Frankrijk
EL	Griekenland
HR	Kroatië
HU	Hongarije
IE	Ierland
IT	Italië
LV	Letland
LT	Litouwen
LU	Luxemburg
MT	Malta
NL	Nederland
PL	Polen
PT	Portugal
RO	Roemenië
SK	Slowakije

SI	Slovenië
SE	Zweden
UK	Verenigd Koninkrijk

1. In onderstaande lijst van verbintenissen zijn de dienstensectoren opgenomen die overeenkomstig artikel 121 van deze overeenkomst zijn geliberaliseerd, alsook, door middel van voorbehouden, de beperkingen inzake markttoegang en nationale behandeling die gelden voor diensten en dienstverleners uit de Andeslanden in die sectoren. De lijst bevat de volgende elementen:
 - a) een eerste kolom, waarin de sector of subsector wordt vermeld waarin de partij de verbintenis is aangegaan, en de liberalisering waarop de voorbehouden van toepassing zijn; en
 - b) een tweede kolom, waarin de toepasselijke voorbehouden worden beschreven.

Wanneer de in b) bedoelde kolom slechts voorbehouden bevat die specifiek zijn voor een lidstaat van de Europese Unie, gaan de lidstaten van de Europese Unie die er niet in worden vermeld, in de betrokken sector verbintenissen zonder voorbehouden aan⁸².

Voor grensoverschrijdende dienstverlening in sectoren of subsectoren waarop deze overeenkomst van toepassing is en die niet in onderstaande lijst is opgenomen, zijn geen verbintenissen aangegaan.
2. Voor de vaststelling van de afzonderlijke sectoren en subsectoren:
 - a) wordt onder "CPC" verstaan de "Central Products Classification" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 77, CPC prov, 1991" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties; en
 - b) wordt onder "CPC ver. 1.0" verstaan de "Central Products Classification" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 77, CPC ver. 1.0, 1998" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties.
3. Onderstaande lijst bevat geen maatregelen met betrekking tot kwalificatievereisten en -procedures, technische normen, en vergunningsvereisten en -procedures die geen beperking ten aanzien van markttoegang of nationale behandeling in de zin van de artikelen 119 en 120 van deze overeenkomst vormen. Deze maatregelen (zoals een vergunningsverplichting, universeledienstverplichting, verplichte erkenning van kwalificaties in gereguleerde sectoren, verplichting om specifieke examens (inclusief taalexamens) af te leggen), zijn steeds van toepassing op dienstverleners uit de Andeslanden, ook al zijn zij niet in de lijst opgenomen.
4. Onderstaande lijst doet geen afbreuk aan de haalbaarheid van vorm van dienstverlening 1 in bepaalde dienstensectoren en subsectoren, noch aan overheidsmonopolies en exclusieve rechten als beschreven in de lijst van verbintenissen inzake vestiging.
5. In overeenstemming met artikel 107, lid 3, van deze overeenkomst bevat onderstaande lijst geen maatregelen betreffende door de partijen verleende subsidies.

⁸² Het ontbreken van lidstaatspecifieke voorbehouden in een bepaalde sector doet geen afbreuk aan horizontale voorbehouden of aan eventuele voor de hele Europese Unie geldende sectorspecifieke voorbehouden.

6. De uit deze lijst van verbintenissen voortvloeiende rechten en verplichtingen hebben geen directe werking, zodat er voor individuele natuurlijke of rechtspersonen niet rechtstreeks rechten uit voortvloeien.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
ALLE SECTOREN	Onroerend goed Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT, BG, CY, CZ, DK, EE, EL, FI, HU, IE, IT, LT, LV, MT, PL, RO, SI, SK: beperking van de aankoop van grond en onroerend goed door buitenlandse investeerders⁸³.
1. ZAKELIJKE DIENSTEN	
A. Vrije beroepen	
a) Rechtskundige diensten (CPC 861)⁸⁴ (m.u.v. rechtskundig advies, juridische documentatie en certificering die worden verstrekt door beoefenaars van juridische beroepen die met publieke functies zijn belast, zoals notarissen, gerechtsdeurwaarders of andere ambtenaren)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT, CY, ES, EL, LT, MT, SK: voor de volledige toelating tot de balie, die vereist is voor de beoefening van het interne recht (het recht van de Europese Unie en dat van haar lidstaten), geldt het nationaliteitsvereiste. HR: niet geconsolideerd voor het beoefenen van de Kroatische rechtspraak. BE, FI: voor de volledige toelating tot de balie, die vereist is voor rechtskundige vertegenwoordiging, gelden nationaliteits- en ingezetenschaarsvereisten. Om in andere dan strafzaken voor het Hof van Cassatie te verschijnen, gelden in België quota's. BG: buitenlandse advocaten mogen alleen onderdanen van hun thuisland rechtskundig vertegenwoordigen, mits op basis van wederkerigheid en in samenwerking met een Bulgaarse advocaat. Voor rechtskundige bemiddeling is een permanent ingezetenschap in Bulgarije vereist. FR: voor de toegang van advocaten tot het beroep van "avocat auprès de la Cour de Cassation" en "avocat auprès du Conseil d'Etat" gelden quota's en een nationaliteitsvereiste. HU: voor de volledige toelating tot de balie gelden nationaliteits- en ingezetenschaarsvereisten. Voor buitenlandse advocaten is rechtskundige dienstverlening beperkt tot het verstrekken van rechtskundig advies.

⁸³ Wat de dienstensectoren betreft, gaan deze beperkingen niet verder dan de beperkingen in de bestaande GATS-verbintenissen.

⁸⁴ Omvat advies en vertegenwoordiging, arbitrage en bemiddeling in juridische aangelegenheden, juridische documentatie en certificering. Verstrekking van rechtskundige diensten is uitsluitend toegestaan met betrekking tot internationaal publiekrecht, EU-recht en het recht van de jurisdicties waar de dienstverlener of zijn personeel gekwalificeerd is als advocaat, en is, net als andere diensten, onderworpen aan vergunningsvereisten en -procedures die van toepassing zijn in de EU-lidstaten. Voor advocaten die rechtskundige diensten verlenen met betrekking tot internationaal publiekrecht en buitenlands recht, kunnen die vereisten en procedures onder meer de vorm aannemen van de naleving van plaatselijke beroepsregels, gebruik van de titel uit het eigen land (tenzij erkenning met de titel in het gastland werd verkregen), vereisten in verband met verzekeringen, gewone registratie bij de balie van het gastland of een vereenvoudigde toegang tot de balie van het gastland via een bekwaamheidstest en een wettelijk of professioneel domicilie in het gastland. Rechtskundige diensten met betrekking tot EU-recht moeten in principe worden uitgevoerd door of via een volledig gekwalificeerde advocaat die in de EU tot de balie is toegelaten en persoonlijk optreedt, en rechtskundige diensten met betrekking tot het recht van een lidstaat van de Europese Unie moeten in principe worden uitgevoerd door of via een volledig gekwalificeerde advocaat die in die lidstaat persoonlijk tot de balie is toegelaten en optreedt. Voor vertegenwoordiging voor rechtbanken en andere bevoegde instanties in de Europese Unie kan daarom volledige toelating tot de balie in de betrokken lidstaat van de Europese Unie noodzakelijk zijn

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	LV: nationaliteitsvereiste voor beëdigde advocaten, aan wie rechtskundige vertegenwoordiging in strafzaken voorbehouden is. DK: alleen juristen met een Deense vergunning tot uitoefening van het juridische beroep, en in Denemarken geregistreerde advocatenkantoren mogen juridisch advies verstrekken. Om een Deense vergunning te verkrijgen, moet een juridisch examen worden afgelegd. SE: voor toelating tot de balie, die noodzakelijk is om de Zweedse titel "advokat" te mogen voeren, is ingezetenschap vereist.
b) 1. Boekhouders (CPC 86212 andere dan accountants, CPC 86213, CPC 86219 en CPC 86220)	Voor vorm van dienstverlening 1 FR, HU, IT, MT, RO, SI: niet geconsolideerd. AT: nationaliteitsvereiste voor vertegenwoordiging bij bevoegde autoriteiten. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
b) 2. Accountants (CPC 86211 en 86212 andere dan boekhouders)	Voor vorm van dienstverlening 1 BE, BG, CY, DE, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, UK: niet geconsolideerd. AT: nationaliteitsvereiste voor vertegenwoordiging bij bevoegde instanties en voor audits overeenkomstig specifieke Oostenrijkse wetgeving (bv. vennootschapswetgeving, beurswet, bankwetgeving enz.). HR: buitenlandse accountantskantoren mogen auditdiensten verlenen op Kroatisch grondgebied indien zij daar een filiaal hebben gevestigd. SE: alleen in Zweden erkende auditors mogen audits uitvoeren voor bepaalde entiteiten met rechtspersoonlijkheid, zoals alle vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. Alleen zij mogen aandeelhouder zijn van of partner zijn in ondernemingen die erkende audits (voor officiële doeleinden) uitvoeren. Ingezetenschap is verplicht voor erkenning. LT: het auditverslag moet worden opgesteld in samenwerking met een in Litouwen officieel erkende auditor. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
c) Belastingconsulenten (CPC 863)⁸⁵	Voor vorm van dienstverlening 1 AT: nationaliteitsvereiste voor vertegenwoordiging bij bevoegde autoriteiten.

aangezien dat de beoefening van het nationale en het EU-procesrecht inhoudt. Niettemin mogen buitenlandse advocaten die niet volledig tot de balie zijn toegelaten, in bepaalde EU-lidstaten in civielrechtelijke procedures een partij vertegenwoordigen die onderdaan is van of behoort tot de staat waarin de advocaat gemachtigd is zijn beroep uit te oefenen.

⁸⁵ Omvat niet rechtskundig advies en rechtskundige vertegenwoordiging in belastingaangelegenheden, die zijn opgenomen onder 1.A.a). Rechtskundige diensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	CY: belastingconsulenten moeten een vergunning hebben van de minister van Financiën. Hiervoor wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. De hierbij gebruikte criteria zijn dezelfde als die voor de toestemming voor buitenlandse investeringen (zie de horizontale afdeling), voor zover deze voor deze subsector gelden, waarbij telkens rekening wordt gehouden met de werkgelegenheidssituatie in de subsector. BG, MT, RO, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
d) Architecten en e) Stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten (CPC 8671 en CPC 8674)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT: niet geconsolideerd behalve voor diensten die betrekking hebben op de planning. BE, BG, CY, EL, IT, MT, PL, PT, SI: niet geconsolideerd. DE: toepassing van de nationale regels inzake honoraria en emolumenten voor alle diensten die vanuit het buitenland worden verleend. HR: natuurlijke en rechtspersonen mogen architectendiensten verlenen na goedkeuring door de Kroatische beroepsvereniging van architecten. Een ontwerp of een uitgewerkt project in het buitenland moet worden erkend (bekrachtigd) door een bevoegde natuurlijke of rechtspersoon in Kroatië met het oog op naleving van het Kroatische recht. Niet geconsolideerd voor stedenbouwkundigen. HU, RO: niet geconsolideerd voor landschapsarchitectuur. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
f) Ingenieurs en g) Ingenieurs: geïntegreerde diensten (CPC 8672 en CPC 8673)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, SI: niet geconsolideerd behalve voor diensten die uitsluitend betrekking hebben op de planning. BG, CY, EL, IT, MT, PT: niet geconsolideerd. HR: natuurlijke en rechtspersonen mogen deze diensten verlenen na goedkeuring door de Kroatische beroepsvereniging van ingenieurs. Een ontwerp of een uitgewerkt project in het buitenland moet worden erkend (bekrachtigd) door een bevoegde natuurlijke of rechtspersoon in Kroatië met het oog op naleving van het Kroatische recht. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
h) Artsen (psychologen daaronder begrepen) en tandartsen (CPC 9312 en deel van CPC 85201)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SK, UK: niet geconsolideerd. HR: niet geconsolideerd, behalve voor telegeneeskunde. SI: niet geconsolideerd voor sociale geneeskunde, hygiënische, epidemiologische en medisch-ecologische diensten, levering van bloed, bloedpreparaten en transplantaten en autopsie. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
i) Dierenartsen (CPC 932)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, MT, NL, PT, RO, SI, SK: niet geconsolideerd.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	UK: niet geconsolideerd, behalve voor veterinaire laboratorium- en technische diensten voor dierenartsen, algemeen advies, begeleiding en informatie, bv. op het gebied van voeding, gedrag en verzorging van huisdieren. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
j) 1. Verloskundigen (deel van CPC 93191) j) 2. Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel (deel van CPC 93191)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, SK, UK: niet geconsolideerd. FI, PL: niet geconsolideerd, behalve voor verpleegkundigen. HR: niet geconsolideerd, behalve voor telegeneeskunde. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
k) Detailhandel in geneesmiddelen en detailhandel in medische en orthopedische goederen (CPC 63211) en andere door apothekers verstrekte diensten ⁸⁶	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, DE, CY, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. CZ, LV, LT: niet geconsolideerd, behalve voor postorders. HU: niet geconsolideerd, behalve voor CPC 63211. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
B. Diensten in verband met computers (CPC 84)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
C. Speur- en ontwikkelingswerk	
a) Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van natuurwetenschappen (CPC 851) b) Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van de maatschappij- en geesteswetenschappen (CPC 852 m.u.v. psychologen) ⁸⁷ c) Interdisciplinair speur- en ontwikkelingswerk (CPC 853)	Voor a) en b): Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: voor door de overheid gefinancierd speur- en ontwikkelingswerk kunnen exclusieve rechten en/of vergunningen alleen worden toegekend aan onderdanen van de Europese Unie en aan rechtspersonen uit de Europese Unie die hun hoofdvestiging in de Europese Unie hebben. Voor b): geen
D. Exploitatie van en handel in onroerend goed ⁸⁸	
a) Van eigen of geleased onroerend goed (CPC 821)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, CZ, EE, HU, IE, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: niet geconsolideerd. HR: commerciële aanwezigheid is vereist. Voor vorm van dienstverlening 2

⁸⁶ Het verstrekken van geneesmiddelen aan het grote publiek is, net als andere diensten, onderworpen aan de vergunnings- en kwalificatie-eisen en -procedures die in de lidstaten van de Europese Unie gelden. In de regel is deze activiteit aan apothekers voorbehouden. In een aantal lidstaten van de Europese Unie is alleen het verstrekken van geneesmiddelen op voorschrift aan apothekers voorbehouden.

⁸⁷ Deel van CPC 85201, dat is opgenomen onder 1.A.h. Artsen en tandartsen.

⁸⁸ De betrokken dienst houdt verband met het beroep van makelaar in onroerend goed en heeft geen gevolgen voor de rechten van en/of beperkingen voor natuurlijke en rechtspersonen die onroerend goed kopen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	geen
b) Voor een vast bedrag of op contractbasis (CPC 822)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, CZ, EE, HU, IE, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: niet geconsolideerd. HR: commerciële aanwezigheid is vereist. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
E. Verhuur/lease zonder bedieningspersoneel	
a) Schepen (CPC 83103)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, DE, HU, MT, RO: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
b) Luchtvaartuigen (CPC 83104)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 BG, CY, CZ, HU, LV, MT, PL, RO, SK: niet geconsolideerd. EU: luchtvaartuigen die door maatschappijen uit de Europese Unie worden gebruikt, moeten zijn geregistreerd in de lidstaat van de Europese Unie die de maatschappij vergunning heeft verleend, of elders in de Europese Unie. In uitzonderlijke omstandigheden of voor kortlopende leasecontracten kan ontheffing worden verleend.
c) Andere transportmiddelen (CPC 83101, CPC 83102 en CPC 83105)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, HU, LV, MT, PL, RO, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
d) Andere machines en werktuigen (CPC 83106, CPC 83107, CPC 83108 en CPC 83109)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, CZ, HU, MT, PL, RO, SK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
e) Consumentenartikelen (CPC 832)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: niet geconsolideerd. EE: niet geconsolideerd, behalve voor lease en verhuur van voorbespeelde videocassettes voor thuisamusement.
f) Telecommunicatieapparatuur (CPC 7541)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
F. Andere zakelijke diensten	
a) Reclame (CPC 871)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
b) Markt- en opinieonderzoek (CPC 864)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
c) Advies op het gebied van bedrijfsbeheer (CPC 865)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
d) Diensten in verband met advies op het gebied van bedrijfsbeheer (CPC 866)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 HU: niet geconsolideerd voor arbitrage en bemiddeling (CPC 86602).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
e) Technische testen en toetsen (CPC 8676)	Voor vorm van dienstverlening 1 IT: niet geconsolideerd voor biologen en chemisch analisten. HR: niet geconsolideerd voor de afgifte van verplichte certificaten en soortgelijke officiële documenten BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK, SE: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK, SE: niet geconsolideerd. HR: niet geconsolideerd voor de afgifte van verplichte certificaten en soortgelijke officiële documenten

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
f) Adviseurs en consultants in verband met landbouw, jacht en bosbouw (deel van CPC 881)	Voor vorm van dienstverlening 1 IT: niet geconsolideerd voor activiteiten die voorbehouden zijn aan landbouwkundigen en "periti agrari". CY, EE, MT, RO, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
g) Adviseurs en consultants in verband met visserij (deel van CPC 882)	Voor vorm van dienstverlening 1 LV, MT, RO, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
h) Adviseurs en consultants in verband met de industrie (deel van CPC 884 en deel van CPC 885)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
i) Arbeidsbemiddeling en personeelsvoorziening	
i) 1. Werving en selectie van leidinggevend personeel (CPC 87201)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, HR, IE, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI, SE: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, HR, IE, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI: niet geconsolideerd.
i) 2. Plaatsing van personeel (CPC 87202)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK, UK: niet geconsolideerd.
i) 3. Leveren van kantoorpersoneel (CPC 87203)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, IT, IE, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, IT, IE, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI: niet geconsolideerd.
j) 1. Opsporingsdiensten (CPC 87301)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, UK: niet geconsolideerd.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
j) 2. Beveiligingsdiensten (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 en CPC 87305)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 HU: niet geconsolideerd voor CPC 87304, CPC 87305. BE, BG, CY, CZ, ES, EE, FI, FR, HR, IT, LV, LT, MT, PT, PL, RO, SI, SK: niet geconsolideerd.
k) Aanverwante wetenschappelijke en technische adviezen (CPC 8675)	Voor vorm van dienstverlening 1 BE, BG, CY, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, UK: niet geconsolideerd voor diensten in verband met exploratie. HR: diensten van elementair geologisch, geodetisch en mijnbouwadvies, evenals bijbehorende adviesdiensten op het gebied van milieubescherming, mogen op het grondgebied van Kroatië uitsluitend in samenwerking met en/of door binnenlandse rechtspersonen worden verricht. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
l) 1. Onderhoud en reparatie van schepen (deel van CPC 8868)	Voor vorm van dienstverlening 1 Voor zeeschepen: BE, BG, CY, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. Voor binnenschepen: EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
l) 2. Onderhoud en reparatie van spoorwagematerieel (deel van CPC 8868)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, DE, CY, CZ, DK, ES, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
l) 3. Onderhoud en reparatie van auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en wegtransportmiddelen (CPC 6112, CPC 6122, deel van CPC 8867 en deel van CPC 8868)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
l) 4. Onderhoud en reparatie van luchtvaartuigen en delen daarvan (deel van CPC 8868)	Voor vorm van dienstverlening 1 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
l) 5. Onderhoud en reparatie van producten van metaal, machines (m.u.v. kantoor machines), toestellen (m.u.v. transportmiddelen en kantoortoestellen) en consumentenartikelen ⁸⁹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 en CPC 8866)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
m) Reiniging van gebouwen (CPC 874)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
n) Fotografie (CPC 875)	Voor vorm van dienstverlening 1 CY en MT: niet geconsolideerd. BG, EE, LV, LT, PL, SE, SI: niet geconsolideerd voor luchtfotografie. HR, LV: niet geconsolideerd voor gespecialiseerde fotografie (CPC 87504). Voor vorm van dienstverlening 2 geen
o) Verpakkingsdiensten (CPC 876)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
p) Drukkerijen en uitgeverijen (CPC 88442)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
q) Organisatie van congressen (deel van CPC 87909)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
r) 1. Vertalers en tolken (CPC 87905)	Voor vorm van dienstverlening 1 PL: niet geconsolideerd voor beëdigde tolken. HU, SK: niet geconsolideerd voor officiële vertalingen en vertolkingen. HR: niet geconsolideerd voor officiële documenten.

⁸⁹ Onderhoud en reparatie van transportmiddelen (CPC 6112, 6122, 8867 en CPC 8868) zijn opgenomen onder 1.F. l) 1 tot en met 1.F.l) 4. Onderhoud en reparatie van kantoor machines en -toestellen, inclusief computers, (CPC 845) zijn opgenomen onder 1.B. Diensten in verband met computers.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	Voor vorm van dienstverlening 2 geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
r) 2. Binnenhuisarchitecten en andere gespecialiseerde designers (CPC 87907)	Voor vorm van dienstverlening 1 DE: Toepassing van de nationale regels inzake honoraria en emolumenten voor alle diensten die vanuit het buitenland worden verleend. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
r) 3. Incassobureaus (CPC 87902)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd.
r) 4. Kredietrapportage (CPC 87901)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd.
r) 5. Vermenigvuldigen van teksten (CPC 87904) ⁹⁰	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
r) 6. Advies inzake telecommunicatie (CPC 7544)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
r) 7. Telefoonbeantwoording (CPC 87903)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen

⁹⁰

Omvat geen drukkerijen, die onder CPC 88442 vallen en onder 1.F p) zijn opgenomen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
2. COMMUNICATIE	
A. Post- en koeriersdiensten (Diensten in verband met het verwerken ⁹¹ van postzendingen ⁹² volgens onderstaande lijst van subsectoren, naar binnen- en buitenlandse bestemmingen: i) verwerking van op enigerlei fysieke drager aangebrachte schriftelijke geadresseerde mededelingen ⁹³ , waaronder hybride postdiensten en direct mail, ii) verwerking van geadresseerde pakjes en pakketten ⁹⁴ , iii) verwerking van geadresseerd drukwerk ⁹⁵ , iv) verwerking van onder i) tot en met iii) genoemde poststukken als aangetekende of verzekerde zendingen, v) expresbesteldiensten ⁹⁶ voor onder i) tot en met iii) bedoelde zendingen, vi) verwerking van niet-geadresseerde zendingen, vii) uitwisseling van documenten ⁹⁷).	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen ⁹⁸ .

⁹¹ Het begrip "verwerken" omvat ophalen, sorteren, vervoeren en bezorgen.

⁹² Het begrip "postzending" omvat alle poststukken die door een bedrijf worden verwerkt, ongeacht of dit bedrijf publiek of particulier is.

⁹³ Bijvoorbeeld brieven of briefkaarten.

⁹⁴ Met inbegrip van boeken en catalogi.

⁹⁵ Kranten en tijdschriften.

⁹⁶ Expresbesteldiensten bieden naast snellere en betrouwbaardere verzending extra dienstverlening in de vorm van ophalen vanaf het verzendpunt, persoonlijke aflevering bij de geadresseerde, het volgen en opsporen van zendingen, de mogelijkheid om het adres of de geadresseerde tijdens het vervoer te wijzigen, ontvangstbevestiging.

⁹⁷ Levering van middelen, met inbegrip van het verschaffen van ad-hocruimte alsmede vervoer door derden, voor zelfbestelling door de wederzijdse uitwisseling van postzendingen tussen gebruikers die zich op deze dienst abonneren. Het begrip "postzending" omvat alle poststukken die door een bedrijf worden verwerkt, ongeacht of dit bedrijf publiek of particulier is.

⁹⁸ Voor de subsectoren i) tot en met iv) kunnen individuele vergunningen die specifieke universeledienstverplichtingen en/of een financiële bijdrage aan een compensatiefonds opleggen, vereist zijn.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
Subsectoren i), iv) en v) blijven buiten beschouwing wanneer zij onder diensten vallen die kunnen worden voorbehouden voor brievenpost die minder dan 2,5 keer het publieke basistarief kost, mits de brieven minder dan 50 gram wegen ⁹⁹ , en voor aangetekende zendingen bij gerechtelijke of administratieve procedures.) (deel van CPC 751, deel van CPC 71235 ¹⁰⁰ en deel van CPC 73210 ¹⁰¹)	
B. Telecommunicatie Het leveren van inhoud die via telecommunicatiediensten wordt verzonden, valt hier niet onder.	
a) Alle diensten die bestaan uit de elektromagnetische transmissie en ontvangst van signalen ¹⁰² , m.u.v. radio- en televisieomroep ¹⁰³ .	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen

⁹⁹ "Brievenpost": een op enigerlei fysieke drager aangebrachte schriftelijke mededeling die wordt vervoerd en besteld op het door de afzender op de zending zelf of op de omslag daarvan vermelde adres. Boeken, catalogi, kranten en tijdschriften worden niet als brievenpost aangemerkt.

¹⁰⁰ Vervoer van post voor eigen rekening via elke vorm van vervoer over land.

¹⁰¹ Vervoer van post voor eigen rekening via de lucht.

¹⁰² Deze diensten omvatten niet online-informatie en/of gegevensverwerking (met inbegrip van de verwerking van transacties) (deel van CPC 843), die zijn opgenomen onder 1.B. Diensten in verband met computers.

¹⁰³ Een omroep is de ononderbroken transmissieketen die vereist is voor de distributie van televisie- en radioprogrammasignalen naar het grote publiek. Het begrip omvat niet de toeleveringskoppelingen tussen exploitanten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
b) Transmissie van programma's via satelliet ¹⁰⁴	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: geen, behalve dat dienstverleners in deze sector onderworpen kunnen zijn aan verplichtingen om de doelstellingen van algemeen belang te vrijwaren die verband houden met inhoud die via hun netwerk wordt getransfereerd, in overeenstemming met het regelgevingskader van de Europese Unie voor elektronische communicatie. BE: niet geconsolideerd.
3. BOUWNIJVERHEID EN CIVIELTECHNISCHE DIENSTEN IN VERBAND DAARMEE (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 en CPC 518)	Voor vorm van dienstverlening 1 CY, CZ, HU, LV, MT, SK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
4. HANDEL (m.u.v. de handel in wapens, munitie, springstoffen en ander oorlogsmaterieel) A. Handelsbemiddeling a) Handelsbemiddeling in auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en delen en toebehoren daarvan (deel van CPC 61111, deel van CPC 6113 en deel van CPC 6121) b) Andere handelsbemiddeling (CPC 621) B. Groothandel a) Groothandel in auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en delen en toebehoren daarvan (deel van CPC 61111, deel van CPC 6113 en deel van CPC 6121)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: niet geconsolideerd voor de handel in chemische producten, edele metalen (en edelstenen). AT: niet geconsolideerd voor de handel in pyrotechnische producten, ontvlambare producten, explosieven en giftige stoffen. AT, BG: niet geconsolideerd voor de handel in producten voor medisch gebruik zoals medische en chirurgische instrumenten, geneeskundige stoffen en voorwerpen voor medisch gebruik. HR: niet geconsolideerd voor de handel in tabaksproducten. Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BG, PL, RO: niet geconsolideerd voor de handel in tabak en tabaksproducten. IT: voor de groothandel: staatstabaksmonopolie. BG, FI, PL, RO: niet geconsolideerd voor de handel in alcoholhoudende dranken. SE: niet geconsolideerd voor de detailhandel in alcoholhoudende dranken. AT, BG, CZ, FI, RO, SK, SI: niet geconsolideerd voor de handel in geneesmiddelen. BG, HU, PL: niet geconsolideerd voor makelaars in grondstoffen. FR: wat handelsbemiddeling betreft, niet geconsolideerd voor handelaren en makelaars in verse voedingsmiddelen op 17 markten van

¹⁰⁴

Hieronder valt de telecommunicatiedienst die bestaat in de transmissie en ontvangst van radio- en televisieprogramma's via satelliet (de ononderbroken transmissieketen via satelliet die vereist is voor de distributie van televisie- en radioprogrammasignalen naar het grote publiek). De verkoop van satellietdiensten valt hieronder, maar niet de verkoop van pakketten televisieprogramma's aan huishoudens.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	nationaal belang. Niet geconsolideerd voor de groothandel in geneesmiddelen. MT: niet geconsolideerd voor handelsbemiddeling. BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SK, UK: niet geconsolideerd voor detailhandel, behalve voor postorders.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
b) Groothandel in telecommunicatie-eindapparatuur (deel van CPC 7542) c) Overige groothandel (CPC 622 m.u.v. groothandel in energieproducten ¹⁰⁵) C. Detailhandel ¹⁰⁶ Detailhandel in auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en delen en toebehoren daarvan (CPC 61112, deel van CPC 6113 en deel van CPC 6121) Detailhandel in telecommunicatie-eindapparatuur (deel van CPC 7542) Detailhandel in voedingsmiddelen (CPC 631) Detailhandel in andere (niet-energie)goederen, behalve detailhandel in geneesmiddelen en medische en orthopedische goederen ¹⁰⁷ (CPC 632 m.u.v. CPC 63211 en 63297) D. Franchising (CPC 8929)	

¹⁰⁵ Deze diensten, die CPC 62271 omvatten, zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.D.

¹⁰⁶ Omvat niet onderhoud en reparatie, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 1.B. en 1.F.I). Omvat geen detailhandel in energieproducten, die is opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 13.E en 13.F.

¹⁰⁷ Detailhandel in farmaceutische producten en medische en orthopedische goederen zijn opgenomen onder VRIJE BEROEPEN in 1.A.k).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
5. ONDERWIJS (alleen particulier gefinancierd)	
A. Basisonderwijs (CPC 921)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, FI, FR, HR, IT, MT, RO, SE, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 CY, FI, HR, MT, RO, SE, SI: niet geconsolideerd.
B. Voortgezet onderwijs (CPC 922)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, FI, FR, HR, IT, MT, RO, SE: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 CY, FI, MT, RO, SE: niet geconsolideerd. Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 LV: niet geconsolideerd voor voortgezet technisch en beroepsonderwijs voor gehandicapte leerlingen (CPC 9224).
C. Hoger onderwijs (CPC 923)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BG, CY, FI, FR, IT, MT, RO, SE: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BG, CY, FI, MT, RO, SE: niet geconsolideerd. Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 CZ, SK: niet geconsolideerd voor hoger onderwijs, behalve voor postsecundair technisch en beroepsonderwijs (CPC 92310).
D. Volwasseneneducatie (CPC 924)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT: niet geconsolideerd voor volwasseneneducatie via radio of televisie. CY, FI, MT, RO, SE: niet geconsolideerd.
E. Overig onderwijs (CPC 929)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT, BE, BG, CY, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. HR: Geen voor correspondentieonderwijs of onderwijs via telecommunicatie.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
6. MILIEUDIENSTEN A.) Diensten in verband met afvalwater (CPC 9401)¹⁰⁸ B. Beheer van vaste en gevaarlijke afvalstoffen, m.u.v. grensoverschrijdend vervoer van gevaarlijke afvalstoffen a) Afvalverzameling en -verwerking (CPC 9402) b) Hygiënediensten en vergelijkbare diensten (CPC 9403) C. Bescherming van luchtkwaliteit en klimaat (CPC 9404)¹⁰⁹ D. Sanering en schoonmaak van bodem en water a) Behandeling en sanering van verontreinigde bodem en verontreinigd water (deel van CPC 94060)¹¹⁰ E. Lawaaibestrijding en reductie van trillingen (CPC 9405) F. Bescherming van de biodiversiteit en het landschap a) Bescherming van natuur en landschap (deel van CPC 9406) G. Overige diensten in verband met het milieu en aanverwante diensten (CPC 94090)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd behalve voor consultants. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

¹⁰⁸ Stemt overeen met afvalwaterinzameling en -behandeling.

¹⁰⁹ Stemt overeen met reiniging van uitlaatgassen.

¹¹⁰ Stemt overeen met delen van bescherming van natuur en landschap.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
7. FINANCIËLE DIENSTEN	
A. Verzekeringen en aanverwante diensten	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT, BE, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd voor directe verzekeringen, behalve voor verzekering van risico's in verband met: i) zeevaart, commerciële luchtvaart, ruimtevaart en vracht (met inbegrip van satellieten), waarbij de verzekering een of meer van de volgende onderdelen dekt: de vervoerde goederen, het vervoerende voertuig en enige daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid; en ii) goederen in het internationale douanevervoer. AT: promotionele activiteiten en bemiddeling namens een niet in de Europese Unie gevestigde dochteronderneming of een niet in Oostenrijk gevestigd filiaal (behalve voor herverzekering en retrocessie) zijn verboden. De verplichte verzekering van luchtvervoer, behalve de verzekering van internationaal commercieel luchtvervoer, kan alleen worden gesloten bij een in de Europese Unie gevestigde dochteronderneming of een in Oostenrijk gevestigd filiaal. Voor verzekeringscontracten (met uitzondering van herverzekerings- en retrocessiecontracten) die door een niet in de Europese Unie gevestigde dochteronderneming of een niet in Oostenrijk gevestigd filiaal worden gesloten, is een hogere premiebelasting verschuldigd. Van deze hogere belasting kan ontheffing worden verleend. DK: enkel in de Europese Unie gevestigde ondernemingen mogen de verplichte verzekering voor luchtvervoer aanbieden. In Denemarken mogen geen personen of ondernemingen (met inbegrip van verzekeringsmaatschappijen) andere dan verzekeringsmaatschappijen die hiervoor vergunning hebben verkregen krachtens de Deense wetgeving of van de bevoegde Deense autoriteiten, bedrijfsmatig deelnemen aan de directe verzekering van personen die ingezetenen van Denemarken zijn, van Deense schepen of van goederen in Denemarken. DE: polissen betreffende verplichte verzekering voor luchtvervoer kunnen alleen worden uitgegeven door een in de Europese Unie gevestigde dochteronderneming of een in Duitsland gevestigd filiaal. Een buitenlandse verzekeringsmaatschappij met een filiaal in Duitsland kan aldaar uitsluitend via dat filiaal verzekeringscontracten voor internationaal vervoer afsluiten. FR: risico's in verband met vervoer over land mogen uitsluitend door in de Europese Unie gevestigde verzekeringsmaatschappijen worden verzekerd. PL: niet geconsolideerd voor herverzekering en retrocessie, behalve voor risico's met betrekking tot goederen in internationale handel.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	PT: lucht- en zeevervoer (goederen, luchtvaartuigen, schepen en aansprakelijkheid) mogen uitsluitend door in de Europese Unie gevestigde ondernemingen worden verzekerd. Enkel in de Europese Unie gevestigde personen of ondernemingen mogen als tussenpersoon voor dit soort verzekeringen in Portugal optreden. RO: herverzekering op de internationale markt is alleen toegestaan als het herverzekerde risico niet op de binnenlandse markt kan worden geplaatst. ES: voor actuariële diensten, ingezetenschap en drie jaar relevante ervaring. Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, NL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd voor directe-verzekeringsbemiddeling, behalve voor verzekering van risico's in verband met: i) zeevaart, commerciële luchtvaart, ruimtevaart en vracht (met inbegrip van satellieten), waarbij de verzekering een of meer van de volgende onderdelen dekt: de vervoerde goederen, het vervoerende voertuig en enige daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid; en ii) goederen in het internationale douanevervoer, BG: niet geconsolideerd voor directe verzekeringen, behalve voor diensten die op het grondgebied van Bulgarije door buitenlandse aanbieders aan buitenlanders worden aangeboden. Goederenvervoer, voertuigen en aansprakelijkheid ten aanzien van in Bulgarije gelegen risico's mogen niet rechtstreeks door buitenlandse verzekeringsmaatschappijen worden verzekerd. Een buitenlandse verzekeringsmaatschappij kan uitsluitend via een filiaal verzekeringscontracten afsluiten. Niet geconsolideerd voor depositoverzekeringen en soortgelijke compensatieregelingen, noch voor stelsels van verplichte verzekeringen. CY, LV, MT: niet geconsolideerd voor directe verzekeringen, behalve voor verzekering van risico's in verband met: i) zeevaart, commerciële luchtvaart, ruimtevaart en vracht (met inbegrip van satellieten), waarbij de verzekering een of meer van de volgende onderdelen dekt: de vervoerde goederen, het vervoerende voertuig en enige daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid; en ii) goederen in het internationale douanevervoer. LT: niet geconsolideerd voor directe verzekeringen, behalve voor verzekering van risico's in verband met: i) zeevaart, commerciële luchtvaart, ruimtevaart en vracht (met inbegrip van satellieten), waarbij de verzekering een of meer van de volgende onderdelen dekt: de vervoerde goederen, het vervoerende voertuig en enige daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid; en

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	ii) ii) goederen in het internationale douanevervoer, behalve met betrekking tot vervoer over land waar het risico in Litouwen gelegen is.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	BG, LV, LT, PL: niet geconsolideerd voor verzekeringsbemiddeling. FI: alleen verzekeraars die hun hoofdkantoor in de Europese Unie hebben of over een filiaal in Finland beschikken, mogen directe verzekeringen (waaronder medeverzekeringen) aanbieden. De diensten van verzekeringsmakelaar mogen alleen worden aangeboden door ondernemingen met een permanente vestiging in de Europese Unie. HR: niet geconsolideerd voor directe verzekering en directe-verzekeringsbemiddeling, behalve a) levensverzekering: voor het aanbieden van een levensverzekering aan buitenlandse personen die in Kroatië verblijven; b) schadeverzekering: voor het aanbieden van een andere schadeverzekering aan buitenlandse personen die in Kroatië verblijven dan een aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen; c) scheepvaart, luchtvaart en vervoer. HU: verzekeringsmaatschappijen die niet in de Europese Unie gevestigd zijn, mogen op het grondgebied van Hongarije slechts directe verzekeringen aanbieden via een in Hongarije geregistreerd filiaal. IT: niet geconsolideerd voor actuarissen. Goederenvervoer, voertuigen en aansprakelijkheid ten aanzien van in Italië gelegen risico's mogen uitsluitend door in de Europese Unie gevestigde verzekeringsmaatschappijen worden verzekerd. Dit voorbehoud geldt niet voor het internationaal vervoer bij invoer in Italië. SE: directe verzekeringen mogen enkel worden aangeboden via een verlener van verzekeringsdiensten die in Zweden vergunning heeft verkregen, op voorwaarde dat de buitenlandse dienstverlener en de Zweedse verzekeringsmaatschappij tot dezelfde groep van ondernemingen behoren of een onderlinge samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BE, BG, CZ, CY, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd voor bemiddeling. BG: voor directe verzekeringen kunnen Bulgaarse natuurlijke en rechtspersonen, alsmede buitenlanders die op het grondgebied van Bulgarije bedrijfsactiviteiten verrichten, met betrekking tot hun activiteiten in Bulgarije alleen verzekeringscontracten afsluiten met aanbieders die over een vergunning beschikken om in Bulgarije verzekeringsactiviteiten te verrichten. Schadeloosstellingen in verband met deze verzekeringscontracten moeten in Bulgarije worden betaald. Niet geconsolideerd voor depositoverzekeringen en soortgelijke compensatieregelingen, noch voor stelsels van verplichte verzekeringen. HR: niet geconsolideerd voor directe verzekering en directe-verzekeringsbemiddeling, behalve levensverzekering: zodat buitenlandse personen die in Kroatië

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	verblijven, een levensverzekering kunnen afsluiten; b) schadeverzekering: i) zodat buitenlandse personen die in Kroatië verblijven, een andere schadeverzekering dan een aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen kunnen afsluiten; ii) een verzekering eigen risico of een onroerendgoedverzekering die niet beschikbaar is in de Republiek Kroatië; - bedrijven die een verzekering afsluiten in het buitenland in verband met buitenlandse investeringen, met inbegrip van de daarvoor benodigde uitrusting; - om de restitutie van buitenlandse leningen te waarborgen (zakelijke zekerheid); - een verzekering eigen risico of een onroerendgoedverzekering van volledige dochterondernemingen en joint ventures, die een economische activiteit verrichten in het buitenland, indien dit geschiedt overeenkomstig de voorschriften van dat land of indien het bedrijf daartoe verplicht is op grond van zijn registratie; - schepen in aanbouw en reparatie, indien dit wordt bepaald op grond van het contract dat is gesloten met de buitenlandse klant (koper); c) scheepvaart, luchtvaart en vervoer. IT: goederenvervoer, voertuigen en aansprakelijkheid ten aanzien van in Italië gelegen risico's mogen uitsluitend door in de Europese Unie gevestigde verzekeringsmaatschappijen worden verzekerd. Dit voorbehoud geldt niet voor het internationaal vervoer bij invoer in Italië.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
B. Bankdiensten en andere financiële diensten (m.u.v. verzekeringen)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SK, SE, UK: niet geconsolideerd, behalve voor de verstrekking van financiële informatie en verwerking van financiële gegevens en voor advies en andere ondersteunende financiële diensten, met uitzondering van intermediairs. BE: vestiging in België is verplicht voor het verlenen van diensten die verband houden met het verstrekken van beleggingsadvies. BG: er kunnen beperkingen en voorwaarden met betrekking tot het gebruik van telecommunicatienetwerken van toepassing zijn. CY: niet geconsolideerd, behalve voor de handel in verhandelbare effecten, de verstrekking van financiële informatie en de bewerking van financiële gegevens, alsook voor advies en andere ondersteunende financiële diensten, met uitzondering van intermediairs. EE: voor de aanvaarding van deposito's is een vergunning van de Estse dienst financieel toezicht vereist, alsmede registratie als naamloze vennootschap, dochteronderneming of filiaal naar Ests recht. EE: voor het beheer van beleggingsfondsen moet een gespecialiseerde beheermaatschappij worden opgericht; alleen bedrijven met statutaire zetel in de Europese Unie kunnen als bewaarder van activa van beleggingsfondsen optreden. HR: niet geconsolideerd, behalve voor leningen, financiële lease, betalings- en geldovermakingsdiensten, garanties en verbintenissen, financiële bemiddeling, verstrekking en doorgifte van financiële informatie, advies en andere ondersteunende financiële diensten, met uitzondering van intermediairs. LT: voor het beheer van unit trusts en beleggingsmaatschappijen moet een gespecialiseerde beheermaatschappij worden opgericht en alleen bedrijven met statutaire zetel in de Europese Unie kunnen als bewaarder van activa van beleggingsfondsen optreden. IE: voor het aanbieden van beleggingsdiensten of beleggingsadvies is vereist hetzij I) een Ierse vergunning, waarvoor normaliter wordt verlangd dat de entiteit een vennootschap, dan wel een commanditaire vennootschap of een zelfstandige handelaar is, in elk geval met hoofdkantoor of statutaire zetel in Ierland (in bepaalde gevallen is geen vergunning vereist, bv. wanneer een dienstverlener uit een derde land geen commerciële aanwezigheid heeft in Ierland en de dienst niet aan particulieren wordt aangeboden), hetzij II) een vergunning in een andere lidstaat van de Europese Unie overeenkomstig de EU-richtlijn betreffende beleggingsdiensten. IT: niet geconsolideerd voor "promotori di servizi finanziari" (verkopers van financiële producten). LV: niet geconsolideerd, behalve voor de participatie in de uitgifte van alle soorten waardepapieren, de verstrekking van financiële informatie en de verwerking van financiële gegevens, alsook voor advies en andere ondersteunende financiële diensten, met uitzondering van

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	intermediairs. LT: voor het beheer van pensioenfondsen is commerciële aanwezigheid vereist. MT: niet geconsolideerd, behalve voor de aanvaarding van deposito's, alle soorten verstrekte leningen, de verstrekking van financiële informatie en de verwerking van financiële gegevens, alsook voor advies en andere ondersteunende financiële diensten, met uitzondering van intermediairs.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	PL: voor de verstrekking en doorgifte van financiële informatie en verwerking van financiële gegevens en daarop betrekking hebbende software: verplichting tot het gebruik van het openbare telecommunicatienetwerk of het netwerk van andere gemachtigde exploitanten. RO: niet geconsolideerd voor financiële lease, voor de handel in geldmarktinstrumenten, deviezen, derivaten, wisselkoers- en rentetariefinstrumenten, verhandelbare effecten en andere verhandelbare instrumenten en financiële activa, voor de participatie in de uitgifte van alle soorten waardepapieren, voor het beheer van activa en voor de vereffening- en verrekeningsdiensten van financiële activa. Betalings- en geldovermakingsdiensten zijn alleen toegestaan via een in Roemenië gevestigde bank. SI: 1) participatie in de uitgifte van schatkistpapier, beheer van pensioenfondsen: niet geconsolideerd; 2) alle andere subsectoren, behalve het verstrekken en overdragen van financiële informatie, het opnemen van kredieten (alle soorten opgenomen leningen) en het aanvaarden van garanties en verbintenissen van buitenlandse kredietinstellingen door interne rechtspersonen en eenmanszaken alsmede adviesdiensten en andere ondersteunende financiële diensten: niet geconsolideerd. Leden van de Sloveense beurs moeten naar Sloveens recht zijn opgericht of filialen zijn van buitenlandse investeringsmaatschappijen of banken. Voor vorm van dienstverlening 2 BG: beperkingen en voorwaarden met betrekking tot het gebruik van telecommunicatienetwerken kunnen van toepassing zijn. PL: voor de verstrekking en doorgifte van financiële informatie en verwerking van financiële gegevens en daarop betrekking hebbende software: er moet gebruik worden gemaakt van het openbare telecommunicatienetwerk of van het netwerk van andere gemachtigde exploitanten.
8. GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING (alleen particulier gefinancierde diensten)	

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
A. Ziekenhuizen (CPC 9311) C. Intramurale gezondheidszorg, andere dan verpleging in een ziekenhuis (CPC 93193)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, DE, CY, CZ, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LV, LT, MT, LU, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen.
D. Maatschappelijke dienstverlening (CPC 933)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, EL, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 BE: niet geconsolideerd voor maatschappelijke dienstverlening, andere dan herstellingsoorden, verpleegtehuizen en bejaardenhuizen.
9. TOERISME EN DIENSTEN IN VERBAND MET REIZEN	
A. Hotels, restaurants en catering (CPC 641, CPC 642 en CPC 643) m.u.v. catering in de luchtvaart ¹¹¹	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd, behalve voor catering. HR: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
B. Reisbureaus en reisorganisatoren (inclusief reisleiders) (CPC 7471)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, HU, MT, SK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
C. Toeristengidsen (CPC 7472)	Voor vorm van dienstverlening 1 BG, CY, CZ, HU, IT, LT, MT, PL, SK, SI: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

¹¹¹ Catering in de luchtvaart is opgenomen in HULPDIENTEN IN VERBAND MET VERVOER onder 12.D.a) Grondafhandelingsdiensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
10. CULTUUR, SPORT EN RECREATIE (andere dan audiovisuele diensten)	
A. Amusement (inclusief theater, concerten, circussen en discotheken) (CPC 9619)	Voor vorm van dienstverlening 1 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 CY, CZ, FI, HR, MT, PL, RO, SK, SI: niet geconsolideerd. BG: niet geconsolideerd, behalve voor theaterproducenten, zanggroepen, bands en orkesten (CPC 96191); auteurs, componisten, beeldhouwers, entertainers en andere individuele artiesten (CPC 96192); aanverwante theaterdiensten (CPC 96193). EE: niet geconsolideerd voor ander amusement (CPC 96199) behalve voor bioscopen. LT, LV: niet geconsolideerd behalve voor bioscopen (deel van CPC 96199).
B. Nieuws- en persagentschappen (CPC 962)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen.
C. Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele diensten (CPC 963)	Voor vorm van dienstverlening 1 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd.
D. Sport (CPC 9641)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 AT: niet geconsolideerd voor skischolen en berggidsen. BG, CZ, HR, LV, MT, PL, RO, SK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 1 CY, EE: niet geconsolideerd.
E. Recreatieparken en stranden (CPC 96491)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
11. VERVOER	
A. Zeevaart a) Internationaal personenvervoer (CPC 7211 zonder nationale cabotage) b) Internationaal goederenvervoer (CPC 7212 zonder nationale cabotage)¹¹²	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 BG, CY, DE, EE, ES, FR, FI, EL, IT, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SI and SE: feedering met vergunning.
B. Binnenvaart a) Personenvervoer (CPC 7221) b) Goederenvervoer (CPC 7222)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: in maatregelen gebaseerd op bestaande of toekomstige overeenkomsten over de toegang tot binnenwateren (waaronder overeenkomsten inzake het Rijn-Main-Donau-kanaal) worden bepaalde verkeersrechten gereserveerd voor maatschappijen in de betrokken landen die voldoen aan de nationaliteitsvereisten voor eigenaren. Regelingen voortvloeiende uit de Akte van Mannheim inzake de Rijnvaart. AT: natuurlijke personen moeten aan de nationaliteitsvereiste voldoen om een scheepvaartmaatschappij op te richten. Bij vestiging als rechtspersoon geldt de nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de algemeen directeuren, de raad van bestuur en de raad van toezichthouders. Een geregistreerde onderneming of permanente vestiging in Oostenrijk is vereist. Daarnaast moet de meerderheid van de aandelen in handen zijn van burgers van landen die lid zijn van de Europese Unie. BG, CY, CZ, EE, FI, HR, HU, LT, MT, RO, SE, SI, SK: niet geconsolideerd.
C. Vervoer per spoor a) Personenvervoer (CPC 7111) b) Goederenvervoer (CPC 7112)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

¹¹² Omvat feedering en het vervoer van materieel door verleners van diensten op het gebied van het internationale zeevervoer tussen havens in dezelfde staat wanneer er geen inkomsten zijn.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
D. Vervoer over de weg a) Personenvervoer (CPC 7121 en CPC 7122) b) Goederenvervoer (CPC 7123, m.u.v. vervoer van post voor eigen rekening ¹¹³).	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen.
E. Vervoer van andere goederen dan brandstof, via pijpleidingen ¹¹⁴ (CPC 7139)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd.
12 HULPDIENSTEN VOOR VERVOER ¹¹⁵	
Hulpdiensten voor het zeevervoer a) Behandeling van zeevracht b) Opslag (deel van CPC 742) c) In- en uitklaring d) Diensten in verband met de opslag van containers e) Diensten van scheepsagenten f) Maritieme expediteursdiensten g) Verhuur van schepen met bemanning (CPC 7213) h) Duwen en slepen (CPC 7214) i) Ondersteunende diensten voor het zeevervoer (deel van CPC 745) j) Andere ondersteunende en hulpdiensten	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd voor "behandeling van zeevracht", opslag, in- en uitklaring, diensten in verband met de opslag van containers, duwen en slepen en hulpdiensten voor zeevervoer. AT, BG, CY, CZ, DE, EE, HU, LT, MT, PL, RO, SK, SI, SE: niet geconsolideerd voor de verhuur van schepen met bemanning. HR: niet geconsolideerd, behalve voor f) dienstverlening door bevrachtingsagenten Voor vorm van dienstverlening 2 geen

¹¹³ Deel van CPC 71235, dat is opgenomen in COMMUNICATIE onder 2.A. Post- en koeriersdiensten.

¹¹⁴ Het vervoer van brandstoffen via pijpleidingen is opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 13.B.

¹¹⁵ Omvat niet onderhoud en reparatie van transportmiddelen, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 1.F.1) 1 tot en met 1.F.1) 4.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(deel van CPC 749)	

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
B. Hulpdiensten voor de binnenvaart a) Vrachtbehandeling (deel van CPC 741) b) Opslag (deel van CPC 742) c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748) d) Verhuur van schepen met bemanning (CPC 7223) e) Duwen en slepen (CPC 7224) f) Hulpdiensten voor de binnenvaart (deel van CPC 745) g) Andere ondersteunende en hulpdiensten (deel van CPC 749)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: in maatregelen gebaseerd op bestaande of toekomstige overeenkomsten over de toegang tot binnenwateren (waaronder overeenkomsten inzake het Rijn-Main-Donau-kanaal) worden bepaalde verkeersrechten gereserveerd voor maatschappijen in de betrokken landen die voldoen aan de nationaliteitsvereisten voor eigenaren. Regelingen voortvloeiende uit de Akte van Mannheim inzake de Rijnvaart. EU: niet geconsolideerd voor behandeling van zeevracht, opslag, duwen en slepen en hulpdiensten voor de binnenvaart. AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, HU, LV, LT, MT, RO, SK, SI, SE: niet geconsolideerd voor de verhuur van schepen met bemanning. HR: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
C. Hulpdiensten voor het vervoer per spoor a) Vrachtbehandeling (deel van CPC 741) b) Opslag (deel van CPC 742) c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748) d) Duwen en slepen (CPC 7113) e) Hulpdiensten voor vervoer per spoor (CPC 743) f) Andere ondersteunende en hulpdiensten (deel van CPC 749)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd voor trekken en opdrukken. HR: niet geconsolideerd, behalve voor c) dienstverlening door bevrachtingsagenten Voor vorm van dienstverlening 2 geen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
D. Hulpdiensten voor het wegvervoer a) Vrachtbehandeling (deel van CPC 741) b) Opslag (deel van CPC 742) c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748) d) Verhuur van vrachtauto's met chauffeur (CPC 7124) e) Hulpdiensten voor wegvervoer (CPC 744) f) Andere ondersteunende en hulpdiensten (deel van CPC 749)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BG, CY, CZ, EE, HU, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI, SE: niet geconsolideerd voor de verhuur van vrachtauto's met chauffeur. HR: niet geconsolideerd, behalve voor c) dienstverlening door bevrachtingsagenten en f) hulpdiensten voor wegvervoer waarvoor een vergunning vereist is. Voor vorm van dienstverlening 2 geen.
E. Hulpdiensten voor luchtvaartdiensten	
a) Grondafhandelingsdiensten (inclusief catering)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: niet geconsolideerd, behalve voor catering.
b) Opslag (deel van CPC 742)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen.
c) Bevrachtingsagenten (deel van CPC 748)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen.
d) Verhuur van luchtvaartuigen met bemanning (CPC 734)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: luchtvaartuigen die door luchtvaartmaatschappijen uit de Europese Unie worden gebruikt, moeten zijn geregistreerd in de lidstaat die de maatschappij vergunning heeft verleend, of elders in de Europese Unie. In uitzonderlijke omstandigheden of voor kortlopende leasecontracten kan ontheffing worden verleend.
e) Verkoop en marketing f) Geautomatiseerd boekingssysteem (CRS)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 EU: specifieke verplichtingen voor dienstverleners die geautomatiseerde boekingsystemen runnen die eigendom zijn van luchtvaartmaatschappijen of waarover luchtvaartmaatschappijen zeggenschap hebben.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
g) Beheer van luchthavens	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
F. Hulpdiensten voor vervoer van andere goederen dan brandstof, via pijpleidingen ¹¹⁶ a) Opslag van andere goederen dan brandstof vervoerd via pijpleidingen (deel van CPC 742)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
13. ENERGIEDIENSTEN	
A. Diensten in verband met de mijnbouw (CPC 883) ¹¹⁷	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen
B. Vervoer van brandstoffen via pijpleidingen (CPC 7131)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd.
C. Opslag van via pijpleidingen vervoerde brandstoffen (deel van CPC 742)	Voor vorm van dienstverlening 1 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen

¹¹⁶ Hulpdiensten voor het vervoer van brandstoffen via pijpleidingen zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 13.C.

¹¹⁷ Omvat de volgende diensten verleend voor een vast bedrag of op contractbasis: adviseurs en consultants met betrekking tot de mijnbouw, het exploitatierijp maken van terreinen, het installeren van booruitrusting aan land, boren, boorkronen, bekledingsbuizen en exploitatiebuizen, modder-engineering en bevoorrading, controle van vaste stoffen, vissen en speciale operaties in de boorput, geologie van de bronnen en boorcontrole, het nemen van bodemonsters door middel van boren, het testen van bronnen, kabels, bevoorrading met en gebruik van opvulvloeistoffen (pekel), bevoorrading met en installatie van opvulinrichtingen, cementeren (pompen onder druk), stimulatie (breken, verzuren en pompen onder druk), nazicht en herstel van bronnen, het opvullen en het uit gebruik nemen van bronnen.
Omvat niet de directe toegang tot of de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen.
Omvat niet het exploitatierijp maken van terreinen voor de winning van andere grondstoffen dan aardolie en gas (CPC 5115), dat is opgenomen onder 3; BOUWNIJVERHEID.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
D. Groothandel in vaste, vloeibare en gasvormige brandstoffen en aanverwante producten (CPC 62271) en groothandel in elektriciteit, stoom en warm water	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd voor de groothandel in elektriciteit, stoom en warm water. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
E. Detailhandel in motorbrandstoffen (CPC 613)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
F. Detailhandel in stookolie, flessengas, steenkool en brandhout (CPC 63297) en detailhandel in elektriciteit, gas (niet in flessen), stoom en warm water	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd voor de detailhandel in elektriciteit, gas (niet in flessen), stoom en warm water. BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SK, UK: voor de detailhandel in stookolie, flessengas, steenkool en brandhout, niet geconsolideerd behalve voor postorders, waar: geen. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
G. Diensten in verband met de distributie van energie (CPC 887)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd, behalve voor advies, waarvoor: geen. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
14. OVERIGE DIENSTEN, NIET ELDERS INGEDEELD	
a) Wassen, reinigen en verven (CPC 9701)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
b) Haarverzorging (CPC 97021)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
c) Cosmetische behandeling, manicure en pedicure (CPC 97022)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	geen

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
d) Overige schoonheidsverzorging n.e.g. (CPC 97029)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
Diensten van kuuroorden en niet-therapeutische massages, voor zover die met het oog op ontspanning en lichamelijk welzijn en niet voor medische of revalidatiedoeleinden worden verstrekt ¹¹⁸ (CPC ver. 1.0 97230)	Voor vorm van dienstverlening 1 EU: niet geconsolideerd. Voor vorm van dienstverlening 2 geen
g) Telecommunicatieverbinding (CPC 7543)	Voor vormen van dienstverlening 1 en 2 geen

"

¹¹⁸ Therapeutische massages en thermale kuren vallen onder 1.A.h) Artsen en tandartsen, 1.A.j) 2 Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel, en 8.A en 8.C Gezondheidszorg.

BIJLAGE V

(Deel B van Aanhangsel 1 van bijlage IX bij de overeenkomst als bedoeld in artikel 124 van de overeenkomst)

VOORBEHOUDEN BETREFFENDE DE TIJDELIJKE AANWEZIGHEID VAN NATUURLIJKE PERSONEN VOOR ZAKEN

AANHANGSEL 1

VOORBEHOUDEN BETREFFENDE STAFPERSONEEL EN AFGESTUDEERDE STAGIAIRS

(bedoeld in artikel 124 van deze overeenkomst)

"DEEL B

EU

Er worden de volgende afkortingen gebruikt:

AT	Oostenrijk
BE	België
BG	Bulgarije
CY	Cyprus
CZ	Tsjechië
DE	Duitsland
DK	Denemarken
ES	Spanje
EE	Estland
EU	Europese Unie, met inbegrip van al haar lidstaten
FI	Finland
FR	Frankrijk
EL	Griekenland
HR	Kroatië
HU	Hongarije
IE	Ierland
IT	Italië
LV	Letland
LT	Litouwen
LU	Luxemburg
MT	Malta
NL	Nederland
PL	Polen

PT	Portugal
RO	Roemenië
SK	Slowakije
SI	Slovenië
SE	Zweden
UK	Verenigd Koninkrijk

1. In onderstaande lijst van voorbehouden zijn de economische activiteiten opgenomen die in overeenstemming met artikel 114 van deze overeenkomst zijn geliberaliseerd en waarvoor in overeenstemming met artikel 124 van deze overeenkomst beperkingen inzake stafpersoneel en afgestudeerde stagiairs gelden, en worden deze beperkingen gespecificeerd. De lijsten bevatten de volgende elementen:

- a) een eerste kolom, waarin de sector of subsector wordt vermeld waarop beperkingen van toepassing zijn; en
- b) een tweede kolom, waarin de toepasselijke beperkingen worden beschreven.

Wanneer de in b) bedoelde kolom slechts voorbehouden bevat die specifiek zijn voor een lidstaat van de Europese Unie, gaan de lidstaten van de Europese Unie die er niet in worden vermeld, in de betrokken sector verbintenissen zonder voorbehouden aan¹¹⁹.

De Europese Unie en haar lidstaten gaan geen verbintenissen aan voor stafpersoneel en afgestudeerde stagiairs in economische activiteiten die niet overeenkomstig artikel 114 van deze overeenkomst zijn geliberaliseerd ("niet geconsolideerd" blijven).

¹¹⁹ Het ontbreken van voor lidstaten van de Europese Unie specifieke voorbehouden in een bepaalde sector doet geen afbreuk aan horizontale voorbehouden of aan eventuele voor de hele Europese Unie geldende sectorspecifieke voorbehouden.

2. Voor de vaststelling van de afzonderlijke sectoren en subsectoren:
 - a) wordt onder "ISIC rev. 3.1" verstaan de "International Standard Industrial Classification of all Economic Activities" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 4, ISIC REV 3.1, 2002" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties;
 - b) wordt onder "CPC" verstaan de "Central Products Classification" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 77, CPC prov, 1991" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties; en
 - c) wordt onder "CPC ver. 1.0" verstaan de "Central Products Classification" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers, Series M, N° 77, CPC ver. 1.0, 1998" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties.
3. Verbintenissen inzake stafpersoneel en afgestudeerde stagiairs zijn niet van toepassing in gevallen waarin het de bedoeling of het gevolg van hun tijdelijke aanwezigheid is in te grijpen in arbeids- of managementgeschillen of -onderhandelingen, dan wel het resultaat van dergelijke geschillen of onderhandelingen op andere wijze te beïnvloeden.
4. Onderstaande lijst bevat geen maatregelen met betrekking tot kwalificatievereisten en -procedures, technische normen, vergunningsvereisten en procedures, en maatregelen inzake werkgelegenheids-, arbeids- en socialezekerheidsvoorwaarden die geen beperking vormen in de zin van de artikelen 112 en 113 van deze overeenkomst. Deze maatregelen (zoals een vergunningsverplichting, verplichte erkenning van kwalificaties in gereguleerde sectoren, verplichting om specifieke examens (inclusief taalexamens) af te leggen, verplichting om een wettelijke verblijfplaats te hebben op het grondgebied waar de economische activiteit wordt uitgeoefend, verplichting om nationale regelgeving en praktijken inzake minimumlonen en collectieve loonovereenkomsten in het gastland na te leven), zijn steeds van toepassing op stafpersoneel en afgestudeerde stagiairs van investeerders van een andere partij, ook al zijn zij niet in de lijst zijn opgenomen. In overeenstemming met artikel 107, lid 3, van deze overeenkomst bevat onderstaande lijst geen maatregelen betreffende door de partijen verleende subsidies.
5. Alle verplichtingen in de wet- en regelgeving van de EU en haar lidstaten aangaande binnenkomst, verblijf, arbeid en sociale zekerheid, met inbegrip van regelingen betreffende verblijfsduur, minimumloon en collectieve loonovereenkomsten, blijven van toepassing, ook al zijn deze niet in onderstaande lijst opgenomen.

6. Onderstaande lijst doet geen afbreuk aan overheidsmonopolies en exclusieve rechten zoals beschreven in de lijst van verbintenissen inzake vestiging.
7. In sectoren waar onderzoek naar de economische behoefte wordt gedaan, is het belangrijkste criterium de beoordeling van de desbetreffende marktsituatie in de lidstaat van de Europese Unie of de regio waar de dienst zal worden verleend, onder meer met betrekking tot het aantal bestaande dienstverleners en de gevolgen voor die dienstverleners.
8. De uit deze lijst van voorbehouden voortvloeiende rechten en verplichtingen hebben geen directe werking, zodat er voor individuele natuurlijke of rechtspersonen niet rechtstreeks rechten uit voortvloeien.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
ALLE SECTOREN	Onderzoek naar de economische behoefte BG, HU: voor afgestudeerde stagiairs is een onderzoek naar de economische behoefte vereist.
ALLE SECTOREN	Omvang van overplaatsingen binnen de onderneming BG: het aantal binnen de onderneming overgeplaatste personen mag niet meer dan 10% bedragen van het gemiddelde jaarlijkse aantal burgers van de Europese Unie dat de desbetreffende Bulgaarse rechtspersoon in dienst heeft: wanneer het aantal werknemers minder dan 100 bedraagt, mag het aantal binnen de onderneming overgeplaatste personen, mits daarvoor een vergunning wordt verleend, meer dan 10% bedragen. HU: niet geconsolideerd voor natuurlijke personen die partner waren in een rechtspersoon uit een andere partij.
ALLE SECTOREN	Algemeen directeuren en accountants AT: algemeen directeuren van filialen van rechtspersonen moeten ingezetene van Oostenrijk zijn; natuurlijke personen die binnen een rechtspersoon of filiaal verantwoordelijk zijn voor de naleving van de Oostenrijkse handelswetgeving, moeten een verblijfplaats in Oostenrijk hebben. FI: een buitenlander die als particulier een onderneming heeft, moet over een handelsvergunning beschikken en permanent ingezetene zijn van de Europese Unie. Voor alle sectoren, m.u.v. voor telecommunicatie, gelden voor de algemeen directeur van een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid de nationaliteits- en de ingezetenschapsvereiste. Voor de sector telecommunicatie moet de algemeen directeur permanent ingezetene van Finland zijn. FR: als de algemeen directeur van een industriële, commerciële of ambachtelijke activiteit geen verblijfsvergunning heeft, is speciale toestemming vereist. RO: De meerderheid van de accountants van een commerciële onderneming en hun plaatsvervangers moeten Roemeens staatsburger zijn. SE: de algemeen directeur van een entiteit met rechtspersoonlijkheid of een filiaal moet zijn verblijfplaats in Zweden hebben.
ALLE SECTOREN	Erkenning EU: de richtlijnen van de Europese Unie betreffende de wederzijdse erkenning van diploma's zijn uitsluitend van toepassing op onderdanen van de Europese Unie. Het recht om in de ene EU-lidstaat een gereguleerd beroep uit te oefenen, geeft niet het recht tot uitoefening van dat beroep in een andere lidstaat van de Europese Unie¹²⁰.

¹²⁰

De kwalificaties van onderdanen van derde landen kunnen slechts in de hele Europese Unie worden erkend als er in het kader van artikel 129 van deze overeenkomst een overeenkomst inzake wederzijdse erkenning wordt gesloten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
4. INDUSTRIE ¹²¹	
H. Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media (ISIC rev. 3.1: 22), m.u.v. voor een vast bedrag of op contractbasis) ¹²²	HR: ingezetenschap verplicht voor uitgevers. IT: nationaliteitsvereiste voor uitgevers. PL: nationaliteitsvereiste voor de hoofdredacteur van kranten en tijdschriften. SE: Ingezetenschap verplicht voor uitgevers en eigenaren van uitgeverijen of drukkerijen.
6. ZAKELIJKE DIENSTEN	
A. Vrije beroepen	
a) Rechtskundige diensten (CPC 861) ¹²³ (m.u.v. rechtskundig advies, juridische documentatie en certificering die worden verstrekt door beoefenaars van juridische beroepen die met publieke functies zijn belast, zoals notarissen, gerechtsdeurwaarders of andere ambtenaren)	AT, CY, ES, EL, LT, MT, RO, SK: voor de volledige toelating tot de balie, die vereist is voor de beoefening van het interne recht (het recht van de Europese Unie en dat van haar lidstaten), geldt het nationaliteitsvereiste. Voor ES kan door de bevoegde instanties ontheffing worden verleend. BE, FI: voor de volledige toelating tot de balie, die vereist is voor rechtskundige vertegenwoordiging, gelden nationaliteits- en ingezetenschapsvereisten. Om in andere dan strafzaken voor het Hof van Cassatie te verschijnen, gelden in België quota's. BG: buitenlandse advocaten mogen alleen onderdanen van hun thuisland rechtskundig vertegenwoordigen, mits op basis van wederkerigheid en in samenwerking met een Bulgaarse advocaat. Voor rechtskundige bemiddeling is een permanent ingezetenschap in Bulgarije vereist. FR: voor de toegang van advocaten tot het beroep van "avocat auprès de la Cour de Cassation" en "avocat auprès du Conseil d'Etat" gelden quota's en een nationaliteitsvereiste. HR: voor de volledige toelating tot de balie, die vereist is voor rechtskundige vertegenwoordiging, geldt een nationaliteits- en ingezetenschapsvereiste (onderdaan van EU-lidstaten). HU: voor de volledige toelating tot de balie gelden nationaliteits- en ingezetenschapsvereisten. Voor buitenlandse advocaten is rechtskundige dienstverlening beperkt tot het verstrekken van rechtskundig advies, dat moet plaatsvinden op basis van een samenwerkingscontract met een Hongaarse advocaat of een Hongaars advocatenkantoor.

¹²¹ Onder deze sector vallen niet de adviseurs en consultants ten aanzien van de industrie, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.h).

¹²² Uitgeven en drukken voor een vast bedrag of op contractbasis zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.p).

¹²³ Omvat advies en vertegenwoordiging, arbitrage en bemiddeling in juridische aangelegenheden, juridische documentatie en certificering. Verstrekking van rechtskundige diensten is uitsluitend toegestaan met betrekking tot internationaal publiekrecht, recht van de Europese Unie en het recht van de jurisdicties waar de investeerder of zijn personeel gekwalificeerd is als advocaat, en is, net als andere diensten, onderworpen aan vergunningsvereisten en -procedures die van toepassing zijn in de lidstaten van de Europese Unie. Voor

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	LV: nationaliteitsvereiste voor beëdigde advocaten, aan wie rechtskundige vertegenwoordiging in strafzaken voorbehouden is. DK: alleen juristen met een Deense vergunning ter zake mogen juridisch advies verstrekken. Om een Deense vergunning te verkrijgen, moet een juridisch examen worden afgelegd. LU: nationaliteitsvereiste voor het verlenen van rechtskundige diensten met betrekking tot Luxemburgs en recht van de Europese Unie. SE: voor toelating tot de balie, die noodzakelijk is om de Zweedse titel "advokat" te mogen voeren, is ingezetenschap vereist.
b) 1. Boekhouders (CPC 86212 andere dan accountants, CPC 86213, CPC 86219 en CPC 86220)	FR: boekhouders moeten toestemming krijgen van de minister van Economie, Financiën en Industrie, in overleg met de minister van Buitenlandse Zaken. Maximale ingezetenschapsvereiste: vijf jaar ingezetenschap.
b) 2. Accountants (CPC 86211 en 86212 andere dan boekhouders)	AT: nationaliteitsvereiste voor vertegenwoordiging bij bevoegde instanties en voor audits overeenkomstig specifieke Oostenrijkse wetgeving (bv. vennootschapswetgeving, beurswet, bankwetgeving enz.) DK: ingezetenschap verplicht. ES: nationaliteitsvereiste voor wettelijk erkende accountants en voor administrateurs, directeuren en partners van andere ondernemingen dan die waarop de 8e richtlijn vennootschapsrecht van de EU van toepassing is. FI: minstens eenn van de accountants van een Finse vennootschap moet ingezetene zijn. EL: nationaliteitsvereiste voor wettelijk erkende accountants. HR: enkel gecertificeerde accountants die over een officieel door de Kroatische Kamer van Accountants erkende vergunning beschikken, mogen accountancydiensten verlenen. IT: nationaliteitsvereiste voor administrateurs, directeuren en partners

advocaten die rechtskundige diensten verlenen met betrekking tot internationaal publiekrecht en buitenlands recht, kunnen die vereisten en procedures onder meer de vorm aannemen van de naleving van plaatselijke beroepscode, gebruik van de titel uit het eigen land (tenzij erkenning met de titel in het gastland werd verkregen), vereisten in verband met verzekeringen, gewone registratie bij de balie van het gastland of een vereenvoudigde toegang tot de balie van het gastland via een bekwaamheidstest en een wettelijk of professioneel domicilie in het gastland. Rechtskundige diensten met betrekking tot recht van de Europese Unie moeten in principe worden uitgevoerd door of via een volledig gekwalificeerde advocaat die in de Europese Unie tot de balie is toegelaten en persoonlijk optreedt, en rechtskundige diensten met betrekking tot het recht van een lidstaat van de Europese Unie moeten in principe worden uitgevoerd door of via een volledig gekwalificeerde advocaat die in die lidstaat persoonlijk tot de balie is toegelaten en optreedt. Voor vertegenwoordiging voor rechtbanken en andere bevoegde instanties in de Europese Unie kan daarom volledige toelating tot de balie in de betrokken lidstaat van de Europese Unie noodzakelijk zijn aangezien dat de beoefening van het nationale en het EU-procesrecht inhoudt. Niettemin mogen buitenlandse advocaten die niet volledig tot de balie zijn toegelaten, in bepaalde lidstaten van de Europese Unie in civielrechtelijke procedures een partij vertegenwoordigen die onderdaan is van of behoort tot de staat waarin de advocaat gemachtigd is zijn beroep uit te oefenen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	van ondernemingen andere dan die waarop de 8e EEG-richtlijn inzake het vennootschapsrecht van toepassing is. Ingezetenschap verplicht voor zelfstandige accountants. SE: alleen in Zweden erkende auditors mogen audits uitvoeren voor bepaalde entiteiten met rechtspersoonlijkheid, zoals alle vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. Ingezetenschap is verplicht voor erkenning.
c) Belastingconsulenten (CPC 863) ¹²⁴	AT: nationaliteitsvereiste voor vertegenwoordiging bij bevoegde autoriteiten. BG, SI: nationaliteitsvereiste voor specialisten. HU: ingezetenschapsvereiste.

¹²⁴

Omvat niet rechtskundig advies en rechtskundige vertegenwoordiging in belastingaangelegenheden, die zijn opgenomen onder 1.A.a). Rechtskundige diensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
d) Architecten en e) Stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten (CPC 8671 en CPC 8674)	EE: ten minste een van de verantwoordelijke personen (projectmanager of consultant) moet ingezetene van Estland zijn. BG: buitenlandse specialisten moeten minstens twee jaar bouwervaring hebben. Nationaliteitsvereiste voor stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten. EL, HR, HU, SK: ingezetenschapsvereiste.
f) Ingenieurs en g) Ingenieurs: geïntegreerde diensten (CPC 8672 en CPC 8673)	EE: ten minste een van de verantwoordelijke personen (projectmanager of consultant) moet ingezetene van Estland zijn. BG: buitenlandse specialisten moeten minstens twee jaar bouwervaring hebben. EL, HR, HU, SK: ingezetenschap verplicht.
h) Artsen (psychologen daaronder begrepen) en tandartsen (CPC 9312 en deel van CPC 85201)	CZ, IT, SK: ingezetenschap verplicht. CZ, EE, RO, SK: voor buitenlandse natuurlijke personen is toestemming vereist van de bevoegde instanties. BE, LU: wat afgestudeerde stagiairs betreft, is voor buitenlandse natuurlijke personen toestemming van de bevoegde instanties vereist. BG, CY, MT: nationaliteitsvereiste. DE: nationaliteitsvereiste; daarvan kan in bepaalde gevallen, bij wijze van uitzondering, in het belang van de volksgezondheid ontheffing worden verleend. DK: mits aan de ingezetenschapsvereiste is voldaan, kan voor maximaal 18 maanden beperkte toestemming voor het vervullen van een bepaalde functie worden gegeven. FR: nationaliteitsvereiste. Toegang is evenwel mogelijk binnen jaarlijks vastgestelde maxima. LV: buitenlanders die een medisch beroep willen uitoefenen, hebben toestemming nodig van de lokale volksgezondheidsinstanties; deze wordt gegeven naar gelang van de economische behoefte aan artsen en tandartsen in een bepaalde regio. PL: buitenlanders hebben een vergunning nodig voor het uitoefenen van een medisch beroep. Buitenlandse artsen hebben beperkt kiesrecht binnen de beroepsvereniging. PT: Ingezetenschap verplicht voor psychologen.
i) Dierenartsen (CPC 932)	BG, CY, DE, EE, EL, FR, HR, HU, MT, SI: nationaliteitsvereiste. CZ, SK: nationaliteitsvereiste en ingezetenschap verplicht. IT: ingezetenschap verplicht. PL: nationaliteitsvereiste. Buitenlanders kunnen een vergunning aanvragen om hun beroep uit te oefenen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
j) 1. Verloskundigen (deel van CPC 93191)	AT: om in Oostenrijk een beroepspraktijk op te zetten, moet de betrokkene het beroep voordien gedurende ten minste drie jaar hebben uitgeoefend. BE, LU: wat afgestudeerde stagiairs betreft, is voor buitenlandse natuurlijke personen toestemming van de bevoegde instanties vereist. CZ, CY, EE, RO, SK: voor buitenlandse natuurlijke personen is toestemming van de bevoegde instanties vereist. FR: nationaliteitsvereiste. Toegang is evenwel mogelijk binnen jaarlijks vastgestelde maxima. HU: Nationaliteitsvereiste. IT: ingezetenschap verplicht. LV: de economische behoefte wordt vastgesteld op basis van het totale aantal door de lokale volksgezondheidsinstanties erkende verloskundigen in een bepaalde regio. PL: nationaliteitsvereiste. Buitenlanders kunnen een vergunning aanvragen om hun beroep uit te oefenen.
j) 2. Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel (deel van CPC 93191)	AT: buitenlandse investeerders zijn uitsluitend in de volgende activiteiten toegelaten: verpleegkundigen, fysiotherapeuten, ergotherapeuten, logopedisten, diëtisten en voedingsdeskundigen. Om in Oostenrijk een beroepspraktijk op te zetten, moet de betrokkene het beroep voordien gedurende ten minste drie jaar hebben uitgeoefend. BE, FR, LU: wat afgestudeerde stagiairs betreft, is voor buitenlandse natuurlijke personen toestemming van de bevoegde instanties vereist. CY, CZ, EE, RO, SK: voor buitenlandse natuurlijke personen is toestemming vereist van de bevoegde instanties. HU: nationaliteitsvereiste. DK: mits aan de ingezetenschapsvereiste is voldaan, kan voor maximaal 18 maanden beperkte toestemming voor het vervullen van een bepaalde functie worden gegeven. CY, CZ, EL, IT: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd; het besluit is afhankelijk van regionale vacatures en tekorten. LV: de economische behoefte wordt vastgesteld op basis van het totale

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	aantal erkende verpleegkundigen in een bepaalde regio.
k) Detailhandel in geneesmiddelen en detailhandel in medische en orthopedische goederen (CPC 63211) en andere door apothekers verstrekte diensten ¹²⁵	FR: nationaliteitsvereiste. Binnen vastgestelde maxima kan evenwel toegang worden verleend aan onderdanen van derde landen, mits de dienstverlener een Franse graad in de farmacie bezit. DE, EL, SK: nationaliteitsvereiste. HU: nationaliteitsvereiste, behalve voor detailhandel in geneesmiddelen en detailhandel in medische en orthopedische goederen (CPC 63211). IT, PT: ingezetenschap verplicht.

¹²⁵

Het verstrekken van geneesmiddelen aan het grote publiek is, net als andere diensten, onderworpen aan de vergunnings- en kwalificatie-eisen en -procedures die in de lidstaten van de Europese Unie gelden. In de regel is deze activiteit aan apothekers voorbehouden. In een aantal lidstaten van de Europese Unie is alleen het verstrekken van geneesmiddelen op voorschrift aan apothekers voorbehouden.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
D. Exploitatie van en handel in onroerend goed ¹²⁶	
a) Van eigen of geleased onroerend goed (CPC 821)	FR, HU, IT, PT: ingezetenschap verplicht. LV, MT, SI: nationaliteitsvereiste.
b) Voor een vast bedrag of op contractbasis (CPC 822)	DK: ingezetenschap verplicht, tenzij het Deense agentschap voor handel en bedrijven ontheffing verleent. FR, HU, IT, PT: ingezetenschapsvereiste. LV, MT, SI: Nationaliteitsvereiste.
E. Verhuur/lease zonder bedieningspersoneel	
e) Consumentenartikelen (CPC 832)	EU: nationaliteitsvereiste voor afgestudeerde stagiairs. AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: nationaliteitsvereiste voor specialisten.
f) Telecommunicatieapparatuur (CPC 7541)	EU: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs.
F. Andere zakelijke diensten	
e) Technische testen en toetsen (CPC 8676)	IT, PT: ingezetenschap verplicht voor biologen en chemisch analisten.
f) Adviseurs en consultants in verband met landbouw, jacht en bosbouw (deel van CPC 881)	IT: ingezetenschap verplicht voor landbouwkundigen en "periti agrari".
j) 2. Beveiligingsdiensten (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 en CPC 87305)	BE: nationaliteitsvereiste en ingezetenschap verplicht voor leidinggevend personeel. BG, CY, CZ, EE, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: nationaliteitsvereiste en ingezetenschap verplicht. DK: nationaliteitsvereiste en ingezetenschap verplicht voor managers en voor bewaking van vliegvelden. ES, PT: nationaliteitsvereiste voor gespecialiseerd personeel. FR: nationaliteitsvereiste voor (algemeen) directeuren. IT: nationaliteits- en ingezetenschapsvereiste voor de noodzakelijke vergunning voor beveiligings- en bewakingsdiensten en waardetransporten.

¹²⁶

De betrokken dienst houdt verband met het beroep van makelaar in onroerend goed en heeft geen gevolgen voor de rechten van en/of beperkingen voor natuurlijke en rechtspersonen die onroerend goed kopen.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
k) Aanverwante wetenschappelijke en technische adviezen (CPC 8675)	BG: nationaliteitsvereiste voor specialisten. DE: nationaliteitsvereiste voor door de overheid aangestelde landmeters. FR: nationaliteitsvereiste voor landmeteractiviteiten in verband met het vaststellen van eigendomsrechten en wetgeving inzake grondbezit. IT, PT: ingezetenschap verplicht.
l) 1. Onderhoud en reparatie van schepen (deel van CPC 8868)	MT: nationaliteitsvereiste.
l) 2. Onderhoud en reparatie van spoorwagematerieel (deel van CPC 8868)	LV: nationaliteitsvereiste.
l) 3. Onderhoud en reparatie van auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en wegtransportmiddelen (CPC 6112, CPC 6122, deel van CPC 8867 en deel van CPC 8868)	EU: voor onderhoud en reparatie van auto's, motorfietsen en sneeuwscooters: nationaliteitsvereiste voor specialisten en afgestudeerde stagiairs.
l) 5. Onderhoud en reparatie van producten van metaal, machines (m.u.v. kantoormachines), toestellen (m.u.v. transportmiddelen en kantoortoestellen) en consumentenartikelen ¹²⁷ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 en CPC 8866)	EU: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs.
m) Reiniging van gebouwen (CPC 874)	CY, EE, HR, MT, PL, RO, SI: nationaliteitsvereiste voor specialisten.
n) Fotografie (CPC 875)	HR, LV: nationaliteitsvereiste voor gespecialiseerde fotografie. PL: nationaliteitsvereiste voor luchtfotografie.
p) Drukkerijen en uitgeverijen (CPC 88442)	HR: ingezetenschapsvereiste voor uitgevers. SE: ingezetenschapsvereiste voor de uitgever en de eigenaar van een uitgeverij of een drukkerij.

¹²⁷

Onderhoud en reparatie van transportmiddelen (CPC 6112, 6122, 8867 en CPC 8868) zijn opgenomen onder 6.F. l) 1 tot en met 6.F.l) 4. Onderhoud en reparatie van kantoormachines en -toestellen, inclusief computers, (CPC 845) zijn opgenomen onder 6.B. Diensten in verband met computers.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
r) 1. Vertalers en tolken (CPC 87905)	FI: ingezetenschapsvereiste voor beëdigde vertalers. DK: ingezetenschapsvereiste voor erkende vertalers en tolken, tenzij de Deense kamer van koophandel ontheffing verleent.
q) Organisatie van congressen (deel van CPC 87909)	SI: nationaliteitsvereiste.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
r) 3. Incassobureaus (CPC 87902)	BE, EL, IT: nationaliteitsvereiste.
r) 4. Kredietrapportage (CPC 87901)	BE, EL, IT: nationaliteitsvereiste.
r) 5. Vermenigvuldigen van teksten (CPC 87904) ¹²⁸	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs. LV: onderzoek naar de economische behoefte voor specialisten en nationaliteitsvereiste voor afgestudeerde stagiairs.
8. BOUWNIJVERHEID EN CIVIELTECHNISCHE DIENSTEN IN VERBAND DAARMEE (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 en CPC 518)	BG: buitenlandse specialisten moeten minstens twee jaar bouwervaring hebben.
9. HANDEL (m.u.v. de handel in wapens, munitie en oorlogsmaterieel)	
C. Detailhandel ¹²⁹	
c) Detailhandel in voedingsmiddelen (CPC 631)	FR: nationaliteitsvereiste voor tabakshandelaren ("buralistes").
10. ONDERWIJS (alleen indien particulier gefinancierd)	
A. Basisonderwijs (CPC 921)	FR: nationaliteitsvereiste. De bevoegde autoriteiten kunnen onderdanen van derde landen evenwel toestemming verlenen om een onderwijsinstelling op te richten en te besturen, alsook om les te geven. IT: nationaliteitsvereiste voor dienstverleners die staatsdiploma's mogen afgeven. EL: nationaliteitsvereiste voor leraren.
B. Voortgezet onderwijs	FR: nationaliteitsvereiste. De bevoegde autoriteiten kunnen onderdanen van derde landen evenwel toestemming verlenen om een

¹²⁸

Omvat geen drukkerijen, die onder CPC 88442 vallen en onder 6.F p) zijn opgenomen.

¹²⁹

Omvat niet onderhoud en reparatie, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.B. en 6.F.I).

Omvat geen detailhandel in energieproducten, die is opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.E en 18.F.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(CPC 922)	onderwijsinstelling op te richten en te besturen, alsook om les te geven. IT: nationaliteitsvereiste voor dienstverleners die staatsdiploma's mogen afgeven. EL: nationaliteitsvereiste voor leraren. LV: nationaliteitsvereiste voor voortgezet technisch en beroepsonderwijs voor gehandicapte leerlingen (CPC 9224).

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
C. Hoger onderwijs (CPC 923)	FR: nationaliteitsvereiste. De bevoegde autoriteiten kunnen onderdanen van derde landen evenwel toestemming verlenen om een onderwijsinstelling op te richten en te besturen, alsook om les te geven. CZ, SK: nationaliteitsvereiste voor hoger onderwijs, m.u.v. voor postsecundair technisch en beroepsonderwijs (CPC 92310). IT: nationaliteitsvereiste voor dienstverleners die staatsdiploma's mogen afgeven. DK: nationaliteitsvereiste voor hoogleraren.
12. FINANCIËLE DIENSTEN	
A. Verzekeringen en aanverwante diensten	AT: filialen moeten worden geleid door twee natuurlijke personen die ingezetene van Oostenrijk zijn. EE: voor directe verzekeringen mag het bestuursorgaan van een verzekeringsmaatschappij die is opgericht in de vorm van een naamloze vennootschap met buitenlandse kapitaalparticipatie, gedeeltelijk bestaan uit burgers van landen die geen lid zijn van de Europese Unie, maar dat slechts in evenredigheid met de buitenlandse participatie; bovendien mag niet meer dan de helft van de leden van de bestuursgroep buitenlander zijn. Het bestuurshoofd van een dochteronderneming of van een zelfstandige maatschappij moet permanent ingezetene van Estland zijn. ES: ingezetenschap verplicht en drie jaar ervaring voor actuarissen. HR: ingezetenschapsvereiste. IT: ingezetenschap verplicht voor actuarissen. FI: de algemeen directeuren en minstens één accountant van een verzekeringsonderneming moeten in de Europese Unie woonachtig zijn, tenzij door de bevoegde instanties ontheffing is verleend. De algemeen agent van buitenlandse verzekeringsmaatschappijen moet een ingezetene zijn van Finland, tenzij de onderneming haar hoofdkantoor in de Europese Unie heeft. PL: verplicht ingezetenschap voor verzekeringstussenpersonen
B. Bankdiensten en andere financiële diensten (m.u.v. verzekeringen)	BG: de uitvoerend directeuren en agenten moeten permanent ingezetene in Bulgarije zijn. FI: de algemeen directeuren en minstens één auditor van kredietinstellingen moeten in de Europese Unie woonachtig zijn, tenzij door de dienst financieel toezicht ontheffing is verleend. De makelaar (individuele persoon) op een derivatenbeurs moet in de Europese Unie woonachtig zijn. HR: ingezetenschap verplicht. De raad van bestuur geeft leiding aan de activiteiten van een kredietinstelling vanaf het grondgebied van de Republiek Kroatië. Minstens één lid van de raad van bestuur moet vloeiend Kroatisch spreken. IT: "promotori di servizi finanziari" (verkopers van financiële diensten) moeten ingezetene van een lidstaat van de Europese Unie zijn

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	LT: minstens één manager moet een burger van de Europese Unie zijn. PL: nationaliteitsvereiste voor minstens één bankdirecteur.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
13. GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING (alleen particulier gefinancierde diensten) A. Ziekenhuizen (CPC 9311) B. Ambulances (CPC 93192) C. Intramurale gezondheidszorg, andere dan verpleging in een ziekenhuis (CPC 93193) E. Maatschappelijke dienstverlening (CPC 933)	FR: bij de toekenning van de vergunning die vereist is om toegang te krijgen tot managementfuncties, wordt rekening gehouden met de beschikbaarheid van plaatselijke managers. LV: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd voor artsen, tandartsen, verloskundigen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel. PL: buitenlanders hebben een vergunning nodig voor het uitoefenen van een medisch beroep. Buitenlandse artsen hebben beperkt kiesrecht binnen de beroepsvereniging.
14. TOERISME EN DIENSTEN IN VERBAND MET REIZEN	
A. Hotels, restaurants en catering (CPC 641, CPC 642 en CPC 643) m.u.v. catering in de luchtvaart¹³⁰	BG: wanneer de overheid (de staat en/of gemeenten) meer dan vijftig procent van de aandelen van een Bulgaars bedrijf bezit, mag het aantal buitenlandse managers het aantal managers die Bulgaars onderdaan zijn niet overschrijden. HR: nationaliteitsvereiste voor gasten- en cateringdiensten in huishoudens en bij kleinschalige bedrijven op het platteland.
B. Reisbureaus en reisorganisatoren (inclusief reisleiders) (CPC 7471)	BG: wanneer de overheid (de staat en/of gemeenten) meer dan vijftig procent van de aandelen van een Bulgaars bedrijf bezit, mag het aantal buitenlandse managers het aantal Bulgaarse managers niet overschrijden.
C. Toeristengidsen (CPC 7472)	ES, FR, EL, HR, IT, PL, PT: nationaliteitsvereiste. ES, IT: Alleen plaatselijke organisaties of toeristengidsen mogen het beroep uitoefenen
15. CULTUUR, SPORT EN RECREATIE (andere dan audiovisuele diensten)	
A. Amusement (inclusief	FR: om toegang te krijgen tot managementfuncties geldt de

¹³⁰

Catering in de luchtvaart is opgenomen in HULPDIENTEN IN VERBAND MET VERVOER onder 17.D.a) Grondafhandelingsdiensten.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
theater, concerten, circussen en discotheken) (CPC 9619)	nationaliteitsvereiste wanneer een vergunning voor meer dan twee jaar vereist is.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
16. VERVOER	
A. Zeevaart	
a) Internationaal personenvervoer (CPC 7211 zonder nationale cabotage) b) Internationaal goederenvervoer (CPC 7212 zonder nationale cabotage) ¹³¹	EU: nationaliteitsvereiste voor scheepsbemanningen. AT: nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de algemeen directeuren.
D. Vervoer over de weg	
a) Personenvervoer (CPC 7121 en CPC 7122)	AT: nationaliteitsvereiste voor personen en aandeelhouders die gemachtigd zijn om een rechtspersoon of een partnerschap te vertegenwoordigen. DK, HR: nationaliteitsvereiste en ingezetenschap verplicht voor managers. BG, MT: nationaliteitsvereiste.
b) Goederenvervoer (CPC 7123, m.u.v. vervoer van post voor eigen rekening ¹³²).	AT: nationaliteitsvereiste voor personen en aandeelhouders die gemachtigd zijn om een rechtspersoon of een partnerschap te vertegenwoordigen. BG, MT: nationaliteitsvereiste. HR: nationaliteitsvereiste en ingezetenschap verplicht voor managers.
E. Vervoer van andere goederen dan brandstof, via pijpleidingen ¹³³ (CPC 7139)	AT: nationaliteitsvereiste voor algemeen directeuren.
17 HULPDIENTEN VOOR VERVOER ¹³⁴	

¹³¹ Omvat feedering en het verplaatsen van materiaal door internationale zeevervoerders tussen havens binnen dezelfde staat wanneer er geen inkomsten zijn.

¹³² Deel van CPC 71235, dat is opgenomen in COMMUNICATIE onder 7.A. Post- en koeriersdiensten.

¹³³ Het vervoer van brandstoffen via pijpleidingen is opgenomen in ENERGIEDIENTEN onder 18.B.

¹³⁴ Omvat niet onderhoud en reparatie van transportmiddelen, die zijn opgenomen in ZAKELIJKE DIENSTEN onder 6.F.1) 1 tot en met 6.F.1) 4.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
A. Hulpdiensten voor de zeevaart a) Behandeling van zeevracht b) Opslag (deel van CPC 742) c) In- en uitklaring d) Diensten in verband met de opslag van containers e) Diensten van scheepsagenten f) Maritieme expediteursdiensten	EU: nationaliteitsvereiste voor bemanningen van duw- en sleepboten en voor hulpdiensten voor de zeevaart. AT: nationaliteitsvereiste voor de meerderheid van de directie voor a), d), h), g), h) en i). BG, MT: nationaliteitsvereiste. DK: ingezetenschap verplicht voor in- en uitklaring. EL: nationaliteitsvereiste voor in- en uitklaring. IT: ingezetenschap verplicht voor "raccomandataro marittimo".

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
g) Verhuur van schepen met bemanning (CPC 7213) h) Duwen en slepen (CPC 7214) i) Ondersteunende diensten in verband met zeevaart (deel van CPC 745) j) Andere ondersteunende en hulpdiensten (deel van CPC 749)	
B. Hulpdiensten voor de binnenvaart e) Duwen en slepen (CPC 7224) f) Hulpdiensten voor de binnenvaart (deel van CPC 745)	EU: nationaliteitsvereiste voor bemanningen.
C. Ondersteunende diensten voor vervoer over de weg d) Verhuur van vrachtauto's met chauffeur (CPC 7124) c) In- en uitklaring	AT: nationaliteitsvereiste voor personen en aandeelhouders die gemachtigd zijn om een rechtspersoon of een vennootschap voor de verhuur van vrachtauto's met chauffeur te vertegenwoordigen. BG, MT: nationaliteitsvereiste. DK: ingezetenschap verplicht voor in- en uitklaring. EL: nationaliteitsvereiste voor in- en uitklaring. PL: nationale beperkingen ten aanzien van directe vertegenwoordiging bij in- en uitklaring: directe vertegenwoordiging kan alleen geschieden door douane-expediteurs die hun verblijfplaats in de Europese Unie hebben. FR: niet geconsolideerd tenzij volledige wederkerigheid is gewaarborgd. NL: of natuurlijke dan wel rechtspersonen worden toegelaten als douane-expediteurs staat ter discretionaire beoordeling van de inspecteur, zoals bepaald in artikel 1, leden 3 en 9, van de Algemene douanewet. Toelating wordt geweigerd indien de aanvrager in de laatstverlopen vijf jaren wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld. Douane-expediteurs die niet in Nederland wonen of zijn gevestigd, zijn gehouden in Nederland woonplaats te kiezen of een vaste inrichting op te richten alvorens zij werkzaamheden als toegelaten douane-expediteur gaan verrichten

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
D. Hulpdiensten voor vervoer per spoor¹³⁵ c) In- en uitklaring	BG, MT: nationaliteitsvereiste. DK: ingezetenschap verplicht voor in- en uitklaring. EL: nationaliteitsvereiste voor in- en uitklaring. PL: nationale beperkingen ten aanzien van directe vertegenwoordiging bij in- en uitklaring; directe vertegenwoordiging kan alleen geschieden door douane-expediteurs die hun verblijfplaats in de Europese Unie hebben. FR: niet geconsolideerd tenzij volledige wederkerigheid is gewaarborgd. NL: of natuurlijke dan wel rechtspersonen worden toegelaten als douane-expediteurs staat ter discretionaire beoordeling van de inspecteur, zoals bepaald in artikel 1, leden 3 en 9, van de Algemene douanewet. Toelating wordt geweigerd indien de aanvrager in de laatstverlopen vijf jaren wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld. Douane-expediteurs die niet in Nederland wonen of zijn gevestigd, zijn gehouden in Nederland woonplaats te kiezen of een vaste inrichting op te richten alvorens zij werkzaamheden als toegelaten douane-expediteur gaan verrichten.
E. Hulpdiensten voor de luchtvaart c) In- en uitklaring	BG, MT: nationaliteitsvereiste. DK: ingezetenschap verplicht voor in- en uitklaring. EL: nationaliteitsvereiste voor in- en uitklaring. PL: nationale beperkingen ten aanzien van directe vertegenwoordiging bij in- en uitklaring; directe vertegenwoordiging kan alleen geschieden door douane-expediteurs die hun verblijfplaats in de Europese Unie hebben. FR: niet geconsolideerd tenzij volledige wederkerigheid is gewaarborgd. NL: of natuurlijke dan wel rechtspersonen worden toegelaten als douane-expediteurs staat ter discretionaire beoordeling van de inspecteur, zoals bepaald in artikel 1, leden 3 en 9, van de Algemene douanewet. Toelating wordt geweigerd indien de aanvrager in de laatstverlopen vijf jaren wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld. Douane-expediteurs die niet in Nederland wonen of zijn gevestigd, zijn gehouden in Nederland woonplaats te kiezen of een vaste inrichting op te richten alvorens zij werkzaamheden als toegelaten douane-expediteur gaan verrichten

¹³⁵

De horizontale beperking inzake openbare nutsbedrijven is van toepassing op diensten waarvoor de openbare ruimte moet worden gebruikt.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
F. Hulpdiensten voor vervoer van andere goederen dan brandstof via pijpleidingen ¹³⁶ a) Opslag van andere goederen dan brandstof, vervoerd via pijpleidingen (deel van CPC 742)	AT: nationaliteitsvereiste voor algemeen directeuren.
18. ENERGIEDIENSTEN	
A. Diensten in verband met de mijnbouw (CPC 883) ¹³⁷	SK: ingezetenschap verplicht.
19. OVERIGE DIENSTEN, NIET ELDERS INGEDEELD	
a) Wassen, reinigen en verven (CPC 9701)	EU: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs.
b) Haarverzorging (CPC 97021)	BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs. AT: nationaliteitsvereiste voor afgestudeerde stagiairs.

¹³⁶ Hulpdiensten voor het vervoer van brandstoffen via pijpleidingen zijn opgenomen in ENERGIEDIENSTEN onder 18.C.

¹³⁷ Omvat de volgende diensten verleend voor een vast bedrag of op contractbasis: adviseurs en consultants met betrekking tot de mijnbouw, het exploitatierijp maken van terreinen, het installeren van booruitrusting aan land, boren, boorkronen, bekledingsbuizen en exploitatiebuizen, modder-engineering en bevoorrading, controle van vaste stoffen, vissen en speciale operaties in de boorput, geologie van de bronnen en boorcontrole, het nemen van bodemonsters door middel van boren, het testen van bronnen, kabels, bevoorrading met en gebruik van opvulvloeistoffen (pekkel), bevoorrading met en installatie van opvulinrichtingen, cementeren (pompen onder druk), stimulatie (breken, verzuren en pompen onder druk), nazicht en herstel van bronnen, het opvullen en het uit gebruik nemen van bronnen.
Omvat niet de directe toegang tot of de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen.
Omvat niet het exploitatierijp maken van terreinen voor de winning van andere grondstoffen dan aardolie en gas (CPC 5115), dat is opgenomen onder 8. BOUWNIJVERHEID.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
c) Cosmetische behandeling, manicure en pedicure (CPC 97022)	BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs. AT: nationaliteitsvereiste voor afgestudeerde stagiairs.
d) Overige schoonheidsverzorging n.e.g. (CPC 97029)	BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE, UK: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs. AT: nationaliteitsvereiste voor afgestudeerde stagiairs.
Diensten van kuuroorden en niet-therapeutische massages, voor zover die met het oog op ontspanning en lichamelijk welzijn en niet voor medische of revalidatiedoeleinden worden verstrekt ¹³⁸ (CPC ver. 1.0 97230)	EU: nationaliteitsvereiste voor specialisten en voor afgestudeerde stagiairs.

"

¹³⁸ Therapeutische massages en thermale kuren vallen onder 6.A.h) Artsen en tandartsen, 6.A.j) 2 Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel, en 13.A en 13.C Gezondheidszorg.

BIJLAGE VI

(Deel B van Aanhangsel 2 van bijlage IX bij de overeenkomst als bedoeld in artikel 126 en in artikel 127 van de overeenkomst)

VOORBEHOUDEN BETREFFENDE DE TIJDELIJKE AANWEZIGHEID VAN NATUURLIJKE PERSONEN VOOR ZAKEN

AANHANGSEL 2

VOORBEHOUDEN BETREFFENDE DIENSTVERLENERS OP CONTRACTBASIS EN BEOEFENAARS VAN EEN VRIJ BEROEP

(bedoeld in artikel 126 en artikel 127 van deze overeenkomst)

DEEL B

EU

Er worden de volgende afkortingen gebruikt:

AT	Oostenrijk
BE	België
BG	Bulgarije
CY	Cyprus
CZ	Tsjechië
DE	Duitsland
DK	Denemarken
ES	Spanje
EE	Estland
EU	De Europese Unie, met inbegrip van al haar lidstaten
FI	Finland
FR	Frankrijk
EL	Griekenland
HR	Kroatië
HU	Hongarije
IE	Ierland
IT	Italië
LV	Letland
LT	Litouwen
LU	Luxemburg
MT	Malta
NL	Nederland
PL	Polen

PT	Portugal
RO	Roemenië
SK	Slowakije
SI	Slovenië
SE	Zweden
UK	Verenigd Koninkrijk

1. Onderstaande lijst van voorbehouden bevat de door de EU overeenkomstig artikel 126, leden 2 en 3, en artikel 127, leden 2 en 3, van deze overeenkomst geliberaliseerde dienstensectoren en de specifieke discriminerende beperkingen die daarop van toepassing zijn.

De lijsten bevatten de volgende elementen:

- a) een eerste kolom, waarin de sector of subsector wordt vermeld waarop beperkingen van toepassing zijn; en
- b) een tweede kolom, waarin de toepasselijke beperkingen worden beschreven.

Wanneer buiten de beperkingen die in titel IV van deze overeenkomst zijn opgenomen geen specifieke beperkingen van toepassing zijn op zowel dienstverleners op contractbasis (DC's) als beoefenaars van een vrij beroep (BVB's), is de vermelding "geen" opgenomen naast de naam van de betrokken lidstaat/-lidstaten van de Europese Unie.

2. Voor de vaststelling van de afzonderlijke sectoren en subsectoren wordt onder "CPC" verstaan de "Central Products Classification" zoals vastgesteld in de "Statistical Papers Series M, No 77, CPC prov, 1991" van het Bureau voor de statistiek van de Verenigde Naties.
3. Onderstaande lijst bevat geen maatregelen met betrekking tot kwalificatievereisten en -procedures, technische normen, vergunningsvereisten en -procedures, en maatregelen inzake werkgelegenheids-, arbeids- en socialezekerheidsvoorwaarden die geen discriminerende beperking vormen in de zin van artikel 126, leden 2 en 3, en artikel 127, leden 2 en 3, van deze overeenkomst. Deze maatregelen (zoals een vergunningsverplichting, verplichte erkenning van kwalificaties in gereguleerde sectoren, verplichting om specifieke examens (inclusief taalexamen) af te leggen, verplichting om een wettelijke verblijfplaats te hebben waar de activiteit wordt uitgeoefend, verplichting om nationale regelgeving en praktijken inzake minimumlonen en collectieve loonovereenkomsten in het gastland na te leven zijn steeds van toepassing op dienstverleners op contractbasis en beoefenaars van een vrij beroep van een andere partij, ook al zijn zij niet in de lijst zijn opgenomen.
4. In overeenstemming met artikel 107, lid 3, van deze overeenkomst bevat onderstaande lijst geen maatregelen betreffende door de partijen verleende subsidies.
5. Alle verplichtingen in de wet- en regelgeving van de EU en haar lidstaten aangaande binnenkomst, verblijf, arbeid en sociale zekerheid, met inbegrip van regelingen betreffende verblijfsduur, minimumloon en collectieve loonovereenkomsten, blijven van toepassing, ook al zijn deze niet in onderstaande lijst opgenomen.
6. Onderstaande lijst doet geen afbreuk aan overheidsmonopolies en exclusieve rechten zoals beschreven in de lijst van verbintenissen inzake vestiging.

7. In sectoren waar onderzoek naar de economische behoefte wordt gedaan, is het belangrijkste criterium de beoordeling van de desbetreffende marktsituatie in de lidstaat van de Europese Unie of de regio waar de dienst zal worden verleend, onder meer met betrekking tot het aantal bestaande dienstverleners en de gevolgen voor die dienstverleners.
8. De uit deze lijst van voorbehouden voortvloeiende rechten en verplichtingen hebben geen directe werking, zodat er voor individuele natuurlijke of rechtspersonen niet rechtstreeks rechten uit voortvloeien.
9. Verbintenissen inzake dienstverleners op contractbasis (DC's) en beoefenaars van een vrij beroep (BVB's) zijn niet van toepassing in gevallen waarin het de bedoeling of het gevolg van hun tijdelijke aanwezigheid is, in te grijpen in arbeids- of managementgeschillen of -onderhandelingen, dan wel het resultaat van dergelijke geschillen of onderhandelingen op andere wijze te beïnvloeden.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
ALLE SECTOREN ¹³⁹	Overgangstermijnen BG en RO: verbintenissen treden met ingang van 1 januari 2014 in werking. AT, BE, DE, DK, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LU, NL, PT, SE, UK: geen. Erkenning EU: de richtlijnen van de Europese Unie betreffende de wederzijdse erkenning van diploma's zijn uitsluitend van toepassing op onderdanen van lidstaten van de Europese Unie. Het recht om in de ene lidstaat van de Europese Unie een gereguleerd beroep uit te oefenen, geeft niet het recht tot uitoefening van dat beroep in een andere lidstaat van de Europese Unie¹⁴⁰.
Rechtskundig advies met betrekking tot internationaal publiekrecht en buitenlands recht (d.w.z. recht van derde landen) (deel van CPC 861) ¹⁴¹	AT, CY, DE, EE, IE, LU, NL, SE, UK: geen ES, IT, HR, EL, PL: voor BVB's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. LV: voor DC's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. BG, CZ, DK, FI, HU, LT, MT, PT, RO, SI, SK: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. DK: alleen juristen met een Deense vergunning ter zake mogen juridisch advies verstrekken. Om een Deense vergunning te verkrijgen, moet een juridisch examen worden afgelegd. FR: volledige (vereenvoudigde) toegang tot de balie via een bekwaamheidstest is vereist. HR: voor de volledige toelating tot de balie, die vereist is voor rechtskundige vertegenwoordiging, geldt een nationaliteitsvereiste.
Boekhouders	CY, DE, EE, ES, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE, UK: Geen.

¹³⁹ Opmerking met het oog op de transparantie voor BE: waar van toepassing, is het bedoelde jaarloon momenteel (maart 2007) vastgesteld op 33 677 EUR.

¹⁴⁰ De kwalificaties van onderdanen van derde landen kunnen slechts in de hele EU worden erkend als er in het kader van artikel 129 van de overeenkomst een overeenkomst inzake wederzijdse erkenning wordt gesloten.

¹⁴¹ Voor het verlenen van deze diensten gelden, net als voor het verlenen van andere diensten, in de lidstaten van de Europese Unie toepasselijke vergunningsvereisten en -procedures. Deze kunnen onder meer de vorm aannemen van de naleving van plaatselijke beroepscode, gebruik van de titel uit het eigen land (tenzij erkenning met de titel in het gastland werd verkregen), vereisten in verband met verzekeringen, gewone registratie bij de balie van het gastland of een vereenvoudigde toegang tot de balie van het gastland via een bekwaamheidstest en een wettelijk of professioneel domicilie in het gastland.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
(CPC 86212 andere dan accountants, CPC 86213, CPC 86219 en CPC 86220)	AT: de werkgever moet lid zijn van de betreffende beroepsvereniging in het land van herkomst (als een dergelijke vereniging bestaat). BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. FR: vergunningsverplichting. BG, CZ, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
Belastingconsulenten (CPC 863) ¹⁴²	CY, DE, EE, ES, FR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE, UK: geen. AT: de werkgever moet lid zijn van de betreffende beroepsvereniging in het land van herkomst (als een dergelijke vereniging bestaat); nationaliteitsvereiste voor vertegenwoordiging bij bevoegde autoriteiten. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. BG, CZ, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte. PT: niet geconsolideerd. HR, HU: ingezetenschap verplicht.
Architecten en stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten (CPC 8671 en CPC 8674)	CY, EE, EL, FR, IE, LU, MT, NL, SI, SE, UK: geen. ES, HR, IT, PL: voor BVB's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. LV: voor DC's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. FI: natuurlijke personen moeten aantonen dat zij over speciale kennis beschikken die relevant is voor de verleende dienst. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wetten en regelgeving vastgestelde bedrag. DK: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor verblijven van DC's tot maximaal drie maanden. BG, CZ, DE, FI, HU, LT, PT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte. AT: uitsluitend planning, waar: onderzoek naar de economische behoefte. HR, HU: ingezetenschap verplicht.
Ingenieurs en Ingenieurs: geïntegreerde diensten (CPC 8672 en CPC 8673)	CY, EE, EL, FR, IE, LU, MT, NL, SI, SE, UK: geen. ES, HR, IT, PL, PT: voor BVB's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. LV: voor DC's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. FI: natuurlijke personen moeten aantonen dat zij over speciale kennis beschikken die relevant is voor de verleende dienst. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan

¹⁴²

Omvat niet rechtskundig advies en rechtskundige vertegenwoordiging in belastingaangelegenheden, die zijn opgenomen onder Rechtskundig advies met betrekking tot internationaal publiekrecht en buitenlands recht.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. DK: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor verblijven van DC's tot maximaal drie maanden. BG, CZ, DE, FI, HU, LT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte. AT: uitsluitend planning, waar: onderzoek naar de economische behoefte. HR, HU: ingezetenschap verplicht.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
Artsen (psychologen daaronder begrepen) en tandartsen (CPC 9312 en deel van CPC 85201)	SE: geen. CY, CZ, DE, DK, EE, ES ¹⁴³ , IE, IT, LU, MT, NL, PL, RO, SI: onderzoek naar de economische behoefte. AT: niet geconsolideerd, behalve voor psychologen en tandartsen, waar: onderzoek naar de economische behoefte. BE, BG, EL, FI, FR, HU, LT, LV, PT, SK, UK: niet geconsolideerd.
Dierenartsen (CPC 932)	SE: geen. BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES ¹⁴⁴ , FI, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, RO, SI: onderzoek naar de economische behoefte. AT, BG, FR, HR, HU, LV, PT, SK, UK: niet geconsolideerd.
Verloskundigen (deel van CPC 93191)	SE: geen. AT, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, RO, SI: onderzoek naar de economische behoefte. BE, BG, FI, FR, HU, PT, SK, UK: niet geconsolideerd.
Verpleegkundigen, fysiotherapeuten en paramedisch personeel (deel van CPC 93191)	SE: geen. AT, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, IE, IT, LT, LV, LU, MT, NL, PL, RO, SI: onderzoek naar de economische behoefte. BE, BG, FI, FR, HU, PT, SK, UK: niet geconsolideerd.
Diensten in verband met computers (CPC 84)	CY, DE, EE, EL, FR, IE, LU, MT, NL, SI, SE: geen. ES, IT, PL: voor BVB's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. LV: voor DC's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. DK: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor verblijven van DC's tot maximaal drie maanden. AT, BG, CZ, FI, HU, LT, RO, PT, SK, UK: onderzoek naar de economische behoefte. HR: voor DC's geldt een ingezetensvereiste. Niet geconsolideerd voor BVB's
Markt- en opinieonderzoek (CPC 864)	CY, DE, EE, FR, IE, LU, NL, SE, UK: geen. ES, HR, IT, PL: voor BVB's wordt een onderzoek naar de

¹⁴³ Voor medische diensten (met inbegrip van psychologen) en tandheelkundige diensten (CPC 9312 en deel van CPC 85201) en enkel wat Spanje aangaat, is voor Colombia geen onderzoek naar de economische behoefte van toepassing.

¹⁴⁴ Voor diergeneeskundige diensten (CPC 932) en enkel wat Spanje aangaat, is voor Colombia geen onderzoek naar de economische behoefte van toepassing.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	economische behoefte uitgevoerd. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. AT, BG, CZ, DK, EL, FI, LT, LV, MT, RO, SI, SK: onderzoek naar de economische behoefte. LT, PT: niet geconsolideerd voor opinieonderzoek (CPC 86402). HU: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor opinieonderzoek (CPC 86402), waar: niet geconsolideerd.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
Advies op het gebied van bedrijfsbeheer (CPC 865)	CY, DE, EE, EL, FR, IE, LV, LU, MT, NL, SI, SE, UK: geen. ES, HR, IT, PL, PT: voor BVB's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. DK: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor verblijven van DC's tot maximaal drie maanden. AT, BG, CZ, FI, HU, LT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte.
Diensten in verband met advies op het gebied van bedrijfsbeheer (CPC 866)	CY, DE, EE, EL, FR, IE, LV, LU, MT, NL, SI, SE, UK: geen. ES, HR, IT, PL, PT: voor BVB's wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. DK: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor verblijven van DC's tot maximaal drie maanden. AT, BG, CZ, FI, LT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte. HU: onderzoek naar de economische behoefte, behalve voor arbitrage en bemiddeling (CPC 86602), waar: niet geconsolideerd.
Onderhoud en reparatie van schepen (deel van CPC 8868)	CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, NL, PL, PT, SK, SI, SE: geen. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, MT, RO, UK: onderzoek naar de economische behoefte.
Onderhoud en reparatie van spoorwagematerieel (deel van CPC 8868)	CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: geen. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte.
Onderhoud en reparatie van auto's, motorfietsen, sneeuwscooters en wegtransportmiddelen (CPC 6112, CPC 6122, deel van CPC 8867 en deel van CPC 8868)	CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, NL, PL, PT, SI, SE: Geen. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, MT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
	UK: onderzoek naar de economische behoefte voor onderhoud en reparatie van auto's, motorfietsen en sneeuwscooters (CPC 6112, CPC 6122 en deel van CPC 8867).
Onderhoud en reparatie van luchtvaartuigen en delen daarvan (deel van CPC 8868)	CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: geen. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte.

Sector of subsector	Omschrijving van voorbehouden
Onderhoud en reparatie van producten van metaal, machines (behalve kantoormachines), toestellen (behalve transportmiddelen en kantoortoestellen) en consumentenartikelen ¹⁴⁵ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 en CPC 8866)	CY, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE, UK: Geen. BE: er wordt een onderzoek naar de economische behoefte uitgevoerd, behalve voor DC's wanneer het jaarloon hoger ligt dan het bij de desbetreffende wet- en regelgeving vastgestelde bedrag. AT, BG, CZ, DE, DK, FI, HU, IE, LT, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte.
Ontwerpdiensten	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. ES: geen voor DC's, niet geconsolideerd voor BVB's.
Chemische techniek, geneesmiddelen, fotochemie	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. ES, IT, geen voor DC's, niet geconsolideerd voor BVB's,
Cosmeticatechnologie	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. ES: geen voor DC's, niet geconsolideerd voor BVB's.
Gespecialiseerde diensten op het gebied van technologie, diensten van ingenieurs, marketing en verkoop voor de automobielsector.	AT, BE, BG, CY, CZ, ES, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. IT: geen voor DC's, onderzoek naar de economische behoefte voor BVB's.
Commercieel design en marketing voor de modetextielindustrie, kleding, schoeisel en aanverwante artikelen	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI, UK: niet geconsolideerd. ES: geen voor DC's, niet geconsolideerd voor BVB's.
Vertalers en tolken (CPC 87905, behalve officiële of beëdigde activiteiten)	CY, EE, FR, LU, LV, MT, NL, PT, SI, SE, UK: Geen. AT, BE, BG, CZ, DE, DK, ES, EL, FI, HU, IE, IT, LT, PL, RO, SK: onderzoek naar de economische behoefte. HR: niet geconsolideerd voor BVB's.

"

¹⁴⁵ Onderhoud en reparatie van kantoormachines en -toestellen, inclusief computers, (CPC 845) zijn opgenomen onder Diensten in verband met computers.

BIJLAGE VII

(Bijlage X bij de in overeenkomst als bedoeld in artikel 130 van de overeenkomst)

"INFORMATIEPUNTEN TEN AANZIEN VAN HANDEL IN DIENSTEN, VESTIGING EN ELEKTRONISCHE HANDEL

(bedoeld in artikel 130 van deze overeenkomst)

COLOMBIA

Ministerio de Comercio Exterior y Turismo (ministerie van Handel, industrie
en toerisme)

Calle 28 no 13A 15.

Bogotá

COLOMBIA

Tel. + +57 1.606 76 76 (toestel 1316)

Fax +57 1 2410479

EU

EUROPESE UNIE

Europese Commissie – DG Handel

Eenheid Diensten en investering

Wetstraat 170

1000 Brussel

België

E-mail: TRADE-GATS-CONTACT-POINTS@ec.europa.eu

OOSTENRIJK

Federal Ministry of Economics and Labour

Department for Multilateral Trade Policy - C2/11

Stubenring 1

A-1011 Vienna

Oostenrijk

Tel. ++ 43 1 711 00 (toestel 6915/5946)

Fax ++ 43 1 718 05 08

E-mail: post@C211.bmwa.gv.at

BELGIË	Federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie Middenstand en Energie Algemene directie Economisch potentieel (Federal Public Service Economy, SMEs, Self-employed and Energy Directorate – General Economic Potential) Vooruitgangstraat 50 1210 Brussel België Tel. +32 2 277 51 11 Fax +32 2 277 53 11 E-mail: info-gats@economie.fgov.be
BULGARIJE	Foreign Economic Policy Directorate Ministry of Economy and Energy Alexander batenberg Str., 12 1000 Sofia Bulgarije Tel. +359 2 940 77 61 / +359 2 940 77 93 Fax + 359 2 981 49 15 E-mail: wto.bulgaria@mee.government.bg
KROATIË	State Office for Trade Policy Gajeva 4, Zagreb Kroatië Tel. +01-6444-600 Fax +01 -6444 -601 E-mail: info@dutp.hr
CYPRUS	Permanent Secretary Planning Bureau Apellis and Nirvana corner 1409 Nicosia Cyprus Tel. +357 22 406 801 / + 357 22 406 852 Fax + 357 22 666 810 E-mail: planning@cytanet.com.cy maria.philippou@planning.gov.cy
TSJECHIË	Ministry of Industry and Trade

Department of Multilateral and EU Common Trade Policy
Politických vězňů 20
Praha 1
Tsjechië
Tel. +420 2 2485 2012
Fax + 420 2 2485 2656
E-mail: brennerova@mpo.cz

DENEMARKEN	Ministry of Foreign Affairs International Trade Policy and Business Asiatisk Plads 2 DK-1448 Copenhagen K Denemarken Tel. + 45 3392 0000 Fax + 45 3254 0533 E-mail: eir@um.dk
ESTLAND	Ministry of Economic Affairs and Communications 11 Harju street 15072 Tallinn Estland Tel. +372 639 7654 / +372 625 6360 Fax + 372 631 3660 E-mail: services@mkm.ee
FINLAND	Ministry for Foreign Affairs Department for External Economic Relations Unit for the EU Common Commercial Policy PO Box 176 00161 Helsinki Finland Tel. +358 -9 1605 5528 Fax +358 -9 1605 5599

FRANKRIJK

Ministère de l'Economie, des Finances et de l'Emploi
Direction générale du Trésor et de la Politique économique (DGTPE)
Service des Affaires multilatérales et du développement
Sous Direction Politique commerciale et Investissement
Bureau Services, Investissements et Propriété intellectuelle
(Ministry of Economy, Finance and Employment
Directorate General of Treasury and Economic Policy (DGTPE)
Multilateral Affairs and Development Department
Sub Directorate for Trade Policy and Investment
Office of Services, Investment and Intellectual Property)
139 rue de Bercy (Télédoc 233)
75572 Paris Cedex 12
Frankrijk
Tel. +33 1 44 87 20 30
Fax +33 1 53 18 96 55

Secrétariat général des affaires européennes
(Secretariat General for European Affairs)
2, boulevard Diderot
75572 Paris Cedex 12
Tel. +33 1 44 87 10 13
Fax +33 1 44 87 12 61

DUITSLAND

German Office for Foreign Trade - bfai
Agrippastrasse 87-93
50676 Köln
Duitsland
Tel. + 49221 2057 345
Fax + 49221 2057 262
E-mail: zoll@bfai.de

GRIEKENLAND

Ministry of Economy and Finance
Directorate for Foreign Trade Policy
1 Kornarou Str.
10563 Athens
Griekenland
Tel. + 30 210 3286121 3286126
Fax + 30 210 3286179

HONGARIJE

Ministry of Economy and Transport
Trade Policy Department
Honvéd utca 13-15.
1055 Budapest
Hongarije
Tel. +361 336 7715
Fax +361 336 7559
E-mail: kereskedelempolitika@gkm.gov.hu

IERLAND

Department of Enterprise, Trade and Employment
International Trade Section (WTO)
Earlsfort Centre
Hatch St.
Dublin 2
Ierland
Tel.+353 16312533
Fax +353 16312561

ITALIË

Ministero degli Affari Esteri
(Ministry of Foreign Affairs)
Piazzale della Farnesina, 1
00194 ROMA
Italië

General Directorate for the Multilateral Economic and Financial
Cooperation

WTO Coordination Office

Tel. +39 06 3691 4353

Fax +39 06 3242 482

E-mail: dgce.omc@esteri.it

Directoraat-generaal voor de Europese integratie

Kantoor II — de externe betrekkingen van de EU

Tel. +39 06 3691 2740

Fax +39 06 3691 6703

E-mail: dgie2@esteri.it

Ministero Attività Produttive

Area per l'internazionalizzazione

(Ministry of Productive Activities

Area for Internationalisation)

Viale Boston, 25

00144 Rome

Italië

General Directorate for Commercial Policy

Division V

Tel. +39 06 5993 2589

Fax +39 06 5993 2149

E-mail: polcom5@mincomes.it

LETLAND	WTO Division Foreign Economic Relations and Trade Policy Department Ministry of Economics Brivibas Str. 55 Riga, LV 1519 Letland Tel. +371 67 013 008 Fax +371 67 280 882 E-mail: pto@em.gov.lv
LITOUWEN	Division of International Economic Organisations, Ministry of Foreign Affairs J. Tumo Vaizganto 2 2600 Vilnius Litouwen Tel. +370 52 362 594/ + 370 52 362 598 Fax + 370 52 362 586 E-mail: teo.ed@urm.lt
LUXEMBURG	Ministère des Affaires Etrangères Direction des Relations économiques internationales (Ministry of Foreign Affairs Directorate of International Economic Relations) 6, rue de athénée 'ancien L L-1144 Luxemburg Luxemburg Tel. + 352 478 2355 Fax + 352 22 20 48
MALTA	Director International Economic Relations Directorate Economic Policy Division Ministry of Finance St. Calcedonius Square Floriana CMR 02 Malta Tel. +356 21 249 359

Fax +356 21 249 355

E-mail: epd@gov.mt

joseph.bugeja@gov.mt

NEDERLAND

Ministry of Economic Affairs
Directorate-General for Foreign Economic Relations
Trade Policy & Globalisation (ALP: N/101)
P.O. Box 20101
2500 EE Den Haag
Nederland
Tel. +31 70 379 6451 / +31 70 379 6250
Fax +31 70 379 7221
E-mail: M.F.T.RiemsлагBaas@MinEZ.nl

POLEN

Ministry of Economy
Department of Trade Policy
Ul. Żurawia 4a
00-507 Warsaw
Polen
Tel. +48 22 693 4826 / +48 22 693 4856 / +48 22 693 4808
Fax + 48 22 693 4018
E-mail: joanna.bek@mg.gov.pl

Portugal

Ministry of Economy
ICEP Portugal
Market Intelligence Unit
Av. 5 de Outubro, 101
1050-051 Lisbon
Portugal
Tel. ++ 351 21 790 95 00
Fax ++ 351 21 790 95 81
E-mail: informação@icep.pt

Ministry of Foreign Affairs
General Directorate for Community Affairs (DGAC)
R da Cova da Moura 1
1350-11 Lisbon
Portugal
Tel. ++ 351 21 393 55 00
Fax ++ 351 21 395 45 40

ROEMENIË	Ministry for SMEs, Trade, Tourism and Liberal Professions Department of Foreign Trade Str. Ion Campineanu nr. 16 Sector 1 Bucharest Roemenië Telefoon en fax ++ 41 22 401 05 58 Contactpersoon: Mw. Natalia SCHINK Hoofd van eenheid
SLOWAKIJE	(Ministerie van Economische Zaken van de Republiek Litouwen) Trade and Consumer Protection Directorate Trade Policy Department Mierová 19 827 15 Bratislava 212 Slowakije Tel. + 421 -2 4854 7110 Fax + 421 -2 4854 3116
SLOVENIË	Ministry of Economy of the Republic of Slovenia Mr. Dimitrij Grčar Head of Multilateral Division Kotnikova 5 1000 Ljubljana Slovenië Tel +386 1 478 35 42/ +386 1 478 35 53 Fax +386 1 478 36 11 E-mail: dimitrij.grcar@gov.si Website: www.mg-rs.si
SPANJE	Ministerio de Industria, Turismo y Comercio Secretaría de Estado de Turismo y Comercio Secretaría General de Comercio Exterior Subdirección General de Comercio Internacional de Servicios (Ministry of Industry, Tourism and Trade State Secretariat for Tourism and Trade General Secretariat of Foreign Trade Sub-General Directorate of International Trade in Services) Paseo de la Castellana 162

28046 Madrid

Spanje

Tel. +34 91 349 3781

Fax +34 91 349 5226)

E-mail: sgcominser.ssc@mcx.es

ZWEDEN

National Board of Trade
Global Trade Department
Box 6803
113 86 Stockholm
Zweden
Tel. +46 8 690 4800
Fax +46 8 30 6759
E-mail: registrator@kommers.se
Website: <http://www.kommers.se>

Ministry for Foreign Affairs
Department: UD-IH
103 39 Stockholm
Zweden
Tel. + 46 0 8 405 10 00
Fax + 46 0 8723 11 76
E-mail: registrator@foreign.ministry.se
Website: <http://www.sweden.gov.se/>

VERENIGD
KONINKRIJK

Department for Business Enterprise & Regulatory Reform
Trade Policy Unit
Bay 4127
1 Victoria Street
London
SW1H 0ET
Engeland
Verenigd Koninkrijk
Tel. + 4420 7215 5922
Fax + 4420 7215 2235
E-mail: A133servicesEWT@berr.gsi.gov.uk
Website: www.berr.gov.uk/europeantrade/key-trade-issues-gats/page22732/html

PERU

Ministerio de Comercio Exterior y Turismo (Ministry of Foreign Trade and Tourism)
General Secretariat of Foreign Trade
Calle Uno Oeste Urb nr. 50. Córpac, San Isidro
Lima 27
Peruú
Tel. +51 1 5136119

Fax +51 1 5136100, toestel 1265

E-mail: servicios@mincetur.gob.pe

BIJLAGE VIII

(Sectie B van Aanhangsel 1 van bijlage XII bij de overeenkomst)
TOEPASSINGSGEBIED INZAKE OVERHEIDSOPDRACHTEN

Op te nemen in subsectie 1, centrale-overheidsdiensten:

"Kroatië

- Croatian Parliament;
- President of the Republic of Croatia;
- Office of the President of the Republic of Croatia;
- Office of the President of the Republic of Croatia after the expiry of the term of office;
- Government of the Republic of Croatia;
- Offices of the Government of the Republic of Croatia;
- Ministry of Economy
- Ministry of Regional Development and EU Funds
- Ministry of Finance
- Ministry of Defence
- Ministry of Foreign and European Affairs
- Ministry of the Interior
- Ministry of Justice
- Ministry of Public Administration
- Ministry of Entrepreneurship and Crafts
- Ministry of Labour and Pension System
- Ministry of Maritime Affairs, Transport and Infrastructure
- Ministry of Agriculture
- Ministry of Tourism
- Ministry of Environmental and Nature Protection
- Ministry of Construction and Physical Planning
- Ministry of Veterans' Affairs
- Ministry of Social Policy and Youth
- Ministry of Health
- Ministry of Science, Education and Sports
- Ministry of Culture
- State administrative organisations
- County state administration offices

- Constitutional Court of the Republic of Croatia
- Supreme Court of the Republic of Croatia
- Courts
- State Judiciary Council
- State attorney's offices
- State Prosecutor's Council
- Ombudsman's offices;
- State Commission for the Supervision of Public Procurement Procedures
- Croatian National Bank
- State agencies and offices
- State Audit Office;"

Op te nemen in subsectie 2, lagere-overheidsdiensten

"Kroatië

Aanbestedende diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1, punt 3), van de Zakon o javnoj nabavi (Narodne novine broj 90/11) Wet inzake overheidsopdrachten, Staatsblad nr. 90/11, d.w.z. rechtspersonen die zijn opgericht met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn, en die voldoen aan een van de volgende voorwaarden:

- zij worden voor meer dan 50 % gefinancierd met middelen uit de staatsbegroting of met middelen van een lokale of regionale eenheid voor zelfbestuur of van andere rechtspersonen, of
- zij zijn onderworpen aan beheerstoezicht door centrale-overheidsinstanties, lokale of regionale eenheden voor zelfbestuur of andere rechtspersonen, of
- zij hebben een bestuursorgaan of een toezichthoudend of leidinggevend orgaan waarvan meer dan de helft van de leden wordt aangewezen door de overheidsinstanties, lokale of regionale eenheden voor zelfbestuur of andere rechtspersonen.

Bijvoorbeeld:

- Agentschap Alan d.o.o.;
- APIS IT d.o.o - Agentschap voor bijstand inzake informatiesystemen en informatietechnologie;
- Nationale volksdansgroep van Kroatië "Lado";
- CARnet (Kroatisch academisch en onderzoeksnetwerk);
- Centra voor bijstand en zorg;
- Centra voor maatschappelijk welzijn;
- Sociale zorgcentra;
- Gezondheidscentra;
- Staatsarchieven;

- Staatsinstituut voor natuurbescherming;
- Fonds voor de financiering van de ontmanteling van de kerncentrale van Krško en de verwijdering van radioactieve afvalstoffen en gebruikte splijtstof van de NEK;
- Fonds voor de vergoeding van inbeslaggenomen goederen;
- Fonds voor de wederopbouw en ontwikkeling van de stad Vukovar;
- Fonds voor de professionele re-integratie en tewerkstelling van personen met een beperking;
- Fonds voor milieubescherming en energie-efficiëntie;
- Kroatische academie voor wetenschappen en kunst;
- Kroatische Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling;
- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (Croatia Control Ltd. – autonoom overheidsbedrijf voor beheer en controle van het luchtverkeer);
- Hrvatska lutrija d.o.o. (Kroatische loterij);
- Kroatische erfgoedstichting;
- Kroatische Kamer van Landbouw;
- Kroatische radio en televisie;
- Kroatische vereniging voor technologische cultuur;
- Kroatisch audiovisueel centrum;
- Kroatisch centrum voor paardenfokkerij - staatsstoeterijen Đakovo en Lipik;
- Kroatisch centrum voor landbouw, voedselvoorziening en plattelandszaken;
- Kroatisch actiecentrum voor mijnen (CROMAC);
- Kroatisch memoriaal en documentatiecentrum van de oorlog om het vaderland;
- Kroatisch olympisch comité;
- Kroatische exploitant energiemarkt;
- Kroatisch paralympisch comité;
- Kroatisch scheepsregister;
- Kroatisch instituut voor natuurbescherming;
- Kroatische vereniging voor dove sporters;
- Kroatisch instituut voor urgentiegeneeskunde;
- Kroatisch nationaal instituut voor volksgezondheid;
- Kroatisch instituut voor geestelijke gezondheid;
- Kroatisch instituut voor pensioenverzekering;
- Kroatische normalisatie-instelling;
- Kroatisch instituut instituut voor telegeneeskunde;
- Kroatisch instituut voor toxicologie en dopingbestrijding;
- Kroatisch nationaal instituut voor transfusiegeneeskunde;

- Kroatische dienst voor werkgelegenheid;
- Kroatisch instituut voor de bescherming van de veiligheid en de gezondheid op het werk;
- Kroatisch instituut voor ziekteverzekering;
- Kroatisch instituut voor ziekteverzekering wat betreft de gezondheid op het werk;
- Jadrolinija lijnvaartonderneming;
- Publieke instelling Kroatisch olympisch centrum;
- Publieke instellingen voor hoger onderwijs;
- Nationale parken - publieke instellingen;
- Natuurparken - publieke instellingen;
- Openbare wetenschappelijke instellingen;
- Theaters, musea, galerieën, bibliotheken en andere instellingen op het gebied van cultuur die zijn opgericht door de Republiek Kroatië of door lokale en regionale eenheden voor zelfbestuur;
- Strafinstellingen;
- Klinische ziekenhuizen;
- Klinische ziekenhuiscentra;
- Klinieken;
- Lexicografisch instituut Miroslav Krleža;
- Havendiensten;
- Sanatoria;
- Apotheken ingesteld door regionale eenheden voor zelfbestuur;
- Matica hrvatska (uitgeverij Matrix Croatica);
- Internationaal Centrum voor onderwaterarcheologie;
- Nationale en universitaire bibliotheek;
- Nationale stichting ter ondersteuning van de levensstandaard van leerlingen en studenten;
- Nationale stichting voor de versterking van het maatschappelijk middenveld;
- Nationale stichting voor wetenschap, hoger onderwijs en technologische ontwikkeling van de Republiek Kroatië;
- Nationaal centrum voor externe evaluatie van het onderwijs;
- Nationale Dienst voor het hoger onderwijs;
- Nationale Dienst voor wetenschap;
- Staatsblad (Narodne novine d.d.);
- Opvoedings-/heropvoedingsinrichtingen;
- Onderwijsinstellingen opgericht door de Republiek Kroatië of door eenheden voor lokaal en regionaal zelfbestuur;

- Algemene ziekenhuizen;
- Plovput d.o.o. (overheidsbedrijf belast met navigatieveiligheid);
- Poliklinieken;
- Speciale ziekenhuizen;
- Centraal register van verzekerde personen;
- Universitair rekencentrum;
- Sportverenigingen;
- Sportfederaties;
- Instellingen voor dringende medische behandeling;
- Instellingen voor palliatieve zorg;
- Instellingen voor gezondheidszorg;
- Stichting politie-solidariteit;
- Gevangeniswezen;
- Instituut voor de restauratie van Dubrovnik;
- Instituut voor zaaizaad en zaailingen;
- Instituten voor volksgezondheid;
- Technisch luchtvaartcentrum (Zrakoplovno – tehnički centar d.d.);
- Bestuurseenheden voor de provinciale wegen.

Op te nemen in subsectie 3, Nutsbedrijven, voor de punten I (Productie, transmissie of distributie van elektriciteit), II (Productie, transport of distributie van drinkwater), III (Stadsspoorweg-, tram-, trolleybus- of busdiensten, IV (Zeehaven-, binnenhaven- of andere terminalfaciliteiten) en V (Luchthaveninstallaties), VI (: Transport of distributie van gas of warmte) en VII (Spoorvervoersdiensten).

"Aanbestedende diensten als bedoeld in artikel 6 van de Zakon o javnoj nabavi (Narodne novine broj 90/11) Wet inzake overheidsopdrachten, Staatsblad 90/11, die overeenkomstig specifieke regelgevingen activiteiten verrichten in verband met

1. het vervoer en de distributie van gas en thermale energie op grond van de Vergunning voor het uitoefenen van activiteiten op het vlak van energie overeenkomstig de Wet energievoorziening (Staatsblad nrs. 68/01, 177/04, 76/07, 152/08 en 127/10);
2. de aanleg (het ter beschikking stellen) of het beheren van vaste netwerken voor openbare dienstverlening in verband met de productie, de transmissie en de distributie van elektriciteit en de levering van elektriciteit aan vaste netwerken, zoals de diensten die de bedoelde activiteiten uitoefenen op grond van de Vergunning voor het uitoefenen van activiteiten op het vlak van energievoorziening overeenkomstig de Wet energievoorziening (Staatsblad nrs. 68/01, 177/04, 76/07, 152/08 en 127/10);
3. de aanleg (het ter beschikking stellen) of het beheren van vaste netwerken voor openbare dienstverlening in verband met de productie, de transmissie en de distributie van drinkwater en de toevoer van drinkwater aan vaste netwerken, zoals de door de lokale eenheden voor zelfbestuur opgerichte diensten voor het uitoefenen

van activiteiten inzake openbare watervoorziening en afwatering overeenkomstig de Wet op de waterhuishouding (Staatsblad nrs. 153/09 en 130/11);

4. het ter beschikking stellen of het beheer van de netwerken voor openbaarvervoerdiensten per spoor."
5. het ter beschikking stellen of het beheer van de netwerken voor openbare diensten voor vervoer per stadsspoor, met geautomatiseerde systemen, per tram, bus, trolleybus en kabelwagen (kabelbaan), zoals de diensten die de bedoelde activiteiten uitoefenen als een openbare dienstverlening overeenkomstig de Wet openbare nutsvoorzieningen (Staatsblad nrs. 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11 en 90/11);
6. de exploitatie van een geografisch gebied met als doel het ter beschikking stellen van zeehavens, rivierhavens en andere vervoerterminals aan ondernemingen voor vervoer over zee of over de rivieren, zoals de diensten die de bedoelde activiteiten uitoefenen overeenkomstig de krachtens de Wet inzake het maritieme gebied en de zeehavens (Staatsblad nrs. 158/03, 100/04, 141/06 en 38/09) verleende concessies;
7. de exploitatie van een geografisch gebied met als doel het ter beschikking stellen van luchthavens en andere aanlandingsfaciliteiten aan luchtvervoersondernemingen; zoals de diensten die de bedoelde activiteiten uitoefenen overeenkomstig de Wet luchthavens (Staatsblad nrs. 19/98 en 14/11)."

BIJLAGE IX

(Aanhangsel 2 van bijlage XII bij de overeenkomst)

MEDIA VOOR DE PUBLICATIE VAN INFORMATIE OVER AANBESTEDINGEN

Op te nemen in aanhangsel 2 van bijlage XII:

"Kroatië

- Wet- en regelgeving, administratieve besluiten en gerechtelijke beslissingen:
Narodne Novine"